Baptista lelkészi szakfolyóirat

Szolgatárs

1996. szeptember-október V. évfolyam 5. szám

A TARTALOMBÓL

- A Szentlélek és az ember
- Az igehirdetés előzményei és kulisszatitkai
- Evangéliumi mozgalmak és a Biblia útmutatása
- A gyülekezet áldása
- Az ébredés titkai
- A gyülekezeti élet és a rend kérdése
- Felkészülés a házasságra
- Családi élet és felelősség
- A múlt eseményei – Szabó András szemével
- Az orvos feladata és az euthanázia
- A Friedensklänge írásai
- A tridenti zsinat és protestáns értékeink
- Kezességvállalás és szörnyű következményei

Emlékoszlop Tahiban

150 éves a baptista misszió az 1100 éves Magyarországon

TARTALOMJEGYZÉK

A SZERKESZTŐK ROVATA
A „túllihegett" áldozat 1

HIRDESD AZ IGÉT!
Joseph Tracy: A New England-i nagy ébredés – 8. 2

BIBLIATANULMÁNY
Charles Grasham: A lelki higiénia 7
Papp Vilmos: Büntetés 9

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN
R.E.L. Rodgers: Készülődés az igehirdetésre 10

TANULMÁNYI SZEMLE
Prof. Imrényi Tibor: Az új evangéliumi mozgalmak és a magyarországi történelmi keresztyén egyházak kapcsolata 12
Molnár Miklós: Hogyan segíthet a gyülekezet a mindennapokban? 15

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN
Lewis A. Drummond: Isten csodálatos munkája – IV. rész 17
Dr. Somogyi Imre: A közösségi élet rendje 20

ISTEN NÉPE A CSALÁDBAN
Dr. Haraszti Sándor: Hitpróbák házasságban és házasságon kívül – II. 26
Dobner Béla: A család élete a gyülekezetben és a társadalomban 30

ÉNEK-ZENE A GYÜLEKEZETBEN
Dr. Czine Mihály: Szenczi Molnár Albert öröksége – „Tebenned bíztunk eleitől fogva" 33

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK
Dr.Haraszti Sándor: Interjú Szabó Andrással 35

SZEMELVÉNYEK A SZÁZADELŐ BAPTISTA SAJTÓJÁBÓL 39

INNEN-ONNAN
A halált meg kell élni 44
Iudica me Deus... 45
Felejtünk 46
A Sínai-félsziget 47
„Útjelző" 49

SAJTÓFIGYELŐ
Az Internet lehetőségei és határai 50
A politikai aktivitás nem hobbi, hanem kötelesség 50
Otthon nélkül, kisemmizve 51
Látogatás a budai baptistáknál 52

ILLUSZTRÁCIÓK GYŰJTEMÉNYE 54

VIDÁM ESETEK 59

Baptista lelkészi szakfolyóirat

Szolgatárs

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Szerkeszti: **Kolozs Nagy János**
Lukács Tamás

Felelős kiadó: **Győri Kornél**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1062 Budapest, Aradi u. 48.
☎ 132-23-32, 132-79-85;
Fax: 131-01-91

Nyomás: O pont. Felelős vezető: Győri Énok
☎ 291-46-92
A folyóirat önköltségi áron megvásárolható
és előfizethető a Baptista Kiadónál
Egy szám ára: 300- Ft,
egy éves előfizetési díj: 1800- Ft.
Megjelenik: kéthavonta
ISSN 1218-425X

A SZERKESZTŐK ROVATA

A „túllihegett" áldozat

Malakiás 1:13a

Többféle szempont alapján megkülönböztetve, csoportokba sorolhatjuk magunkat, akik a lelki szolgálatban forgolódunk. Egyik ilyen megkülönböztetés lehet: az önmagáról és tetteiről általában sokat beszélő; a másik: az önmagáról és tetteiről általában hallgató, vagy csak a legszükségesebbeket felemlítők csoportja.

Tény, hogy mindkét csoportba tartozó szolgatársak sorában találunk áldozatos, hasznos és a gyülekezetek Urát szolgáló tetteket. De ugyanígy megtaláljuk egyikben is, másikban is a felelősség terhét csökkenteni akaró, inkább csak a látszat megőrzésére irányuló szándékot. E sorokban most ne tettek értékeléséről essék szó, hanem a tettek híréről. Arról, hogy egy-egy jól-rosszul elvégzett szolgálatnak, meghozott áldozatnak milyen a híre és milyen gyakori az írásban, szóban történő hiresztelése.

Nyilvánvalóan szükséges a tettek – okulás és bátorítás miatt, a jó és rossztettek egyaránt – hírré tétele. Ez – ha megfelelő módon történik – építi a közösséget, és ezt igényli a gyülekezetek testvérisége is. Előttem van több vidéki testvér arca, akik talán tévedésből tőlem kérték számon, miért nincs több híradás a Békehírnök lapjain bemerítésekről, evangélizációkról, vezető testvéreink munkájáról. Kellenek a híradások, beszámolók, mert ezek bátorítóan hatnak. Társaink, hittestvéreink egy-egy bátor kiállása, krisztusi lelkületű eljárása, szorgalma, talpraesett, találékony szolgálata felbátoríthat félénk szívű testvéreket a szolgálatra, és a jó hír megerősíti a szíveket. Sík Sándor ezt így fogalmazza meg Az acélember című versében:

(Részlet)

„S ha olykor egy-egy boldas éjszakán
Ráül terhével a szörnyű magány,

S a látomások emlékeitől
Dereka már-már megroppanni dől:

Ilyenkor elég egy szempillanás:
A szomszéd hegyen másik óriás,

A harmadik ormon a harmadik
Hordozza látomása titkait."

Amikor megkérdezték a költőt és próbálták azonosítani, kikre gondolt e vers megírásakor, egyszerűen így válaszolt: „Nem vettem célba névszerint egyet-egyet, de előttem volt minden pap, minden író, minden másokért felelős ember."

Tehát a hír továbbadása elengedhetetlenül fontos kötelességünk. Kérdés azonban, hogy melyik hír és milyen hiresztelés hat bátorítóan, és van-e olyan és melyik az, amelyik elcsüggeszt, vagy bénultságot okoz? (Vajon a missziói szolgálatunkban itt-ott mutatkozó sikertelenségek között milyen mértékben van jelen a helytelen hiresztelésből eredő bénultság?)

Valószínűleg kevesen értik meg igazán a szolgáló, felelősséget viselő, áldozatvállaló munkás lelkipásztori életet. Egy, a teológiai tanulmányait nemrég sikeresen befejező, ma szolgálatban álló társunk mondta el, hogy soha nem gondolta volna, nem is hitte, el sem tudta képzelni, hogy e szolgálatnak ilyen terhei vannak. A szolgálatvállalás előtt azt gondolta, hogy a lelkipásztor egy héten négy-öt alkalommal prédikál, egy két beteget meglátogat és kész. Ennyi a szolgálata. Való igaz, és ezt nekünk tudnunk lehet, hogy terheinket, a viselt felelősség súlyát igazából nem ismerik azok, akik között forgolódunk. Igaz, nem is ezért tesszük, hanem érettük! Ha viszont nem ismerik áldozatainkat, természetszerűleg nem is értékelhetik azokat a megfelelő módon. Így az a helyzet áll elő, hogy jóllehet sok fontosat megteszünk a gyülekezetekért, mégsem övezi tetteinket a jóleső elismerés koszorúja. És ez tagadhatatlanul fáj. Ebből a mindannyiunk által ismert fájdalomból azonban egy kísértés is kialakul: hirestelejük tetteink nagyságát, hozzuk előtérbe önmagunkat. Ez a kísértés odáig fajulhat, hogy a szolgáló testvér már nem is tud másról beszélni, csak önmagáról és az ő dicső tetteiről; arról, amit ő tett, amit ő mondott (prédikált), mindaz milyen nagyszerű volt! Ez a kóros állapot odáig fajulhat, hogy lassan ezzel az öntömjénezéssel telik meg az igehirdetés és a közösségi beszélgetés is. Már észre sem veszi, mennyire fárasztja a környezetét, a gyengébb jellemű emberek gúnyolják, a gyerekek összesúgnak a háta mögött, előre mondják, hogy mikor milyen hősi tette következik a jólismert sorban.

Az elismerést szomjúhozó ember lelkének beteges jajkiáltásai ezek.

Malakiás prófétát az Úr nehéz feladat elé állítja. Az oltárhoz küldi, az áldozati ajándékkal Isten elé járuló emberek közé. Olyanokhoz, akik tudják magukról, hogy mi mindent megtettek már az Úrért. Ezeket kell figyelmeztetnie arra, hogy Isten látja, ismeri munkájuk értékét. A prófétának hirdetnie kell az istentiszteletre, szolgálatra gyülekezőknek, hogy ugyanazokat dolgokat más oldalról látja az Úr, és más oldalról az ember. Így az áldozati ajándéknak és az egész oltár körüli forgolódásnak más az isteni és más az emberi értékelése. Az oltár Isten adta kegyelmi lehetőség, mely arra van, hogy az ember mindannak ellenére is elé járulhasson, mint aki, és amit tett. Itt fejeződik ki, hogy elfogadja az Úr a töredékes és minden tettében kifogásolható ember közeledését. És hogyan értékeli az ember az Isten oltárához járulását? *„Micsoda fáradság! – és még lihegtek is közben"* – mutat rá az Úr az ember saját tette felettiámulatára. Ebben az iróniikusan megrajzolt zakariási képben ott láthatjuk magunkat, amint végezzük szent szolgálatunkat, és közben sajnáltatva magunkat, nagyokat panaszkodunk a szolgálat terheire. Nagyon kifejezően fogalmazza meg ezt az utca nyelve: „túllihegjük" tetteinket. Túl sokat tulajdonítunk önmagunknak, és szinte semmit sem láttatunk abból a kegyelemből, amely egyáltalán létezni enged. Igyekszünk „bekaszírozni" az emberek ámulatát és elismeréseit, pedig – ha jól meggondoljuk – nincs többről szó, mint arról, hogy Isten kegyelme adott némi lehetőséget a fiaknak, hogy ott legyenek a közelben, ahol az Atya dolgozik. Azért, hogy lássuk a kezét, érezzük a szíve szeretetét, és így, mellette, az Ő munkálkodását látva tanuljuk hívatásunk dolgait. Ha jól értjük e szavakat, akkor azt értjük, hogy amikor dicső tettekről esik szó, akkor egyáltalán nem rólunk beszélnek, hanem egyedül és kizárólag a mi Atyánkról.

A jubileumi ünnepség is, a hálaadó istentiszteletek sorozata is kitűnő alkalom arra, hogy most már végre ne önmagunkról beszéljünk, hanem róla, a minden kegyelem forrásáról: Istenről. Tanuljunk Józseftől, Dánieltől, Páltól és a többiektől, akik tetteik nyomán Istenre mutattak. Amikor rájuk szegeződött a várakozásteli tekintett, önmagukat egészen háttérbe helyezték. Hadd idézzem József szavait: *„Nem én, hanem Isten..."* (1Móz 41:16a). Önmagunk kelletése helyett, mint éjszakában világító gyertyák, mutassuk fel egyértelműen, hogy minden jó egyedüli forrására Isten, magunkat pedig vonjuk háttérbe. Így a bizonytalankodók, kételkedők egyedül az Urat fogják látni, és nincs is többre szükség.

L. T.

HIRDESD AZ IGÉT!

Joseph Tracy

A New England-i nagy ébredés – 8.

A következő évben a Zsinat még jobban megvilágította ezeket a kérdéseket, amit itt majd bemutatunk – jóllehet nem időrendben – annak érdekében, hogy az egész témát felszínre hozzuk.

A Zsinat 1741-ben, a vélemények és a vallási ébredés gyakorlata területén tapasztalt összeütközéseknek egy újabb éve után jött össze. Június elsején tizenkét lelkész és nyolc presbiter „tiltakozását" nyújtották be azzal a föltett szándékkal, hogy a kérdéseket krízispontig juttatják. Szerzői azt mondták, hogy „a tiltakozó testvéreknek – vagyis azoknak, akik aláírtak bizonyos korábbi tiltakozásokat – jelenleg nincs joguk itt ülni és szavazni mint e Zsinat tagjainak, mert elveszítették tagsági jogukat több ok miatt is"; és hogyha mégis ott kell ülniük és szavazniuk, a Zsinat intézkedései „nem kötelező erejűek". A felsorolt okok a következők:

I. Elhajló és anarchikus alapelveik, amelyeket kifejeztek abban az „apológiá"-ban, amit a New Brunswick-i presbitérium adott ki. Ezeket az alapelveket felsoroltuk. Blair, a már idézett saját „igazolás"-ában tagadja, hogy ragaszkodtak azokhoz.

II. A Zsinat döntése elleni tiltakozásuk a jelöltek megvizsgálásával és azzal kapcsolatban, hogy miként kapjanak engedélyt és miként rendeljenek ki embereket az evangélium szolgálatára, ellentétben a Zsinat föntebb említett rendelkezésével.

III. A gyülekezetekbe, amelyekkel nincs is közvetlen kapcsolatuk rendszertelenül betörnek. Nem rendelkeznek azoknak a gyülekezeteknek a felhatalmazásával, hozzájárulásával, sem a presbitériumoknak vagy azoknak a lelkészek engedélyével, ahova tartoznak; ezért a megosztottság magvát hintik el a nép között, és cselekedetükkel elidegenítik és igazságtalan előítéletekkel megtöltik elméjüket a törvényesen elhívott lelkészeikkel szemben.

IV. Alapelveik és gyakorlatuk alapján elhamarkodottan bírálják és ítélgetik mindazokat, akik nem felelnek meg mértéküknek, mind a lelkipásztorokat, mind az embereket, akiket testieseknek, tisztességteleneknek és Isten munkája ellenségeinek tekintenek, ahogy ez megjelenik Gilbert Tennentnek a megtéretlen lelkészek elleni prédikációjában és az ő, valamint Blair legutóbbi májusi dolgozataiban, amelyeket nyíltan felolvastak a Zsinat előtt. Tiltakozó testvéreink és rendetlen segédlelkészeik a fent említett elmúlt tizenkét hónap alatt állandóan megfontolatlanul ítélkeztek kapkodó mászkálásuk és prédikálásuk alatt a gyülekezeteinkben; ami által (jaj nekünk!) legtöbb gyülekezetünk a gyengeség és a hiszékenység miatt annyira megoszlott és megrendült alapelveiben, hogy kevesen vagy senki sem mondhatná, hogy örülünk annak a vigasztalásnak, hogy eredményt érünk el népünk körében, amit egyébként elérnénk és amiben eddig gyönyörködtünk.

V. Szüntelenül igyekeznek meggyőzni az embereket: higgyék el, hogy Istentől való elhívásuk, amely által elhívja az embereket a lelkészi szolgálatra, nem foglalja magában azt, hogy szabályosan kirendeljék vagy különválasszák arra a munkára az ige intézkedése és szabályai szerint; hanem bizonyos láthatatlan indítékok és a Lélek működése alapján, aminek senki sem lehet tudatában és nem érezheti, csak maga a szóban forgó személy, és amivel kapcsolatban tévedhet vagy játszhatja a képmutatót. Hogy a megtéretlen lelkészek által prédikált igazság nem lehet megmentő áldással a lelkekre, és amikor rámutatnak az ilyen lelkészekre, akiket kapkodó; ítélkező lelkületükkel gonoszoknak ítélnek, lényegében odáig sodródnak a szegény hiszékeny néppel együtt, akik példájuk utánzásában, pásztorságuk alatt gonosznak ítélik lelkészeiket, és cserben hagyják őket, mint akik inkább ártalmasak, mint hasznosak.

VI. A törvény rémületeinek effajta prédikálásával és olyan nyelvezettel, aminek nincs példája Isten igéjében, hanem inkább úgy tűnik, hogy valami rosszabb nyelvjárásból vették kölcsön; és ezzel annyira igyekeznek hatni a gyenge elmék szenvedélyeire és érzéseire, hogy felkiáltanak hátborzongató módon, és vonaglásukban földre esnek, megrontva magukat és másokat is, akiket annyira megragad, amint látják és hallják ezeket a furcsa szimptómákat, hogy nem hallják és nem figyelik, amit a lelkész mond; és végül azzal dicsekednek, hogy ezek Isten munkái, amelyekről meggyőződéssel valljuk, hogy alantasabb és gonoszabb indokból fakadnak.

VII. Prédikálásuk és az az állításuk, hogy minden igazi megtért bizonyos kegyelembe fogadott állapotában, amennyire valaki bizonyos lehet azzal kapcsolatban, amit megismer külső érzékeivel; és képes leírni és elmesélni megtérése idejét és módját, vagy különben azt mondják róla, hogy természetes vagy gonosz állapotában van; és hogy egy-egy személy másként ítélheti meg egy másik kegyelembe fogadott állapotát, mint ahogy ő vallja és megéli. Azt állítják, hogy az emberek nincsenek szent kapcsolatban törvényesen meghívott saját pásztoraikkal, hanem otthagyhatják őket, amikor akarják, és el kell menniük oda, ahol úgy gondolják, hogy a legjobbat kapják.

A New Brunswick-i presbitérium, amelynek tagjai a kirekesztettek között voltak, azonnal összejöttek, és még számosan mások is csatlakoztak hozzájuk a tagok közül. Mielőtt hazamentek, elfogadták a következő jegyzőkönyvet: „Tekintettel arra, hogy a lelkészek tiltakoztak az el-

len, hogy közösségükbe tartozzunk, legalábbis hamis feltételezéseket állítottak róluk, és azt a gyanút keltik az emberekben, hogy mi elállunk a presbiteriánus alapelvektől; az ilyen keresztyének megelégedésére, akik megbotránkozhatnak e hamis állítások miatt, helyesnek gondoljuk egységesen kinyilvánítani, hogy szorosan és teljes mértékben ragaszkodunk a Westminsteri Hitvalláshoz, Katekizmushoz és Rendhez, ahogy a Philadelphiai Zsinat bármilyen nyilvános rendelkezésében le van fektetve." Ennyit presbiterianizmusuk megvallásáról. Ami a gyakorlatukat illeti, a legsúlyosabb vád az volt ellenük, hogy „rendszertelenül betörnek" más lelkészek egyházközségeibe. Erre Blair ezt válaszolta: „A Zsinat egy vagy két évvel ezelőtt – véleményünk szerint – ésszerűtlen korlátozást fogalmazott meg azokra a lelkészekre vonatkozóan, akik a saját presbitériumaik hatáskörén túl prédikálnak; és mi azokban a dolgozatokban [a dolgozatokat felolvasták a Zsinat előtt 1740-ben] jeleztük széles körben való prédikálásunk szükségességének terjedelmét és sürgősségét az emberek erős vágya alapján, és mert Isten szokatlan módon eredményessé teszi igéjét, és ugyanakkor számos lelkész hűtlenségének láttán és amiatt, hogy nagyon ellenzik a vallás megéledését. Ez szomorúságot okozott a szívünknek, hogy ez utóbb említettek alapján ilyen helyzetbe kerültünk.

Remélem, az volt a tervünk, hogy hirdessük a mi Urunk Jézus királyságát, és megmentsük az emberek lelkét; jóllehet valóban kénytelenek voltunk gyakran visszavonni Isten Lelkének munkáját az ilyen lelkészektől és más ellenvetésektől és kifogásoktól, és bemutatni az olyan lelkészek szükségességét, akik alaposan és komolyan foglalkoznak népükkel. De sohasem tudtak egyikünket sem a saját gyülekezeteikbe való betöréssel vádolni, ahogy nevezik, hogy joggal elítélhettek volna; jóllehet meg kell figyelniük emellett, hogy ha olyan barátságosak lettek volna a munkához és a vallás feléledéséhez, mint ahogy kellett volna lenniük, akkor ők és mi is kölcsönösen örültünk volna annak, hogy prédikálhatunk számos gyülekezetünkben. Hiábavaló mentegetőzés bármelyiküknek, hogy magukat tisztára mossák az alól a vád alól, hogy ellenzik a vallás utóbb tapasztalt megéledését, azt mondani, hogy csak azokat ellenezték, amik gonoszak és szabálytalanok voltak és amiket ellenezni is kell. Nálunk nem hiányzott az, hogy nagyon óvatosak legyünk ilyen módon, mint ahogy sok százan tanúsíthatják is. De óriási különbség van a között, hogy ellenezzük a gonoszat, a megtévesztőt és a szabálytalant azért, hogy még eredményesebben végezzük az isteni kegyelem munkáját és a között, hogy a megvetéssel és a velük szembeni előítélettel javítsunk az ilyen dolgokon. Ez igazi szembeszállás Isten munkájával, és ők ezzel vádolhatók. Igen, nagyon is. Ellenzik a meggyőződéshez jutott személyben kifejeződő bármilyen fokú lelki nyugtalanságot vagy rémületet, ami a gonosz kísértéséből ered; és gátlástalan kifejezésekkel ellenzik és elítélik a felkiáltásokat, mint amik az ésszerűtlen félelem és megtévesztő öröm puszta hatásai; amikor az ilyen esetek, és valóban számos ilyen eset volt, a lélek értelmi, szellemi gyakorlatának a hatásai, a test és lélek közti egység törvényeiből fakadóan, és a legtöbb esetben az emberi tökéletlenségnek tulajdoníthatóan, ami miatt jelenlegi állapotában senki sem láthatja Istent, hogy életben maradjon. Igen, közülük számosan nyíltan és elég egyértelműen tagadták, hogy a szokásostól eltérően bármilyen jó munka menne végbe, mégis ennek az ellenkezője történt."

Tennent közzétette a Zsinat nyilatkozatára adott válaszát. Ezt Blair nyilatkozatát megelőzően írta, és ez nem annyira rendszerezett és teljes, de lényegében ugyanazon az alapon áll. Az általa említett tények közül az egyik különleges figyelmet érdemel, amiről úgy tűnik, hogy a legkorábbi eset az ébredés ellenzésének módjai közül, ami ezután valahogy elég széles körben történt. Ezt mondja: „Tiltakozó testvéreink eléggé figyelmen kívül hagyták, hogy említették volna azt az egykori szokatlan kánont, amit Donnegal presbitériuma fogalmazott meg, és ami *ipso facto* [a tényből eredően] kiközösít vagy megfoszt egyházi kiváltságaitól bárkit, aki elmegy, hogy valamilyen vándorprédikátort meghallgasson." A tiltakozás negyedik vádjában említett arra az állításra, hogy az ébredést képviselők „elhamarkodott ítélete" és rohangálása megakadályozza a tiltakozók vigasztalását és eredményességét népük körében, ezt válaszolta: „Ami a vigasztalást illeti, hiszek abban; de a vele járó eredményről azt gondoltuk, hogy ugyanolyan, mint korábban, mert igazán ez az első alkalom, hogy valaha is eredményről hallottunk legtöbbjük körében." Állítja, hogy amikor „a szolgálat egy területe egészségtelen, hűtlen tanítást képvisel, vagy bizonyíthatóan sikertelen a munkában", akkor az eset természeténél fogva fel kell függeszteni a lelkészi intézkedés általános szabályait, és helyes az evangélium prédikálása a nép körében. A prédikálásnak azt a vádját, hogy az igazi megtértek mindig tudják megtérésük pontos idejét, határozottan tagadja. Az általa és Blair által a Zsinat előtt felolvasott dolgozatokra való utalásában kijelenti, hogy eljárás kezdeményezését ajánlotta egyes tagok ellen, ha a Zsinat erről azt gondolta, hogy az ő kötelessége.

A „tiltakozás" számos vádjának megvizsgálása alapján az olvasó látja az ellentét alapját. Az *alapvető kérdés* az volt, hogy *az újjászületés olyan változás, amit észre lehet venni és meg lehet tapasztalni*, és ami által a megtért és mások is képesek megítélni annak valóságát, és természetesen, akiknek nincs ilyen tapasztalatuk, azok újjá nem születettek, és ezért ki kell zárni őket az egyházi közösségből, és a lelkészi szolgálatra alkalmatlannak kell tekinteni. A Tennentek és barátaik fenntartották ezt az állítást, és mindenkit ennek megfelelően kezeltek az egyházban és azon kívül, lelkészeket és másokat. Ez elítéli azt a tant, hogy aki megérezte az isteni igazság megszentelő befolyását, megítélheti, hogy egy másik megérezte-e ugyanezt a saját nézetei és érzései szerint vagy bármilyen más módon „az ő vallomása és élete" alapján; vagyis – mert azok használtak ilyen szavakat – hitvallása és az erkölcsei alapján. A hithűeket és nem botrányos erkölcsi magaviseletűeket megtéretleneknek ítélni azonos volt a „hirtelen ítélkezéssel" , ahogy felsorolták a tiltakozás negyedik indoklását; aztán „a törvény rémítéseinek prédikálása" azért, hogy fölrázzák az ilyen embereket, válik nevetségessé és elítélendővé a hatodikban. Az ötödiket azért írták, hogy hibáztassák Tennent nottinghami prédikációját, mely szerint a megtéretlen lelkészi szolgálat veszélyes, és azt el kell kerülni egy jobbért. Helytelen azt állítani, hogy azoknak, akik szabályos kirendelésben részesültek és nincsenek fegyelmezés alatt, isteni joguk van a hivatalukból ere-

dően, hogy úgy tekintsék és kezeljék őket, mint Jézus Krisztus valódi szolgáit, akár megtértek, akár nem. A „szabálytalan betörések", amikről a második ok kapcsán van szó, tartalmazzák az evangélium prédikálását azok kérésére, akik azt kívánják hallani az ébredést ellenzők egyházközségeiben; olyan lelkészek területein, akik feltehetően nem tértek meg és akik védelmezték a megtéretlen lelkészek feltételezett jogait. Hogy letörjék az ébredést, amelynek legbuzgóbb és legaktívabb barátait kitiltották a Zsinatról, emiatt a presbiteriánus egyház kettészakadt. De az ébredés ment tovább, és jó befolyásai még mindig áldással vannak az országra.

Ilyen iskolában képezte magát Tennent New England-i munkájára, és ekkor találkozott először Whitefield az amerikai „szakadárokkal". Természetes volt, hogy ennek alapján meg kellett nekik mondania, hogy a megigazító hitet prédikálták anélkül, hogy átérezték volna annak erejét, és ennek következtében számítania kellett az ellenállásra. Ezeket ne felejtsük el, ha meg akarjuk érteni a New Englandban élők indítékait, viselkedését és befolyását. De eközben hol van Whitefield?

VI. Fejezet

Whitefield Délen. – Jelenetek az árvaháznál. – Látogatás Charlestonban. – Egyházi eredmények. – Megtérések Charlestonban és környékén. – Iskolák a négereknek. – A Bryanok.

Whitefield Pennsylvaniából 1740. június 5-én érkezett Savannahba, és fáradozásai közvetlenül visszatérésekor jelentős ébredést okoztak azok körében, ahol megjelent. Első találkozásáról ezt mondja: „Ó, milyen édes összejövetelem volt drága barátaimmal! Hogy Isten mit készített nekem, nem tudom, de bizonyára ennél nem számíthatok nagyobb boldogságra addig, amíg át nem ölelem a szenteket a dicsőségben. Amikor távoztam, a szívem majd megszakadt a bánattól; de most csaknem örömtől áradoz. Ó, hogy csüngtek a nyakamon, hogy csókoltak és örömkönnyeket hullattak! A saját lelkem is annyira átérezte Isten szeretetének a teljességét, amikor átöleltem különösen egyik barátomat, hogy azt gondoltam, azon nyomban meghalok. Az isteni jósággal annyira tele volt a lelkem, és kerestem a szavakat a kifejezésekre: ›Miért éppen engem, Uram, miért éppen engem?‹"

„Amikor a nyilvános istentiszteletre mentünk, a fiatalok és az idősek könnyekre fakadtak. Az istentisztelet után gyülekezeti tagjaim közül többen, az egész családom és a kisgyermekek hazatértek, s közben sírtak az utcán, és egyesek nem tudták elfojtani, hogy nagyon hangosan imádkozzanak."

„Mivel testileg igen gyenge voltam, ágyra vetettem magam; de annyian sírtak, hogy fölkeltem, és ismét imádságba kezdtem. Ha azonban nem emeltem volna föl a hangomat, a gyermekek sóhajai és kiáltásai megakadályozták volna, hogy hallhatóvá legyek. Ez csaknem egy órán át folytatódott, amíg végül inkább erősödött, mintsem alábbhagyott volna, és azt kívántam, hogy mindnyájan csöndesedjenek el. Aztán lehetett hallani, amint egyesek buzgón imádkoztak a ház mindegyik sarkában."

„Éppen ekkor nagy égiháború volt, mennydörgött és villámlott, ami nagyon ünnepélyessé tette azt az éjszakát. Másnap mindez tovább folytatódott, különösen a lányok között. Elsősorban az árvákat említem, hogy jótevőik örvendezzenek azért, amit Isten elvégez a lelkükben."

Ez ébredés következményeként csak négy vagy öt megtérési esetet említ; de ezek különösen értékesek voltak neki, mert az árvaházban történtek.

Június 7-én ezt írta egyik barátjának: „Egy latin tanárt hoztam magammal, és hétfőn az Úr Jézus nevében letettük az alapját egy egyetemnek Georgiában." Abból a levelezéséből, amit W. D.-vel folytatott június 28-án, el kell olvasni egy kivonatot azzal összefüggésben, amit New Yorkból írt novemberben, arról a veszélyről, hogy „felfuvalkodhat" a siker láttán. Ez bemutatja a figyelmeztetés szükségességét és azt a kiváló lelkületet, ahogyan azt fogadta. Így írt: „Köszönöm kedves leveleidet és baráti figyelmeztetéseidet; bízom abban, hogy mindig számíthatok legkedvesebb barátaimra, akik egyszerűségükben és szelídségükben rámutatnak szívem romlottságára. Ez a hűség vonzotta hozzám J. S.-t. Azt hiszem, ezelőtt még senkinek sem voltam annyira adósa, mint neki. Éppen ezért kötődik szívem hozzád. Kedves testvérem, továbbra is légy hű a lelkemhez; ne gyűlölj a szívedben; mindenképpen dorgálj meg! Buzdítsd minden testvéremet, hogy felejtsék el eddigi (attól félek) túl zsarnoki viselkedésemet; és imádkozzanak azért, hogy megismerjem, ki vagyok valójában, kisebb, mint közülük a legkisebb." Nincs jogunk arra, hogy ezt az alázatosság színlelésének nevezzük. Ő nem ezt akarta bemutatni, és azt a kifejezést, hogy „kisebb, mint közülük a legkisebb" nem úgy értelmezte, hogy kisebb az ő barátai között az ékesszólásban vagy befolyásban; mert tudta, hogy ezekben felmérhetetlenül a feljebbvalójuk volt; de megtelt bűnbánattal és önutálattal a bűn és az ostobaság miatt, amire barátja felhívta a figyelmét, és úgy érezte, hogy alantasabb volt tőlük a kegyességben; ebben mindenkinél értéktelenebbnek tekintette magát.

E hónap végén Whitefield ismét meglátogatta Charlestont, ahova július 3-án érkezett, és azonnal prédikálni kezdett, mint korábbi látogatásai alkalmával is tette. Július 6-án, vasárnap az episzkopális templomban jelent meg, ahol ezt mondta: „Hallottam a püspöki helynök prédikálását, amihez hasonlóan rosszindulatú, hittől elszakadt és következetlen beszédet még nem hallottam az életemben. Úgy tűnt, a szíve tele volt epével és haraggal. Ezért annak teljességéből öntött ki annyi keserű szót általánosságban a metodisták ellen (ahogy nevezte őket), és különösképpen ellenem, hogy többen, akik át akarták venni tőle a szakramentumot, visszavonultak. Azt hiszem, ezelőtt még sohasem hangzott el ilyen célzatos prédikáció. A prédikáció után elküldte írnokát, és azt kívánta tőlem, hogy ne járuljak a szakramentumhoz, amíg nem beszél velem. Azonnal visszavonultam lakásomba, és örültem annak, hogy méltóvá tétettem az én drága Uramért való ilyen gyalázat elhordozására." Másnap a püspöki helynök kiadott egy egyházi iratot Whitefield ellen, ami érdekes lehet az olvasóknak, ezért teljességében közöljük.

„Alexander Garden, Főtiszteletű Edmund atyánk törvényesen kinevezett püspöki helynöke a Krisztusban, London püspök urának isteni engedelmével és alulírott királyi felhatalmazással támogatva."

„Én, Alexander Garden, minden egyes hivatalnoknak és írni-olvasni tudó személynek, akit csak Dél-Karolina teljes tartományában kineveztek, üdvözletemet küldöm."
„Tinektek együttesen és külön-külön szigorúan kötelező erővel megparancsoljuk, hogy önként állítsátok elő vagy idéztessétek George Whitefield hivatalnokot és az anglikán egyház presbiterét, hogy törvényesen jelenjék meg előttünk a St. Philip, Charleston egyházközségi templomban, és ugyanannak törvényhozó helyén kedden, július hó 15-ik napján, délelőtt kilenc és tíz óra között, hogy ott és akkor törvényesen válaszoljon bizonyos cikkelyekre, tételekre és kérdésekre, amelyeket majd fölvetnek és hozzá intéznek az ő lelkének puszta jóléte érdekében, valamint magatartásának és túlzásainak reformálása és helyesbítése érdekében, és főként azért, mert mellőzi a Közösség Könyvében előírt formális imádságok alkalmazását; és továbbá azt tegye és azt kapja, ami igazságos ezen a téren, a törvény súlya és ítélete alatt. Amit majd bizonyítékként tesztek, az joggal igazol minket a jelenlevőkkel együtt."

„Saját kezünkkel aláírva és Charlestonban levő hivatalunk pecsétjével megpecsételve, az Úr ezerhétszáz-negyvenedik évében, július hetedik napján."

Az a kifejezés, amely Whitefield lelki sorsának egészségére vonatkozik, eléggé nevetséges ebben az iratban, de ez szükséges formalitás volt, és Garden nem hagyhatta ki. Az angol jogi elképzelés szerint az egyházi bíróságoknak nincs felhatalmazásuk senkit sem maguk elé idézni semmilyen más alapon, csak az illető lelki jólétének előmozdítása érdekében – a lelke egészségéért; ezért bármi is lehetett az írásnak a tárgya, akár eretnekség vagy erkölcstelenség megítélése, vagy a disznóhús vagy baromfi tizedének a begyűjtése, ezt a motívumot oda kellett sorolni, amivel azt tanúsították, hogy a beidézett személy lelke forog veszélyben annak elhagyásával vagy annak elkövetésével, amiért felelnie kellett; és ezután kellett megfogalmazni a kifejezett bűncselekményt. Az a bűn, ami a püspöki helynök iratában veszélyeztette Whitefield lelkének egészségét „a Közösségi Könyvben előírt imaformulák alkalmazásának mellőzése" volt. Vitathatatlan tény, hogy mindig alkalmazta azt a formulát, amikor megengedték, hogy episzkopális templomban prédikáljon, de ha kizárták az ilyen szószékekről, és a baptistáknak, presbiteriánusoknak vagy kongregacionalistáknak prédikált a saját imaházaikban, ahol egyetlen gyülekezetnek sem volt imádságos könyve, vagy nem tudták, miként alkalmazzák, és ahol a szokatlan formák gyakorlásával elterelte volna az imádkozók figyelmét, talán nevetséges hibákat vagy mást elkövetve, és mindenképpen ártott volna az egész istentisztelet vallásos hatásának, mellőzte azt a formát és kötetlenül imádkozott.

Azon a napon, amikor ezt az iratot kiadták, Whitefield „egy kedves baptista lelkipásztor, Chanler helyett prédikált, körülbelül huszonöt kilométernyire Charlestontól", és még kétszer a következő napon „egy nagy hallgatóság előtt Osgood fiatal független lelkipásztor összejöveteli helyén", Dorchesterben; a következő napon ismét Dorchesterben és este pedig Charlestonban. Másnap prédikált és imádságokat olvasott fel Krisztus gyülekezetében és az azutáni napon kétszer Charlestonban nagy eredménnyel. Most pedig július 11-én idézést adtak át neki, hogy jelenjen meg 15-én, az írásban kitűzött napon. 12-én prédikált és imádságokat olvasott kétszer John's Island-on.

13-án, azaz vasárnap ismét hallgatta a püspöki helynököt. Ezt mondta a prédikációról: „Ha valamilyen alvilági szellemet küldtek volna, hogy képet fessen rólam, úgy vélem, aligha tudott volna ennél szörnyűbb színekkel festeni. Azt hiszem, eddig még sohasem szóltak hamisan ennyi gonoszságot ellenem Krisztus nevéért. Úgy tűnt, hogy a püspöki helynök végigtúrta az egész egyháztörténelmet a fanatizmus és az eltorzított kegyesség eseteiért. Párhuzamot vont köztem és minden oliveriánus, ranter, kvéker, francia próféta között, amíg elérkezett a Dutartes családhoz, melynek tagjai nem sokkal ezelőtt éltek Dél-Karolinában, és a leghírhedtebb vérfertőzésben és gyilkosságokban voltak vétkesek." Könnyebb volt elítélni a püspöki helynököt azért az igyekezetéért, hogy Whitefield ellen próbált haragot támasztani a Dutartes-ekkel való összehasonlítása alapján, mint válaszolni azokra az érvelésekre, amiket a történelemben elkövetett tévedéseikből és bűncselekményeikből emelt ki; mert maga Whitefield ekkor nem volt teljesen mentes attól, hogy a feltételezése szerint Isten Lelkétől származó ösztönzésre támaszkodjék, ami amazokat romlásukba sodorta.

Másnap Whitefield ismét kétszer prédikált, és kedden megjelent a püspöki helynök előtt az idézés szerint. Azt mondják, hogy ez volt az első bírósági tárgyalás, amellyel próbálkoztak bármelyik gyarmaton. A felek nagyon elárulták, hogy egyáltalán nem szoktak hozzá az ilyen ügyekhez, és miután mindkét oldalon számos hibát követtek el, amit nem lehetett kánonilag törvényesnek elfogadni, csupán kinevetni, a bírósági tárgyalást másnap reggel kilenc óráig elnapolták, hogy Whitefieldnek időt adjanak annak tanulmányozására, hogy a püspöknek és a püspöki helynöknek a bíráskodási hatásköre meddig terjed. Hogy mennyire alaposan tanulmányozta a témát, arra következtethetünk abból a tényből, hogy a nap hátralevő részében még kétszer prédikált. Másnap megjelent Graham mint ügyész és Rutledge mint az alperes tanácsadója. Whitefield elkövetett bizonyos hibákat, de éles szemű szószólója és a saját leleményessége megmentette őt ezek következményeitől, jóllehet egyszer arra kényszerült, hogy leckét adjon a bíróság tagjainak azért az aljasságukért, hogy szót ragadnak ki, mihelyt a szájára kerül, anélkül, hogy időt adnának neki a szó helyesbítésére. Ekkor feljegyeztette a *recusatio judicis*-t vagyis azt, hogy kifogást támaszt a püspöki helynök ítélkező joga ellen, aki állítólag előítéletet táplált vele szemben. Ez újabb kérdéseket vetett föl; a bírósági tárgyalást ismét elnapolták, és Whitefield elment James' Island-re, ott imádságokat olvasott és prédikált. Másnap megjelent a bíróság előtt; és amikor úgy találta, hogy kifogását törölték és a bírákat nem nevezték ki, fellebbezett a londoni kancellária bíróságához, kinyilvánítva, hogy e bíróság minden további eljárása semmis és hiábavaló. Aztán leveleket olvasott, amelyek felfrissítették szellemét, és arról tájékoztatták, hogy „Isten igéje milyen hatalmasan terjedt és győzedelmeskedett" Philadelphiában, és hogy Bolton csaknem ötven négert megtanított olvasni Georgiában.

A következő napon, július 18-án kétszer prédikált, és 19-én ismét megjelent a püspöki helynök előtt, és arra kötelezte magát tíz font büntetés terhe mellett, hogy tizen-

két hónapon belül benyújtja fellebbezését Londonban. A fellebbezést sohasem tárgyalták meg. Úgy látszik, London méltóságai helytelennek találták a bíráskodást, és úgy döntöttek, hogy nem veszik figyelembe.

Lapjában Whitefield ezt írta: „A bírósági tárgyalás véget ért, és a püspöki helynök beszélni akart velem. Hívtam őt a lakásomba. Ő inkább a templom közelében levő pázsiton akart velem sétálni. A lelkülete valahogy csöndesebb volt a szokásosnál, de egyórás beszélgetés után éppen annyira távol voltunk az egyetértéstől, mint azelőtt... Minden szava annyira ellentétes és következetlen volt Urunk evangéliumával szemben, hogy kénytelen voltam megmondani neki, hogy véleményem szerint megtéretlen ember, Isten ellensége, és hasonló lelkületű, mint a keresztyénüldöző Saul volt. Ezen mosolygott, és miután már sokat sétáltunk, elváltunk egymástól, és Isten azt a nagy megelégedettséget adta nekem, hogy feloldódott lelkem a püspöki helynökkel való magánbeszélgetésem folyamán."

Másnap, július 20-án vasárnap volt. A püspöki helynök szokásos stílusában prédikált, és Whitefield elmondta búcsúbeszédét Charleston népének. Tanácsára két-három szakadár lelkész heti előadássorozatot indított. Whitefield „azt a tanácsot adta az embereknek, hogy mivel az evangéliumot nem prédikálják a templomban, ezért menjenek el és hallgassák az összejöveteli helyen". Arról a helyről eltávozva, újságában összegezi fáradozásának eredményeit:

„Feltűnő változás történt Charleston népe körében, mert első odaérkezésemkor úgy tűnt, hogy az emberek teljesen az élvezeteknek adták magukat. Egy valaki, aki nagyon ismerte viselkedésüket és körülményeiket, elmondta nekem, hogy sokkal többet költöttek a kellemes szórakozásokra, mint a szegényekre, de most az ékszerészek és táncmesterek kezdenek siránkozni azon, hogy a mesterségük veszélyben forog. Óriási változás figyelhető meg a hölgyek öltözködésében. Egyesek, amíg beszéltem, annyira rádöbbentek ékszerviselésük bűnösségére, hogy láttam őket, amint elpirulva a füleikre tették a kezüket, és a legyezőikkel takarták el azokat. De remélem, a reformálás továbbment a külsőségeknél. Sok erkölcsös, jónak látszó ember, akik azelőtt bűnben éltek, dicsőségesen felébredtek és Jézus Krisztust kezdték keresni. Sokan, mint Lídia, kinyitották a szívüket, hogy elfogadják a hallottakat. Valóban az ige olyan volt, mint pöröly és tűz. Azt hiszem, ajtó nyílt arra, hogy tanítsuk a szegény négereket is. Közülük számosan a szokásosnál hamarabb elvégezték munkájukat, hogy eljöhessenek meghallgatni. Gazdáik közül sokan, akik felébredtek, tanították nekik a keresztyénséget. Ha lett volna időm és megfelelő tanerőm, azonnal néger iskolát emeltem volna Dél-Karolinában és Pennsylvániában. Sokan készek lettek volna hozzájárulni pénzzel és földterülettel."

Whitefield július 21-én távozott Charlestonból, és hazafelé tartva látogatásokat tett és prédikált. 23-án érkezett Good Hope-ben Hugh Bryanhoz. Másnap elment Bryan hajóján Beaufortba; a következő este megérkezett Savannahba, és amint a napi lecke igeszakaszán gondolkodott, elolvasta Pál szavait az „ércműves Sándorról", ami nyilvánvalóan emlékeztette őt Alexanderre, a püspöki helynökre. Vasárnap Dél-Karolinában sok barátja jelen volt, akik látni akarták az árvaházat. Kimerültnek érezte magát, és képtelen volt prédikálni; de rávették, hogy próbálkozzék mégis. „Azonnal rájöttem, hogy erőt kaptam felülről. Édes melegséget éreztem a lelkemben, és miközben hosszan imádkoztam, Bull úr összeesett, mintha agyonlőtték volna. Hamarosan fölkelt, és figyelmesen hallgatta a prédikációt. Az erő rohamosan kezdett szétáradni; a gyülekezet legnagyobb része a hatása alá került." Másnap déltájban elküldték, hogy látogassa meg Jonathan Bryant, akit „nagy nyugtalanságban és bűntudatban" talált. Miután körülbelül két héten át ilyen esetek történtek, Bull és Bryan hazament, és örültek az Istennel való megbékélés reményében.

Augusztus 18-án Whitefield távozott Savannahból, és amikor Charlestonba érkezett, csak annyi ereje volt, hogy egyszer prédikáljon egy nap alatt. De úgy gondolta, hogy ezt sokkal nagyobb eredménnyel és erővel végezhette, mint bármikor azelőtt. A püspöki helynök elnémult. Rowe prédikált helyette, és azt mondta az embereknek, hogy bűneik miatt Isten nagyon erős megtévesztést küldött rájuk, hogy higgyenek a hazugságnak. Whitefield lelkiismerete már nem bírta elviselni, hogy részt vegyen az episzkopális templomban, mert ott nem az evangéliumot prédikálták. Bull és J. Bryan Charlestonba ment, hogy találkozzék vele és még jobban „megerősödjenek" a helyes úton. „Hugh Bryan otthonában mélyen kiürítette Isten vigasztalásának poharát. Felesége velük együtt Charlestonba ment: kegyes asszony volt. Tanácsomra hazatértek azzal az elhatározással, hogy néger iskolát indítanak rabszolgáiknak. Egy fiatal színész megtért, amikor utoljára New Yorkban voltam, és Isten gondviseléséből Georgiába jött, amikor Bryan is ott volt, hogy ő legyen az első tanítójuk." Ezekről a Bryanokról ismét hallunk majd.

Miután négyezer ember előtt elmondta búcsúbeszédét, Whitefield New Englandba vitorlázott.

Mire van korunknak égetően szüksége?

1. Olyan népre, amely nem ismeri az osztálygyűlöletet.
Ilyen Isten népe.
2. Olyan Vezetőre, akinek nincsenek gyengéi.
Ilyen Jézus Krisztus.
3. Olyan uralomra, amely nem erőszakon alapszik.
Ilyen Isten Szentlelkének uralma.
4. Olyan szabadságra, amely nincs korlátok közé szorítva.
Ilyen a teljes szabadság Jézus Krisztusban.
5. Olyan életre, amelyet nem gyötör a félelem.
Ilyen a Krisztusban elrejtett élet.
6. Olyan gazdagságra, amely független a tőke uralmától.
Ilyen a Krisztus végeremehetetlen gazdagsága.
7. Olyan Istenre, aki nem szorul dogmák védelmére.
Ilyen a Biblia Istene.
8. Olyan keresztyénségre, amely sohasem mond csődöt.
Ilyen a Krisztust váró hívők munkás keresztyénsége.

(Vida Sándor után)

(Folytatása következik)

BIBLIATANULMÁNY

Charles Gresham

A lelki higiénia

Textus: 1Timóteus 1:3-11

Az ókori görögök között – a testi épség és erő érdekében – kifejlődött az egészséggel kapcsolatos isteni hierarchia. Aszklépiosz volt a gyógyítók istene és a lánya (némelyek szerint a felesége) volt Hygeia, az egészséget védelmező istennő. Szép fiatal, bájos nőnek ábrázolták hosszú uszályos ruhában, amint egy tálból a kígyót eteti. A későbbi mitológiában a lelki egészség istennőjeként tisztelték.

Ebből a mitológiai felfogásból fejlődtek ki az épség, egészség, egészséges görög szavak. Mi, a ránk jellemző tipikusan divatos lustaságból átvettük és angolosítottuk ezeket a szavakat *hygiene* és *hygienic*-re. Sőt, még egy új szót is alkottunk belőle, a *hygeiolatry* szót, aminek jelentése: túlzott egészségimádat. Ez a kifejezés pontosan ráillik a jelenkori kultúrára, amely túlzott testápolásnak hódol.

Igeszakaszunknak kulcsszava ez a görög szó, amit így fordítottak le, hogy: ép, egészséges. Az a tan, vagy tanítás, ami ép, tiszta, tehát nevelő és építő, az higiénikus, vagyis tiszta és egészséges. Ez az a tan vagy tanítás, amire Timóteusnak figyelnie kell, mint a lelki egészség egyetlen forrására. Pál, mint Timóteus lelki atyja figyelmezteti őt, hogy azokra törekedjen, amik lelki higiéniához vezetnek. A lelki higiénia középpontjában rejlik az egészséges, tiszta tanítás, ami összhangban van az evangéliummal és az apostoli igazságokkal.

I. Alap az egészséges, tiszta tanításhoz

Két indokot említ meg Pál ebben az igeszakaszban, ami alapul szolgál a lelki higiéniához. Első a tévtanítás veszélye (betű szerint: *heterodoxy*). Ezt nem csak itt fejti ki Pál részletesen, de többi leveleiben is, ahol az ilyen veszély szörnyű következményeit is nyomatékosan leírja. Pl. a Gal 1:6-ban Pál átkot mond mindenkire – önmagára és a mennyei angyalokra is –, aki más evangéliumot hirdet és nem azt, amit ő prédikált a galaták között. Itt a 4. versben Pál mítoszokról, legendákról, véget nem érő nemzetségi táblázatokról beszél, ami inkább spekulációhoz, vitához és veszekedéshez vezet, semhogy előbbre vinné azt az isteni tervet, ami a hitben nyilvánul meg. Napjainkban, mivel a New Age mozgalom előretört, gyakorlatilag megnőtt a kultikus és okkult hit, és így Pál parancsa világos értelmet nyert. Nekünk is, akárcsak a múltban Timótheusnak, vigyáznunk kell, hogy ellent tudjunk állni az olyan helyzeteknek, amik az embereket eltérítik az egészséges lelkiségtől, és homályos, fertőzött, rendetlen, romlott élethez vezetnek. Még azokban a csoportokban is, ahol úgy vélik, hogy ők teljesen az isteni igazságnak szentelték magukat, bizonyos, hogy nagy szükség van az egészséges oktatásra, mert ahogy Pál mondja a 6. versben, hogy némelyek „eltévelyedtek" vagyis „elhajoltak" az egészséges, tiszta tanítástól és *„eltévedtek a szavak vadonjában"* (új angol fordítás). Mennyire ráillik ez a megállapítás az ún. modern nyelvészkedő teológiára, amely a felekezetközi teológiai szemináriumok modern iskoláiban dívik.

Pált azonban nyugtalanítja a zsidó törvényeskedés is, amely egész szolgálata alatt folytonosan fenyegette az evangélium szabadságát.

A 8. verstől a 10-ig Pál elismeri, hogy a törvény jó dolog, ha törvényszerűen élnek vele, de világosan rámutat, hogy a törvény az engedetlen, rendetlen, istentelen, fertelmes és törvényszegő emberek megfékezésére van, és nem a hívőkért, akiket a Krisztus iránti szeretet arra kötelez, hogy szentségben éljenek.

Napjainkban is megvan folyamatosan a törvényeskedés különböző formában, és ez megosztja Krisztus testét, akadályozza az isteni szándékot és gyengíti az evangélium erejét. A ma élő törvényeskedő és törvényhozó emberek is föléje kerekednek az egészséges tanításnak csakúgy, mint az első század idején.

II. A lelki higiénia célja

A *miért?* a kulcs, az indok lényege és igazi alapja – ami nyilvánvaló abból, ahogy Pál kifejezi a célt, vagyis a végét – *telosz* – annak, amiért figyelmeztet, vagy amiért vádol. Az 5. és 6. versben ezt a célt mindkét oldalról bemutatja; pozitíven és negatívan egyaránt.

Pozitív ételemben a „keresztyén tanítvány" célja a tiszta szívből fakadó szeretet (Moffatt), tiszta lelkiismeret és őszinte hit. Megvan a fejlődési fokozat a keresztyén benső, lelki életének növekedésében. Ha a szív tiszta – akkor nemcsak az a jutalmunk, amit Urunk ígért, hogy meglátjuk az Istent – hanem az is, hogy tiszta lesz a lelkiismeretünk és őszinte a hitünk. Ez a pozitív része, a valódi diagnózisa a lelki higiéniának.

A negatív része az, hogy némelyek eltévelyedtek, eltévesztették a célt. A pásztori levél többi fejezetében Pál rámutat az ilyen hanyatlás következményére. Az 1Tim 6:5-ben azokról beszél, akik szívükben és elméjükben megromlottak. Az 1Tim 4:2-ben előre jelzi, hogy sokan eltérnek majd a hittől, megégetik a lelkiismeretüket és megkeményednek, mint a felhevített vas. A 2Tim 3:5-8-ban utal azokra, *„akiknél megvan a kegyesség látszata, de megtagadják annak erejét"*, és így hitük hamisnak bizonyul, teljesen értéktelen.

Milyen nagy szükség van arra, hogy egészséges lélekben fejlődjünk, melynek fő eleme a szeretet. Kell, hogy szívünket és elménket is fogva tartsa ez a szeretetszemlélet; csak úgy lehet tiszta a lelkiismeretünk, ha folyamatos életvitel lett számunkra ez a szeretet; hitünk is azért bizonyul valódinak és őszintének, mert személyiségünket ez a szeretet formálta. Ezért tudjuk énekelni George Matheson-nal;

„Ó, szeretet, mely fogvá tart
s Benned rejti el fáradt lelkem,
Neked adom vissza életem,
hogy szereteted tengerébe merülve
egyre gazdagabb és teljesebb legyek.

III. A lelki higiénia mércéje

Pál nemcsak megalapozza az igazság ép és egészséges szabályzatát, és végső célját a tiszta tanításnak, de arra is törekszik, hogy az egészséges tanítás színvonala és mércéje világos, érthető legyen. *„Az áldott Isten evangéliumának dicsősége szerint, ami rám lett bízva"* (11. v.) ez határozza meg azt, amiről leckénkben szó van. Pál gyakran utal erre az isteni mértékre, mert ez az a mérce, amellyel minden vallásos igazságot és növekedést le kell ellenőrizni.

Pál a Róm 1:1-ben nemcsak apostoli elhívásáról beszél, hanem azt is mondja: *„elválasztva az evangélium hirdetésére"*. Nem csoda, hogy ebben a vonatkozásban később így magyarázkodik: *„Nem szégyellem a Krisztus evangéliumát, mert Isten hatalma az minden hívőnek üdvösségére; zsidónak először és görögnek"* (Róm 1:16). Ezzel a meggyőződéssel szemléli az evangéliumot, középpontba helyezve a megtörtént eseményeket – Jézus halálát és feltámadását, mint ahogy azt Krisztusban prédikálta is, és ahogyan azt el is fogadták Korinthusban.

Ez az evangélium nem csupán *„megtartotta őket"*, hanem az egyetlen alap, amin folyamatosan meg kell állni, és ez az az igazság, amelyet *„erősen kell tartani"* (1Kor 15:1-2).

Ilyen evangélium bízatott Pálra, hogy azt prédikálja és ő szégyen nélkül hirdette, bárhová ment. Krisztust prédikálta, de vajon miből áll ez?

R.E.O. White négy igazságra következtet:

1. Pál és az első generációhoz tartozó többi prédikátor Krisztust hirdette, vagyis olyan emberek voltak, akik mögött ott volt Krisztus. Krisztus része lett személyes történelmüknek. Látták Őt; hallgatták Őt, olyannak ismerték Őt, amilyennek az evangéliumokban leírták – isteni Megváltó Úrnak.

De tévedés ne essék; Ő ott van Timóteus mögött és minden generáció mögött azóta is. Ő ugyanúgy része személyes történelmünknek, mint az övékének volt. A Róla szóló bizonyságtételük, amely a múltból ered, élő ige lett számunkra és jelenünkre vetíti fényét.

2. Pál és a többi apostol, akikre először bízatott Krisztus evangéliuma, Krisztust hirdették, vagyis „emberek, akik mellett ott van Krisztus". *„Íme, én tiveletek vagyok mindig"* – ez csengett a fülükben. Tudatában voltak annak, hogy Krisztus kortársuk, aki jelen van, mint útitárs, mikor az úton menve egymás között beszélgetnek; látták mikor meghalt és dicsőségesen feltámadott. Mindenki, aki elfogadja ezt az evangéliumot, részese az ígéretnek, hogy mellettük és velük is ott lesz.

3. De ezek az első evangélium-hirdetők tudatában voltak annak is, hogy Krisztus, akit hirdetnek, „a bennük lakozó Krisztus". Több volt ez, mint pusztán emlék és több mint egy útitárs; bennük maradt és felruházta őket erővel. Ő volt bennük az élő kútfő, amely örök élet forrása lett számukra, ahogy azt Jn 7: 38-ban ígérte. Nem csoda, hogy Pál bátran kijelenti, hogy „Krisztus bennünk" a „dicsőségnek reménysége" (Kol 1:27).

Erre ad garanciát a bennünk lakozó Szentlélek, hogy – Krisztus van bennünk. Ez az a titokzatos kenet, benső erő, amely a korai igehirdetőket – és a ma élőket is – előre lendíti a munkában, a vállalkozásban és a véghezvitelben. Akkor, a „világ valóban a fejetetejére állt" egy kis csapat bolondnak vélt utazgató prédikátor igehirdetése nyomán; és ez a hatás ma is megismétlődhetne, ha ez az isteni titok (ez a misztérium) nyilvánvalóvá lenne és meg tudnánk élni a gyakorlatban.

4. Azonban, ahogy dr. White rámutat, ezzel még mindig nem merült ki az evangélium hirdetésének teljes bonyolultsága; mert ezek az emberek úgy prédikáltak, mint *„akik előtt ott van Krisztus"*. Megtartották az emlékünnepet, mindaddig „amíg eljön". A megdicsőülésben az Eljövendő dicsőségét látták. Annak visszajövetelét hirdették, aki bennük élt, és aki valóban beteljesíti ígéretét és véget vet a jelen korszaknak. Ahogy dr. White írja: Ezek az emberek ugyan nem ismerték a jövő programját, de ismerték a mintát – a minta maga Krisztus. Nélküle az emberélet gyakorlatilag rémséges, értelmetlen, céltalan, semmitérő. Ő lett a kulcs, az előíz és a felelet, a magyarázat. Neki kell uralkodni; minden az isteni beteljesedés felé irányul (R.E.O. White, Invitation to adventure; Kortárs igehirdetési vázlatok; Grand Rapids; Baker Book House 1975/169. old.)

Ez a summája és lényege a lelki higiéniának – Krisztus bennünk *a dicsőség reménysége*. Krisztus az evangélium középpontja; Krisztus a keresztyén élet célja; Krisztus és az Ő egészséges beszéde a keresztyén igazság mércéje.

A Trader`s Point keresztyén templom csarnokában van egy nagy, kerek színesablak a bemerítő medence fölött, amelyben világosan látni a folyót, a víz tükrét, fölötte pedig kirajzolódik egy fehér galamb, mintha a mennyből szállna alá. Ahogy közelebb megyünk az ablakhoz, láthatóvá válik az Úr Jézus árnyképe széttárt karral. Jelentőségteljes szimbóluma ez a bemerítésnek és az istentiszteletnek.

Howard Brummer, a Trader`s Point templom prédikátora elmondta, hogy nemrég tért meg egy ember a gyülekezetünkben, aki meglepődött, mikor először fedezte fel Jézus alakját az ablaküvegen. Elragadtatva jegyezte meg a lelkipásztornak: „Mikor megláttam Jézust, többé semmi mást nem láttam". Természetesen az illető az ablaküvegről beszélt, de nem lehetne ez valódi keresztyén megtapasztalás számunkra is? Vajon nem ez-é a lelki higiénia titka? „Egyszer megláttam Jézust – s most már nem látok semmi mást".

Fordította: Gerő Sándorné

Papp Vilmos

Büntetés

Miként a „bűn", úgy a „büntetés" fogalma is az idők folyamán nagy jelentésváltozáson ment át. A bűn fogalmát, valóságát, miként az érte járó büntetést is helyesen csak a Bibliából – az Ó- és az Újszövetségből – ismerhetjük meg. A bűn és a büntetés bibliai „logikája" eltér a mi mindennapi bűn-értelmezésünktől és a büntetésről való fogalmunktól.

Hogyan értsük a – sokszor nem könnyen érthető, elfogadható – bibliai kijelentéseket a büntetésről? Miként fér meg pl. a szerető, gondviselő, jóságos Is-ten és a büntető Isten képe egy-más mellett? Az egyik megoldás az lenne, amit az ókori egyház elhíresült tévtanítója, Marcion vallott: Az Ószövetség Istene a gonosz, büntető, boszszúálló hatalom, az Újszövetségé pedig Jézus Krisztus szerető mennyei Atyja. Tehát vessük el az Ótestamentumot és csak az Újtestamentum szerető Istenét tiszteljük. Megtévesztő a megoldás!

Van egy másik is. Ez is megtévesztő. Istent saját foglyává teszi. Azt mondja: Az Isten szeretet, jóság. Következésképpen azt teszi, amit én az emberszereteten, jóságon értek. S ha úgy érzem méltánytalanság ér, akkor nem is ő büntet, hanem a sors, a természet, a Sátán, a világ – avagy éppen a csillagok állása mindennek az oka... – Mintha mindezek független, esetenként nagyobb hatalmak lennének Istennél. Ez voltaképpen Isten trónfosztása, avagy valamiféle „halott Isten" képe. Márpedig ő az Uraknak az Ura öröktől fogva mindörökké!

Bizony jó tudnunk – s egy percre sem felednünk – azt is, hogy Isten világában rend uralkodik. Nem mechanikusan, hanem organikusan. Minden gondolatnak, tettnek következménye van. Elsősorban nem a fizikai, hanem a teológiai és erkölcsi következményekre gondolunk. Ilyen pl. *„A bűn zsoldja a halál!"* Kemény, fájdalmas, szigorú ítélet. Nem egyszerűen természeti törvény – mint pl. az, hogy az esőcsepp a földre hullik –, hanem elhatározott ítélet. Van azonban egy másik is: *„Isten kegyelmi ajándéka az örök élet."* Ez sem a hit kiérdemelt járandósága. Nem is annak következménye, hogy amikor a hívő ember vétkezett, Isten becsukta egyik szemét. Kegyelmi ajándék, amiért szabad – s kell is – hálából Isten dicsőségére élni. A két „ítélet" között Jézus Krisztus a „híd". Értünk vállalt kereszthalálával és áldozatával eleget tett a „bírói igazság"-nak. Ugyanakkor ő a mi *„kegyelmi kérvényünk"*.

Ez a „büntetés" örökkévalóságra vonatkoztatott része. Mit kezdjünk Isten rövid lejáratú büntetéseivel? A szülő bünteti szeretett gyermekét. Idegen gyermekkel nem törődik, legfeljebb megállapítja: „haszontalan kölyök". Milyen szülőnek tekintenénk azt, aki közönyösen, vagy cinikusan nézi gyermeke csínytevéseit? *„Azt bünteti, kit szeret"*. Nagyon régen szokás volt a büntető szülői kezet megcsókolni. Így köszönte meg a gyermek az intelmet. Utóbb hálás is volt érte.

A III. parancsolat mondja el, hogy milyen irgalmas a mi Istenünk. *„Megbüntetem az atyák vétkét a fiakban harmad- és negyedíziglen, akik engem gyűlölnek. De irgalmasságot cselekszem ezerízíglen, akik engem szeretnek és az én parancsolataimat megtartják..."* (2Móz 20). A figyelmeztetés komoly! Az elődök hitetlenségét még az unokák is megszenvedik. Az elődök hitéért a távoli, ismeretlen utódok is áldottak. (V. ö. Ábrahám vagy Izráel történetét.)

Büntetések idején Isten gyógyító, irgalmas kegyelmét fedezzük fel. S mondjuk: „Mélyen meghajlok ím színed előtt!"

(Reformátusok Lapja)

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

R. E. L. Rodgers

KÉSZÜLŐDÉS AZ IGEHIRDETÉSRE

(Ízelítőül egy tanulmány a Miskolci Református Egyházkerület életéből)

1. ISMERD FEL A TÁRGYÁT! A fényképezés művészetében elengedhetetlen, hogy a kép a fókuszban legyen. Az íjászatban célpontra van szükség. Máskülönben a kép homályos és felismerhetetlen lesz, az íjász pedig csupán a levegőbe lövöldöz, ha nem látja a céltáblát. Ha ilyen evilági törekvésekben döntően fontos az, hogy célpontunk legyen, akkor mennyivel inkább elengedhetetlen az evangélium hirdetőjének szent elhívásában. Mi hát az igehirdető fókusza? Mi a célpontja? Kálvin János megadja erre nekünk a választ a Westminsteri Kis Káté kezdő kérdés-feleletében: „Mi az ember legfőbb célja?" „Az ember legfőbb célja az, hogy Istent dicsőítse és Őbenne örvendezzék örökké." Erre most azt mondhatnátok, hogy Isten minden gyermekének ez a célja az életében. Igen! Ezzel egyetértek én is! Ha ez kell, hogy legyen Isten minden gyermekének életcélja, akkor mennyivel inkább ez az igehirdető célja is az igehirdetésre készülve? A Biblia ezzel a roppant megállapítással kezdődik: „Kezdetben... ISTEN!" Isten az Alfa és az Ómega! A Kezdet és a Vég! Az Első és az Utolsó! Isten kell, hogy az első legyen mindenben. Első kell, hogy legyen az életemben, teológiámban és prédikálásomban. Nem kérdés, hogy ezek theocentrikusak vagy antropocentrikusak legyenek-é? Végeredményben üzenetünk nem az emberről, hanem Istenről szól. Istent kell hirdetnünk az Ő létében, akaratában és munkájában. Az ember felé tekintve pedig azt, mit tett Isten az ember bűnével kapcsolatban. Az igehirdetés Istentől jövő üzenet az emberekhez, azért hogy az ember felismerhesse, hogyan dicsőítheti Istent, és örvendezhetik Őbenne. Ez lesz tehát az igehirdetésem fókusza. Ez lesz prédikálásom célja. Az igehirdetésre való egész készülésemet Isten dicsőítésében, a Benne való örvendezésben ragadom meg.

2. ISMERD FEL A FORRÁST! Örvendezünk Krisztus hármas tisztében, mint aki Próféta, Főpap és Király. A Kis Káté felteszi a kérdést: „Hogyan tölti be Krisztus prófétai tisztét?" A válasz így hangzik: „Krisztus azzal tölti be prófétai tisztét, hogy kijelenti Igéje és Lelke által számunkra Isten akaratát a mi üdvösségünkre." Üzenetünk forrása tehát a Szentlélek, az Ige által, az Igével együtt munkálkodva. A Káté hangsúlyozza még, hogy a Szentlélek teszi az igehirdetést eredményes, érvényes eszközzé a bűnösök megtérésében és a hitben járók életének minél teljesebb megszentelésében. Nem a Szentlélek létezésének elhívéséről beszélek, hanem jelenlétének megtapasztalásáról. Nem Istenségének értelmi jóváhagyásáról beszélek, hanem hatalmának megéléséről, az igehirdetésre készülésben és annak átadásában egyaránt.

Ismeritek a „kenet" szót? Ez egyike azon gyönyörű és vidám szavaknak, melyet szeretek naphosszat édes falatként nyelvem alatt forgatni. Isteni felkenetést jelent. Erre van szükségünk a prédikáció elmondásakor. De erre van szükségem már az igehirdetésre készüléskor is. Az Isten Igéje nem az enyém! Isten Szentlelke az, Aki használja az Igét. Én csak eszköz vagyok, de olyan eszköz akarok lenni, mely alkalmas a Mester használatára. Ó, bárcsak felkenne Isten az igehirdetésre készülésemben! Ó, bárcsak felkenne Isten, amint kész vagyok magam odaadni Igéjének átvételére. Ó, a Szentlélek bárcsak felruházna erejével, amint Isten orcáját keresem! A forrás tehát a Szentlélek az Ige által, az Igével együtt munkálkodva.

3. AZONOSÍTSD BE A FELADATOT! A feladat, amint azt már láttuk, Isten Igéjének közlése. *„...amit fülbe súgva hallotok, azt ... hirdessétek"* (Máté 10:27). Az apostolok nem szűntek meg Jézus Krisztust tanítani és prédikálni (ApCsel 5). *„Tetszék az Istennek, hogy az igehirdetés bolondsága által tartsa meg a hívőket"* (1Kor 1:21). Jegyezzük meg a prédikálásra eső hangsúlyt! Az evangélium közlésének az Istentől rendelt eszköze ez. Az igehirdetésre való készülésnek a Krisztust prédikálásra kell összpontosítania, hiszen ez a lelkipásztor elsődleges feladata. Elismerjük a hívek egyetemes papságát, ugyanakkor azt is tudjuk, hogy vannak, akiket Isten különösen az Ő Igéjének hirdetésére hívott el. A feladat az, hogy Krisztus szóvivői legyünk. Az Ő nagykövetei legyünk! A legnagyobb tekintély nevében szólunk, ezért fontos a „beszédünkre" való felkészülés. A feladatnak semmi köze nincs a szórakoztatáshoz, amely Nyugaton nagy részben tönkreteszi az egyház bizonyságtételét. A feladat az, hogy Isten teljes Kijelentését hirdessük. Az igazság teljes rendszerét! Nem tűrhetjük el saját ábrándjaink elfogultságát azokkal a témákkal kapcsolatban, amelyek nekünk tetszenek, mert akkor elhanyagolunk vagy kizárunk esetleg még fontosabbakat. Prédikálásunkban egyensúlynak és harmóniának kell lennie. Felkészülésünkben biztosítanunk kell, hogy az Ige igazságának és szépségének elengedhetetlen elemei érvényesüljenek. A feladat továbbá az, hogy a készülésben évről-évre állhatatosak legyünk és megőrizzük frissességünket! A szószék az ilyen szolgálat „központjává" legyen, és az örökkévalókat prédikáljuk! Ez nem kis feladat. Még fel is kiálthatunk: *„Mindezekre kicsoda alkalmas?"* Ekkor azonban eszünkre jut a Szentlélek „kenete". Roskasztóvá válik a feladat, az Úrhoz kiáltunk segítségért és átadjuk magunkat az igehirdetésre való készülésben Isten dicsőségére.

4. ÉREZD A TERHET! Az ószövetségi próféták nyelvezetében az Úr üzenete *„teherként"* is megfogalmazódik. A *„teher, amelyet Habakuk próféta látott"* (Hab 1:1). A Szentlélek ihletése alatt Ézsaiás látta *„Babilon terhét"* (És 13:1). Náhum utal *„Ninive terhére"* (Náh 1:1). Az Ószövetség utolsó könyve ezekkel a szavakkal kezdődik: *„Az Úr Igéjének terhe Izráel ellen, Malakiás által"* (Mal 1:1). Itt a *„teher"* kétségtelenül az üzenet tartalmára utal. Az üzenet isteni értelemben valóban teher az igehirdető számára. Azok az igehirdetők, akiknek a prédikációra való készülés könnyű dolog, sosem érezték az Úr Igéjének súlyát. Ez félelmetes teher! Ez szörnyű teher! Ez rendkívül nehéz teher! Félő, hogy összeroskadunk a teher alatt, hacsak nem kapunk erőt és megtartatást felülről. Érdekes módon ezt az erőt csak akkor kapjuk, ha engedelmesen vállaljuk feladatunkat és felvesszük a terhet. Nincs olyan lehetőség, hogy a teológián kifejlesztjük „lelki izmainkat" és azután hordozzuk a terhet, amikor elfoglaljuk a lelkészi hivatalt. Csak akkor, ha odatartjuk vállunkat a teher alá; csak akkor, ha valóban megterhel a súly. Csak akkor, ha összetörünk a súly alatt. Csak akkor, ha legyőz minket ez a teher, akkor kapunk erőt a hűséghez. Isten, Aki a terhet adja, vállakat is ad a teher hordozásához. Kedves Lelkipásztor! Mikor érezted utoljára a terhet? Mikor érezted utoljára, hogy összeroskadsz a teher alatt? Amikor legközelebb készülsz az igehirdetésre, kiálts az Úrhoz, engedje meg, hogy érezd ezt a súlyt és tegyen képessé elhordozni a terhet.

5. SZÓLÍTSD MEG SAJÁT LELKED! Sok ember számára az őrültség jele, ha önmagában beszél. Azonban van erre bibliai példa, és nem kell félnünk attól, hogy megszólítsuk saját lelkünket. Figyeljük meg a zsoltárost: *„Áldjad, én lelkem az Urat, és egész bensőm az Ő szent nevét. Áldjad, én lelkem az Urat, és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről!"* (Zsolt 103). Valójában az igehirdetés, amire készülünk, hatástalan lesz a szószéken, ha elsősorban nem saját szívünkhöz szól. Hogy mernénk úgy szólni akárcsak egy szót is másokhoz, ha az először nem bennünket talál el? Az íróasztalom ugyanaz legyen számomra, mint a gyülekezet számára a szószék. Amikor az Igével készülök az emberekhez, először saját magamra kell irányítanom azt. Üzeneted a reménység szava? Engedd, hogy lelked felemelkedjék és a reménység felfrissítse! Tanít valamire az üzenet? Te szintén Krisztus iskolájába jársz. Engedd, hogy szíved és lelked tanuljon, amikor arra készülsz, hogy a gyülekezetet oktasd. Megdorgál az üzenet? Akkor engedd, hogy az Úr előtt szíved és értelmed megfenyíttessék, amint Krisztus nevében másokat megdorgálni készülsz. Azoknak, akik valaha a Dundee-i Szt. Péter székesegyházat látogatták, egy íróasztalt, egy széket és egy nyitott Bibliát mutattak meg. Ez az a hely, ahol a szent életű Robert Murray McCheyne készült igehirdetéseire, és ahol sírt, mert az Ige mindenekelőtt saját lelkéhez szólt. Ahogy a hallgatók lelkét vizsgálod, vizsgáld meg a sajátodat is! Mielőtt beszélnél hozzájuk, szólítsd meg magad! Amikor nekik prédikálsz, prédikálj magadnak is! Belső szobádban, a Mindenható jelenlétében kiálts lelked mélyéből: *„Uram, szólj hozzám, hogy a Te hangodnak élő visszhangjaként szólhassak"*.

6. FÜRÖSSZ MEG MINDENT IMÁDSÁGBAN! Az Igét, amely a mag, meg kell „fürösztení" vagy locsolni imádsággal. Miután az újszövetségi gyülekezetben kijelölték a diakónusokat, az apostolok a folyamatos imádkozásra és az Ige szolgálatára adták magukat (ApCsel 6:4). Ennek a kettőnek mindig egymás mellett kell lennie. Ne is reménykedjünk, hogy „lángolók" lehetünk a szószéken, ha Urunkkal való kapcsolatunk nem szoros. Az igehirdetés nem csak az értelem, de a szív „terméseː is. *„Pectus est, quod theologum facit*: A szív tesz teológussá!" Ez volt a jelszava mind Luthernek, mind Neandernek. Ezt mondja Spurgeon: „Légy szent, irgalmas, imádkozó, légy olyan, mint az Úr Jézus!" Ez Krisztus imaéletére emlékeztet minket. Felment egyedül a hegyre imádkozni (Máté 14:23). A Gecsemáné-kertben meghagyta tanítványainak, hogy üljenek le, *„míg elmegyek és amott imádkozom"* (Máté 26:36). Krisztus maga is mindent, amit csak tett, megfürdetett imádságban, pedig Ő volt a testet öltött Isten! Ha maga a testet öltött Isten szükségesnek tartotta, hogy imádsággal foglalatoskodjon, mennyivel inkább szükséges nekünk. A tanítvány nem nagyobb a Mesterénél! A szószék legnagyobbjai az egyház történetében azok voltak, akik leginkább éltek az imádsággal. Bár Isten dolgai úgy lefoglalták őket, hogy gyakran elfelejtettek enni, de arra szakítottak időt, – mint teljességgel elengedhetetlenre –, hogy az Úr orcáját keressék. Az imádság egyszerre nagy gyengeségem és alkalmatlanságom megvallása és az Isten mindenhatóságába vetett bizalmam kifejezése. *„Mindenre van erőm... a Krisztusban"* (Fil 4:13). Miért? Mert Ő megerősít engem. Egy idős lelkipásztor nem ment fel a szószékre a megszokott órában. A presbiterek elmentek megkeresni. Könnyek között találtak rá, amint Istenhez kiáltott: *„Ha a te orcád nem jön velem, ne vígy ki minket innen"* (2Móz 33:15). Érzed a terhet? Kiálts az Úrhoz imádságban!

7. KÉSZÜLJ AZ EREDMÉNYEKRE! Nem! Nem a modern idők tömeg-evangélizációjának fogalmaiban beszélek. Nem azokról a „módszerekről" és „technikákról", amelyekkel befolyásolni lehet az eredményt. A lelki hadviselés lelki módszereiről beszélek! Amint azt a puritán Richard Baxter egyszer mondta: „Mint haldokló beszélek a haldoklókhoz". Most azt mondom neked: „Ne fecséreld el az időt!" Talán nem lesz több lehetőséged, hogy az Élet Igéjét hirdesd. Lehet, hogy még ma éjszaka elkérik a lelked! Hallgatóid közül néhányan talán soha többet nem hallják az üdvösség áldott üzenetét. Használd ki jól az időd! Várj megtéréseket! Ez a bölcsesség keresése. *„Lelkeket nyer meg a bölcs."* (Péld 11:30) A tárgy Isten dicsősége. A forrás a Szentlélek munkálkodása az Ige által és az Igével. A feladat Isten meghamisítatlan Igéjének hirdetése. Először saját lelkedhez szólt. Megfürösztötted imádságban. Miért ne várnál hát eredményt? Felszántja-e a földműves szántóföldjét és beveti-e maggal úgy, hogy nem vár aratást? Úgy készülsz, mint a tanítványok, akik egész éjjel vesződtek és nem fogtak semmit? Akik nem várnak semmit, azok nem csalódnak! Spurgeon mondja: „Ha nincs bennünk a Lélek, Akit Krisztus ígért, nem tudunk eleget tenni a megbízásnak, amelyet Jézus adott". Azonban, ha a Lélek bennünk van, várnunk kell az áldást!

TANULMÁNYI SZEMLE

Prof. Imrényi Tibor

Az új evangéliumi mozgalmak és a magyarországi történelmi keresztény egyházak kapcsolata

E rövid tanulmány megírásánál nem azt a célt tűztem magam elé, hogy ennek a kapcsolatnak a gyakorlatát elemezzem. Egyrészt nem érzem magam illetékesnek arra, hogy más történelmi egyházak nevében is szóljak. Másrészt, ez a gyakorlat nem feltétlenül egységes az egyes történelmi egyházak tekintetében. Harmadrészt pedig, az un. „új evangéliumi mozgalmak" – önmagukat többé vagy kevésbé keresztény közösségeknek valló szekták – és a „történelmi keresztény egyházak" közötti határok semmindig egyértelműek. Azaz, a történelmi egyházak „új evangéliumi mozgalomnak", vagy éppen „szektának" tekintenek olyan közösségeket, amely önmagát már „történelmi egyháznak" tartja.

Éppen ezért, e tanulmányban mindössze arra törekedhettem, hogy a Szentírásból kiindulva megkíséreljem bemutatni az ortodox tanítást, és egyúttal az ebből fakadó – remélhetőleg mindnyájunk számára hasznos – magatartást.

Az egység

Az újszövetségi Szentírás már közvetlenül a pünkösdi csoda után megörökíti a tökéletes egység képét. *„Kitartóan részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban"* (ApCsel 2:42). Azaz a keresztény hívőknek egy volt a hitük és a hitvallásuk, egy közösségben egyek voltak a testvérekkel és az apostolokkal, egyek voltak a szentségekben, egyek voltak a liturgikus imádkozásban. Ez az egység olyan teljes volt, hogy *„a hívők egész gyülekezete szívében és lelkében egy volt"*, sőt, *„senki sem mondott vagyonából bármit is a magáénak, hanem mindenük közös volt"* (4:32).

Az Efézusiakhoz írt levélben pedig ezt tanítja az apostol: *„Egy a test, és egy a Lélek, aminthogy egy reménységre kaptatok elhívást is: egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Istene és Atyja mindeneknek"* (4:4-6). Az egyházi egység forrása tehát végső soron az, hogy Isten is egy.

Az Úr Jézus egyetlen Egyházat akart, amikor megkérdezte az apostolokat: *„ti kinek mondotok engem?"* Péternek – a többi apostol nevében is tett vallástételére: *„Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia"* – így válaszolt: *„Te Péter vagy, és én ezen a kősziklán építem fel egyházamat"* (Mt 16:15-18). Azaz, ezen a hiten, ezen a hitvalláson, melyet Péter az apostoli közösség szóvivőjeként fogalmazott meg.

Egység különböző szinten

Mégis, az újszövetségi Szentírásban – paradox módon – azt láthatjuk, hogy ez a tökéletesnek óhajtott egység különböző szinten valósul meg. Márk evangéliumában olvassuk, hogy az Úr Jézus így válaszol János apostolnak, aki jelenti, hogy eltiltottak egy ismeretlen ördögűzőt, mert nem követte őket. *„Ne tiltsátok el, mert nin-*

R. E. L. Rodgers: **KÉSZÜLŐDÉS AZ IGEHIRDETÉSRE**
/Folytatás az előző oldalról/

Természetesen ez a kincsünk cserépedényekben van. De minden bizonnyal ez még jobban felnagyítja Isten erejének rendkívüliségét. Amikor legközelebb az kísért, hogy kicsinylően így szólj: „Ez csak az igehirdetésre készülés!" Akkor gondolj annak lehetséges hatására, amivel készülsz. A lelkileg vakok látókká lehetnek. A süketek hallhatnak. A béna ugrándozhat, mint a szarvas, és a néma nyelve dicséretet énekelhet Istennek. A halottak életre kelhetnek ismét, és a mennyei város felé vehetik az irányt. A szentek megerősödhetnek és felépülhetnek legszentebb hitükben. Csak az igehirdetésre készülsz? Készülj az eredményekre is!

UTÓIRAT: Most nagyon udvarias hallgatósághoz beszélek. Nincs kétségem afelől, hogy ezt fogjátok mondani: „Köszönjük a megszólítást, de még nem beszélt az igehirdetésre készülésről. Nem írta körül, hogyan kell felosztani a textust. Két, három vagy négy főpontunk legyen? Mi a helyzet a bevezetéssel és a befejezéssel? Milyen kár, hogy nem érintette ezeket a kérdéseket, mivel most már nincs rá idő!" Nyájas hallgató! Ezek a dolgok pusztán mechanikusak. Nem a legfontosabbak. Természetesen megvan a helyük. De, ha azok a dolgok, amelyeket említettem nincsenek a helyükön, akkor az igehirdetés készítésének minden technikája, vagy művészete, még tudománya sem képes élő Igét előhozni. Mikor az Ezékiel 37-ben már minden csont egybekapcsolódott, és mikor hús borította be azokat, még szükségük volt Isten Lelkének leheletére, mielőtt élő lelkekké válhattak. *„Embernek fia, vajon megélednek-e ezek a csontok?"* Nem, ha csupán technikai fogásaink vannak. Magára Istenre van szükségünk, kegyelme és ereje gazdagságában, hogy megelevenítse ezeket a csontokat! Ó, bárcsak olyanok lehetnénk, mint János, aki ezt mondhatta: *„Lélekben valék ott az Úr napján, és hallék hátam megett nagy szót, mely ezt mondja vala: 'Én vagyok az Alfa és az Ómega, az első és az Utolsó'."* Az igehirdető megbízatása a legnagyobb elhívás az egész világon. Szánjuk oda magunkat erre a hivatásra teljes szívünkből, lelkünkből, elménkből és erőnkből! Ismerjük fel a feladatot; ismerjük el a forrást; azonosítsuk a küldetést; érezzük a terhet; szólítsuk meg lelkünket; fürödjünk meg minden imádságban; készüljünk az eredményre; majd így kiáltsunk: *SOLI DEO GLORIA!*

Fordította: Hegyi Zita és Rácsok Gabriella
(Elhangzott 1995 március 25-én Miskolcon, a lelkészszentelés előtti csendesnapon)

csen senki, aki csodát tesz az én nevemben, és ugyanakkor gyalázni tudna engem, mert aki nincs ellenünk, az mellettünk van" (9:38-40). Sőt, ha valaki csupán egy pohár vizet ad inni azoknak, akik az Úr Jézust Krisztusnak, Messiásnak vallják, és szolgálják, ezzel a közösséget és az egységet vállalja, és *„el nem marad a jutalma"* (9:41).

János apostol ezekkel a szavakkal határozza meg az egység lehetséges határát: *„Az Isten Lelkét erről ismeritek meg: amelyik lélek vallja, hogy Jézus Krisztus testben jött el (en szarki), az Istentől van"* (1Jn 4:2). Ennek a vallástételnek a tartalmát már evangéliuma bevezető soraiban feltárta: *„Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige"* (1:1). A 14. versben pedig így folytatja: *„Az Ige testté lett (σάρξ ἐγένετο), közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét..."*

Egység a jelenben és a jövőben

Másrészt, más helyeken, maga az Úr Jézus úgy beszél az egységről, mint ami a jelen, de egyúttal a jövő valósága is: *„Más juhaim is vannak nekem, amelyek nem ebből az akolból valók: azokat is vezetnem kell, és hallgatni is fognak a hangomra: és akkor lesz (γενήσονται) egy nyáj, egy pásztor"* (Jn 10:16). A főpapi imában pedig az apostolok egységéért, de mind a jelen mind az eljövendő korok hívőinek egységéért is imádkozik: *„De nem értük könyörgök csupán, hanem azokért is, akik az ő szavukra hisznek énbennem, hogy mindnyájan egyek legyenek..."* (Jn 17:20).

A szakadás

A szakadás fogalma és ténye is megjelenik azonban az újszövetségi Szentírásban. Maga a krisztusi közösség is ebből az ellentétből születik, mely a Jézust hallgató sokaság soraiban lép fel: *„Ellentét (σχίσμα) támadt miatta a sokaságban"* (Jn 7:43). Jézus származása (7:41-43), cselekedetei (9:10-19) és szavai miatt (7:31-41) szakadás támadt az őt hallgatók között. Egyesek hittek benne, mások szembefordultak vele.

A Korinthusiakhoz írt első levélben már másfajta szakadásról van szó. Ez a szakadás a keresztények közös gondolkodását és nyelvét fenyegeti (1:10). Az apostol számára ez olyan szörnyűség, hogy úgy érzi, mintha Krisztust akarnák „szétszakítani": *„Hát részekre szakítható-e Krisztus?"* (1:13). A szakadás eljuthat addig, hogy az eukharisztia közös ünneplését is képes meghiúsítani (11:18). Pedig kezdetben csak bizonyos személyekhez fűződő kivételes kapcsolatokról volt szó, melyeket nem lett volna szabad kisarkítani: *„mindenki így beszél köztetek: 'Én Pálé vagyok, én Apollósé, és Kéfásé, én pedig Krisztusé'"* (1:12). Mindez azért történhetett meg, mert megfeledkeztek a Krisztusi békesség örökségéről (Jn 14:27) és a szeretet új parancsolatáról (Jn 13:34; 15:12).

Az eretnekség

Az eretnekség annyiban különbözik a skizmától, hogy egy meghatározott tan körül csoportosul. Ilyen értelemben jelenik meg a „szadduceusok pártja" az Apostolok Cselekedeteiben (αἵρεσις, 5:17), vagy maga a keresztyénység, mint „názáreti irányzat" (24:5) a zsidóság szemében. A keresztyén tanítás szerint az eretnekség magával az egyházzal kerül kibékíthetetlen ellentétbe. Ilyen értelemben sorolja az apostol a Galatákhoz írt levelében a „test cselekedetei" közé, melyek ellentétben állnak a „Lélek gyümölcsével" (5:19-22). Számos formája létezhet, talán erre utalhat a felsorolásban a kifejezés többes számú alakja (αἱρέσεις, 5:20). Péter apostol olyan súlyos formáira hívja fel a figyelmet, amelyek magát a Megváltásról szóló tanítást veszik célba: „közöttetek is lesznek hamis tanítók, akik veszedelmes eretnekségeket (αἱρέσεις) fognak közétek becsempészni. Ezekkel megtagadják az Urat, aki őket megváltotta, így gyors pusztulást hoznak magukra" (2Pt 2:1).

A jézusi tanítás és magatartás

Az újszövetségi Szentírásban – de az egyház későbbi történelme folyamán is – nehéz pontos határvonalat húzni az egyházban megjelenő szakadás, az eretnekség és a felkínált bűnbánat elutasítása nyomán fellépő engedetlenség között. A különböző esetekben maga az Urunk Jézus Krisztus tanításával és tetteivel kínál számunkra megoldást.

A samáriai asszonnyal, annak legnagyobb csodálatára, a szigorú elkülönülés ellenére is szót ért, és megtéríti: *„Hogyan? Te zsidó létedre tőlem kérsz inni, mikor én samáriai vagyok?"* (Jn 4:9). Még a kihallgatása során őt arcul ütő szolgával is kész a békés párbeszédre: *„Ha rosszat mondtam, bizonyítsd be, hogy rossz volt, ha pedig jót mondtam, miért ütsz engem?"* (Jn 18:23)

Máté evangéliumában viszont ezt a magatartást ajánlja a minden tekintélyt elutasító vétkessel szemben: *„Ha a gyülekezetre (τῆς ἐκκλησίας) sem hallgat, tekintsd olyannak, mint a pogányt vagy a vámszedőt"* (Mt 18:18). A főpapokkal és a nép véneivel szemben pedig csak szigorú előfeltételekkel hajlandó a hit titkaiból valamit is feltárni. Miután nem tudták megmondani, honnan való volt a János keresztsége, így válaszolt: *„Én sem mondom meg nektek, milyen hatalommal teszem ezeket"* (Mt 21:23-27). Az Úr Jézus tehát világos különbséget tesz a „jóindulatú", a tudatlanságból fakadó, és a „nem jóindulatú", a „tudásra" vagy éppen a szabad akaratra hivatkozó szokás, ill. eretnekség között.

A korai egyházatyák tanítása

Már a legismertebb egyházatyáknál világos utalást találunk a szakadás és eretnekség fogalmára, egymástól való megkülönböztetésére, ill. összekapcsolására. Szent Jeromos szerint († 419-420) a kettő közötti különbség abban rejlik, hogy az eretnekség eltorzítja a tanítást (*perversum dogma habeat*), míg a szakadás a püspökök közötti nézeteltérés nyomán (*propter episkopalem dissensionem*)

1 In ep. Tit.

jött létre[1]. De utal a kettő közötti kapcsolatra is: előbb vagy utóbb a skizma valamilyen eretnekséghez vezet, mert éppen a tan megváltoztatásával akarja igazolni „az Egyháztól való elszakadásnak a jogosságát"[2]. Ezzel magyarázható, hogy az egyházatyák hol megkülönböztetik, hol pedig egymás mellé sorolják a skizmát és az eretnekséget. A kappadókiai atyák közül Szent Vazul (Βασίλειος - † 379) erre vonatkozó tanítása hagyott a legmélyebb nyomot az egyházi hagyományban[1]. Kánonjában – Szent Jeromoshoz hasonlóan – világos különbséget tesz az eretnekség és a szakadás között, megjegyezve, hogy ez utóbbit könnyebb orvosolni. A „régiekre" hivatkozva azonban említést tesz egy harmadik fajta szakadásról, az ún. „önkényes csoportosulásról", a *„paraszinagógáról"* (παρασυναγωγή)[3], melyet a valamilyen vétek miatt fegyelmi úton eltávolított, de továbbra is önkényesen liturgiát végző papok vagy püspökök és a hozzájuk csatlakozó tanulatlan emberek hoznak létre, nem engedelmeskedve így a kánonoknak[4]. A keresztségre vonatkozóan azt tanítja, hogy az eretnekek keresztségét, akik olyan valamire keresztelkednek, ami „nekünk nem adatott át"[5], semmiképpen sem szabad elfogadni. A szakadárok esetében pedig a pasztorális szempont, az egyház javának szem előtt tartása dönti el, hogy keresztségüket, megtérésük esetén, el kell-e fogadni, vagy, a régiek szokása szerint, újra meg kell-e őket tisztítani „igazi egyházi keresztséggel"[6].

Az egyházi kánonok

Az ortodox kánongyűjteményben számos kánonban találunk említést eretnekekről és szakadárokról, és a velük szemben előírt magatartásról. Mindezek közül csak az egyik legismertebbre, a Nagy Szent Vazulnak tulajdonított 1. kánonra hivatkozom részletesebben. Az összes idevonatkozó kánon ismertetése és alapos vizsgálata – a téma nagysága miatt – külön tanulmányban lenne célszerű. Általánosságban viszont megállapítható, hogy a kánonok az eretnekekkel foglalkoznak bővebben. Az előírások velük szemben a legszigorúbbak: keresztségük elutasításán túl nem szabad velük együtt imádkozni[7], nem szabad gyülekezeteikbe járni, nem szabad jelenlétüket megengedni a hívők templomaiban, nem fogadhatók el felajánlásaik. Házasságot sem szabad velük kötni, csak abban az esetben, ha ígéretet tesznek arra, hogy megtérnek az igaz hitre. Felszenteléseik nem tekinthetők valódiaknak.

Befejező gondolatok

Végül, úgy érzem, mindenféle fegyelmi vagy tanításbeli elpártolással szemben tanúsított magatartásra érvényesnek kell lennie Pál apostol Timóteus számára megfogalmazott intése, amely szerint szelídséggel kell bánni az ellenszegülőkkel, mert *„hátha az Isten megadja nekik egyszer, hogy megtérve megismerjék az igazságot"* (2Tim 2:25).

Erre figyelmeztet Péter apostol is:

„Az Urat, a Krisztust tartsátok szentnek szívetekben, és legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységet. Ezt pedig szelíden és tisztelettudóan, jó lelkiismerettel tegyétek, hogy amivel rágalmaznak titeket, abban megszégyenüljenek azok, akik gyalázzák a ti Krisztusban való jó magatartásotokat" (1Pt 3:15-16).

Elhangzott a Romániai Felekezetközi Bibliatársulat és a Magyar Bibliatársulat találkozóján. Budapest, 1996. május 6-10.

„...ki hisz ma már a hétparancsolatban?"

Nem tréfa! Egy folyóirat nemrég német emberek egy csoportját vallási beállítottságuk felől kérdezte. Az eredmény megrázó volt. Az általános helyzetet legtalálóbban a következő válasz jellemzi: „Kérdem én önöket, ki hisz ma már a hétparancsolatban?!"

Olvasóink most azt mondják: „De, hisz minden gyermek tudja, hogy tíz parancsolat van!"

Elismerjük vagy sem: Már régóta nem minden gyermek tudja ezt. A szomszédaink, kollégáink, ismerőseink közül egyre kevesebben ismerik a Bibliát, Jézust. Azok közül, akik hallottak róla, többen jó embernek tartják, de alig vannak, akik hinnék, hogy Ő Úr, akinek van hatalma életünket megmenteni és a mennyei dicsőségbe juttatni.

Becsmérelhetjük őket, sopánkodhatunk, de ez nem segít. Egyedül az segít, ha mi keresztyének elindulunk és megismertetjük az emberekkel Jézus Krisztus evangéliumát. A pornóújságok kedvelői, a New Age, a guruk és őrült eszmék hangosan és meggyőző módon hirdetik „portékájukat". Miért kellene akkor nekünk óvatosan, nagyon tapintatoskodva, máskor meg virágnyelven hirdetni azt az üzenetet, melytől élet és halál, örök üdvösség vagy örök kárhozat függ? Azért, nehogy valaki megsértődjön?

Vajon nálunk Magyarországon más a helyzet? Igen is, meg nem is. Talán még vallásosabbak vagyunk, talán több gyermek tudja, hogy nem hét, hanem tíz parancsolat található Isten Igéjében, melyet az embernek adott. Talán többen hisznek a gondviselő Istenben, talán többen, többet tudnak a történeti Jézusról, de vajon többen vannak-e azok is, akik Őt mint életük Urát és szabadítóját ismerik és tisztelik? Vajon a Tízparancsolatot többen tekintik-e az erkölcs alapelvének, és vajon többen igazodnak-e hozzá?

Itt élnek körülöttünk is azok az ezrek és tízezrek, akik még nem hallották az éltető evangéliumot! Mit teszel azért, hogy meghallják?

Az 1996. augusztusi EMO Körlevél alapján

L. T.

2 u.o.

3 Πησάλιον, Θεσσαλονικη, 1991..

4 u.o.

5 Azaz, ami idegen attól, amit istenfélő és igaz elődeinktől örököltünk...

6 u.o.

7 Ezt különben a Laodikeai helyi zsinat 33. kánonja az eretnekek említése után a szakadárokkal (σχισματικοις) szemben is előírta. Πησάλιον, Θεσσαλονικη, 1991.

Molnár Miklós ref. lelkipásztor

Hogyan segít a gyülekezet a mindennapokban?

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem „Életkérdések" című előadássorozatának anyagából

Örülök annak, hogy itt lehetek és erről a szép témáról szólhatok. Mindjárt az elején megvallom, hogy nem tudok tárgyilagosan szólni a gyülekezetről. Elfogult vagyok. Olyasmi ez, mintha valaki nagyon szereti az édesanyját, és róla kell beszélnie. Én is úgy érzem magam, amikor a gyülekezetről szólhatok.

Kisgyermekkorom óta mindig volt valamilyen kapcsolatom református gyülekezettel. Első elemibe a Julianna Református Elemi Iskolába írattak be szüleim. Ott az volt a szokás, hogy minden reggel a templomban kezdtük a tanítást rövid áhítattal, s aztán vonultunk át az iskolába.

Gimnazista voltam, amikor a háború vihara végigsöpört az országon, és nagyon nehéz időket éltünk. Akkor is egyházi iskolába jártam, a fasori Evangélikus Gimnáziumba. Gyülekezeti hátterem továbbra is a fasori Református Gyülekezet volt, ahol konfirmáltam. Amikor sűrűsödtek a bombázások, és elkezdődtek az utcai harcok, akkor leköltöztünk annak a háromemeletes bérháznak a pincéjébe, amelyben laktunk. Bombatalálatot kapott a ház, két emelet rommá lett. A pince is rengett, mozgott, de nem szakadt be, és mi megmaradtunk. Amikor a harcok elcsitultak, felmentünk a pincéből. Siralmas volt minden körülöttünk, romok mindenütt. De mi éltünk, sütött a nap, láttuk újra a kék eget, és elmentünk a templomba hálát adni.

Abban az időben nagy lelki újulás volt egyházunkban, amelyet „ébredési kor"-nak nevezünk. Sok megrendült ember, sok gyászoló család keresett kapaszkodót Istenben. Sokan felébredtek a bűn álmából. Tele voltak a templomok. Én akkor fiatalemberként rendszeresen jártam templomba, és életreszóló hatásokat kaptam a gyülekezetben. Ennek köszönhetem, hogy lelkipásztor lettem. Elmondom röviden azt is, hogy melyik bibliai történet volt különösen nagy hatással rám. Gyülekezetünkben egy hetes sorozat volt, esténként egy „laikus igehirdető" prédikált. Arról a jézusi példázatról beszélt, mely szerint egy asszonynak tíz drachmája (pénze) volt, de egy elgurult valahova. Az asszony nem hagyja annyiban ezt és a házban mindent tűvé tett érte, hogy megtalálja az elveszett drachmát. Az igehirdető szemléletesen elmondta, hogy az elveszett pénzecske körül minden rengett-mozgott, amikor az asszony félretolta a bútorokat, megmozgatott mindent. Végre megtalálta az elgurult pénzt. Majd ez az alkalmazás következett: talán körülötted is rengett-mozgott minden a háború alatt. Ne gondold, hogy ez véletlen volt! Isten szeret, nem akarja, hogy elveszett légy, téged keres!

Engem ez, akkor személyesen érintett, szíven ütött. Nem tudtam szabadulni ettől a gondolattól: nem véletlenül maradtam meg. Isten szeretete őrzött meg. Küldetésem van. Ezt is a gyülekezetben értettem meg.

A feleségemet is a gyülekezetben ismertem meg. Egy ifjúsági bibliaórára jártunk, akkor egyetemisták és teológusok. Ott fedeztük fel, hogy Isten egymásnak teremtett minket. Összeházasodtunk, és azóta – immár negyven éve – élünk házasságban, és örülünk három gyermekünknek, nyolc unokánknak.

Közös életünk is mindig valamelyik gyülekezethez volt kötve. Előbb egy falusi gyülekezetben szolgáltunk, Putnokon, a Sajó völgyében. 19 évet töltöttünk ott. Putnokon nőttek fel a gyermekeink, akiket nemcsak a szűk család vett körül, hanem a nagyobb család: a gyülekezet is. Később Ceglédre kerültünk, majd jó tíz éve a Budapest Kálvin téri gyülekezetbe.

Az előadás címe késztetett arra, hogy röviden visszagondoljak eddigi életemre, hogy mindvégig döntő hatást gyakorolt rám a gyülekezet. Mindezt azért mondtam el, hogy érzékeltessem: a gyülekezet olyan közösség, ahol életreszóló változások mehetnek végbe valakinek az életében.

Mi a gyülekezet a Biblia tanítása szerint?

Az a görög szó, amellyel az Újszövetség jelöli a gyülekezetet, ismerősen cseng fülünknek: magyarított formája „eklézsia". Két görög szóból van összetéve: „*ek*" = -ból, -ből és „*kaleo*" = hívni. Kihívottak gyülekezete. Ez a szó a Biblián kívüli, antik görög világban politikai tartalmat hordozott elsőrenden. Ekkléziának nevezték azt az összegyűlt embersereget, amelyet valamilyen ügyben összehívtak, és a hívásra összegyülekeztek. Pl.: ha az uralkodó valamit akart adni a birodalmában, akkor futárokat indított útnak a szélrózsa minden irányába, akik a megadott útvonalon kisebb-nagyobb települések főterén megálltak, kürtjükbe fújtak, s erre a jelre a lakosok egybegyűltek. Ez volt az „eklézsia". Kíváncsiak voltak az emberek arra, hogy mit üzen az uralkodó: jót, vagy rosszat, békét, vagy háborút? Ez az üzenetre vágyó, egybesereglett, társaság volt a gyülekezet. Már az Ószövetségben megtaláljuk ezt a fogalmat, amelyet a „*káhál*" szóval jelöltek. Amikor lefordították az ószövetséget görög nyelvre, akkor a „*káhál*"-t „ekkléziá"-nak fordították. Érdekes ennek a „*káhál*" szónak az alapjelentése. A „*kol*" igéből származik, ami azt jelenti: hangzani. Tehát a „*káhál*" jelentésében benne van az a gondolat, hogy egy hangra, üzenetre figyelők együttléte a gyülekezet. Pl. a Mózes 5. könyvének 35. fejezetében azt olvassuk, hogy Mózes egybegyűjtötte Izrael fiainak egész gyülekezetét. Itt a „*káhál*", illetve görög fordításában az „*ekklézia*" szó áll. Izrael fiai egybegyűltek akkor is, ha háborús idő járta, és együtt tanácskoztak, vagy amikor ínség, aszály volt, vagy amikor Isten dicséretére jöttek össze. Érdekesség kedvéért jegyezzük meg, hogy mind az Ó- mind az Újtestamentumban van egy-egy másik szó is, amelyik „gyülekezetet" jelent. Ez a héber: „*édá*" illetve ennek görög megfelelője, a „*szünagogé*". E szavak is összegyülekezést jelentenek. Különösen a babilóniai fogság utáni időben volt az összegyülekezés nagy jelentőségű. Az Újszövetségben és azután a keresztyén szóhasználatban a „*szünagogé*" = zsinagóga, a zsidók összegyülekezését jelentette, míg a Krisztus követőinek összegyülekezése volt az „*eklézsia*".

Az újszövetségi tanítás szerint az eklézsiába azok tartoznak, akiket maga az élő Isten hív, gyűjt egybe. Eb-

ben módosult, változott a bibliai szóhasználat: itt nem földi uralkodó gyűjt egybe, hanem Isten hívja egybe az ő választott népét. *„Isten hívott szent hívással, nem a mi cselekedeteink szerint, hanem az ő saját végzése és kegyelme szerint"* (2Tim 1:9).

Van egy 16. században született református hitvallásunk, a Heidelbergi Káté. Ez a hitvallás feltesz egy ilyen kérdést is: „Mit hiszel a keresztyén anyaszentegyházról?" Erre a kérdésre így felel: „Hiszem, hogy Isten Fia, a világ kezdetétől fogva annak végéig, az egész emberi nemzetségből, Szentlelke és Igéje által az igaz hit egységében magának egy kiválasztott gyülekezetet gyűjt egybe, azt oltalmazza és megtartja, s hiszem, hogy én annak élő tagja vagyok és örökké az is maradok" (54. kérdés-felelet). Ebből nyilvánvaló, hogy a gyülekezetet nem emberek szándéka, jóakarata, szervezőkészsége hozza létre, – hanem az Isten által megszólított emberek közössége.

Honnan hívja ki Isten az Ő választottait? A Biblia válasza: *„a sötétségből az Ő csodálatos világosságára"*. A *„sötétség"* alatt értünk szeretetlenséget, gyűlölködést, irigységet, háborúságot. Mindennek oka az, hogy elszakadtunk Istentől, és ezért elszakadunk embertársainktól is. Innen hívja ki Isten választottait *„világosság"*-ra. Jézus Krisztus mondta: *„Én vagyok a világ világossága"*. Hogy mit jelent a *„világosság"*, azt Jézuson látjuk, aki nem irigykedett, nem kérkedett, nem fuvalkodott fel, nem kereste a maga hasznát... (lásd 1Kor 13).

A Biblia azt is hangsúlyozza, hogy Isten szolgálatra hívja el övéit. Jellé teszi a gyülekezetet ebben a világban. Nem azért gyűjti egybe Isten az Ő népét, hogy dédelgesse, széltől is óvja, kivételezzen vele. Feladatot bíz Isten a gyülekezetre. Jézus egy kép formálásával ezt így mondja tanítványainak: *„Ti vagytok a földnek sói"*, *„ti vagytok a világ világossága"*. A gyülekezet szolgálata az, hogy jó ízt adjon és romlástól megóvjon, – mint a só. Vagy: a sötétségben világítson, mint a gyertya. A gyülekezet nem hasonlíthat a díszgyertyához. Sokkal inkább hasonlíthat a meggyújtott gyertyához, amely lobog, világít, melegít, – szolgál.

Egy másik nagyon jól ismert kép a gyülekezetről az, hogy *„Krisztus teste"*. Olvassuk el figyelmesen az 1Kor 12:12-27 verseit. Ez a kép is sokra tanít minket. A gyülekezet: *test*. Élő organizmus. Feje: a *Krisztus*. Nem emberek. A fejtől jön az irányítás. A gyülekezet feje: Krisztus, a tagok Neki engedelmeskednek. Mint ahogy a testnek, úgy a gyülekezetnek is vannak nagyon egyszerű és vannak nagyon művelt tagjai, vannak ékes és vannak éktelen tagjai. De ezek együtt alkotják a testet. Vannak a gyülekezetben férfiak és nők, idősek és gyerekek, – de ezek mind Krisztusra figyelnek és Neki engedelmeskednek. A gyülekezetben senki nem mondhatja a másiknak, hogy te felesleges vagy. Minden porcikára szükség van. Isten jelöli ki kinek-kinek a maga helyét a gyülekezetben. Aki elfogadja a maga helyét, az nem lesz gőgös, a másikat lenéző, de nem lesz kisebbrendűségi érzéssel küszködő sem. Hálás örömmel szolgál.

És mint ahogy a test több, mint az egyes tagok összessége, mert személyiség, – éppen így a gyülekezet is.

Szűkítsük most a kört és a *„helyi gyülekezet"*-ről beszéljünk. Ehhez is olvassunk el egy bibliai szakaszt: a Jn 20:19-29 verseket. Ennek a történetnek alapján szedjük ujjhegyre, milyen a helyi gyülekezet?

1. A gyülekezet egyszerű, erőtlen emberek közössége. Tagjai nem „szuper-emberek", nem „Übermensch"-ek. A tanítványok kevesen is voltak, féltek is. Mi teszi őket mégis gyülekezetté?

2. Krisztus-központú közösség. Jézus megáll középen. A gyülekezet ma is az a közösség, ahol Jézus van a középen. Az Ő szava szól. Ez a református istentiszteletben abban nyilvánul meg, hogy Bibliát olvasunk és azt igyekszünk jól érteni. Az igehirdetés áll a középpontban.

3. A gyülekezet: küldetésben járó közösség. Olyan emberekből áll, akiket Jézus a bűnbocsánat örömhírével küldi el ebbe a világba. Az eklézsiában olyanok vannak, akik látják a bűn rontó erejét. Azt is tudják, hogy a bűn erősebb, mint az emberi jószándék. A bűn uralkodik felettünk. Megrontja az egyes ember életét és megrontja a közösséget is. Sőt romlásba dönti a népeket is.

4. A gyülekezeteket a Szentlélek vezérli. Tagjai nem kívülről, hanem felülről vezérelt emberek. Az elmúlt évtizedekben mindenkit igyekezett manipulálni a politikai hatalmasság. A gyülekezet tagjai ezzel szemben azt vallották: minket Isten Lelke bensőnkből vezérel.

5. A gyülekezet: befogadóképes közösség. A tanítványok egyike: Tamás, éppen akkor nem volt ott a gyülekezetben, amikor Jézus eljött. Később hiába mondták lelkesen tanítványtársai: *„láttuk az Urat"*, – ő csak azt hajtogatta: *„semmiképpen el nem hiszem"*. De ezért nem közösítették ki őt. Türelmesek voltak hozzá. S mikor nyolc nap múlva ismét megjelent Jézus, akkor már Tamás is ott van, és részesül a többiek élményében. Leborul Jézus előtt: *„Én Uram és én Istenem"*. Így formálódik az ember a gyülekezetben.

Ez az a bibliai mérték, amelyet elénk ad a Szentírás.

Végül röviden arról szólok, hogy milyen ma egy református gyülekezetnek az élete. Arról a fővárosi gyülekezetről tudósítok, amelyben immár 12 éve szolgálok.

Gyülekezetünk középpontjában a vasárnaponkénti istentisztelet áll. Ez a gyülekezet szívverése. Az itt hirdetett Ige tartja össze a különben heterogén közösséget, melynek tagjai között vannak egyszerű munkásemberek és művelt emberfők, aktívak és nyugdíjasok, férfiak és nők, magányosok és családosok egyaránt. A társadalomnak szinte minden rétege megtalálható ebben a közösségben. Különös élmény az úrvacsorai alkalom, ahogy a gyülekezet tagjai Isten színe előtt megvallják bűneiket és elfogadják Isten bűnbocsánatát Jézus Krisztus által.

Gyülekezetünkben kiscsoportos összejövetelek is vannak szép számmal. Ezekben közelebbről megismerik egymást a tagok. Vannak bibliaköri csoportjaink, ifjak, középkorúak, külön férfiaknak és külön nőknek. Ezeknek a csoportfoglalkozásoknak a középpontjában is a Biblia áll.

A gyülekezet közösségében igyekszünk egymással békességben élni, egymásra időt és figyelmet szentelni. Mégsem magának élő ez a gyülekezeti közösség. Mivel sok a szociális gond, egyik munkacsoportunk ezek megoldásában igyekszik segíteni. Tagjai öregeket, betegeket, magányosokat látogatnak, és ahol tudnak, segítenek. A gyülekezet közössége éber figyelemmel kiséri a világban folyó eseményeket, és a magunk helyén és módján igyekszünk azokat jó irányban, a békesség irányában befolyásolni. Szeretnénk, – Jézus példázatával élve, – só és világosság lenni a világban.

(Elhangzott 1992-ben)

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Lewis A. Drummond

ISTEN CSODÁLATOS MUNKÁJA

IV. rész

ISTEN KEGYELMES AZ ÉBREDÉS ALATT
ENNÉLFOGVA TAPASZTALOD A BŰNÖK BOCSÁNATÁT

Jónás ébredése – Jónás 1-4

A történelem bővölködik olyan tényekkel, melyekben Isten pont azt teszi, amit legkevésbé várunk. Olykor nagyon meglepő módszerei vannak, mondhatjuk azt, hogy mindenkinek szokatlanok. Kivált ébredés idején van ez így. Isten maga természetesen semmilyen értelemben nem bizarr, és soha nem tett semmit sem a tréfa kedvéért. Isten útjai gyakran nagyon egyszerűnek tűnnek a szemünkben. Ha találunk valami racionálist az Úr szokatlan kegyelmi cselekedeteiben, azt általában a tradicionális tények körében találjuk meg. A szokványos munka ritkán sietteti Lélek nagy munkáját.

A „szokványos munka" álláspontja az egyházban mindig a lelki tespedtséget szolgálja. Az evangélikál keresztyének sírkövére soha nem írhatják fel azt, ami Lexingtonban és a Concordon, a brit katonák temetőjében az emlékműre van vésve: „3000 mérföldről jöttek, hogy őrizzék a trón fölött a múltat".

Isten tehát a meglepőt, a szokatlant és a bizarrt teszi általában. Ezt bölcsességének kell tulajdonítanunk, de elsősorban a kegyelmének.

Az ébredés Isten kegyelmének változatlan gyümölcse. Lelki ébredés idején Isten kegyelmesnek jelenti ki magát. Mivel ez a kegyelem elsősorban ébresztő, mindnyájan tapasztalhatjuk bűneink bocsánatát.

Ezt a kegyelmes és megbocsátó elvet tökéletesen szemléltetik az Észak-Kelet-Kína, Santung tartományban, 1927-ben tapasztalt események. A misszionáriusokat nyomasztotta a Csang-Kai-Sek tábornok vezette Szun-Jat-Szen sereg vonulásával járó nagy nyugtalanság. A régi feudális hadurakkal szabályos ütközet alakult ki és jutott a tetőfokára. Akkor valósult meg a „Nankingi kényszer". 1927 márciusában a riadt amerikai kormány baptista misszionáriusokat hívott Csi-Fu városába. Amíg az ellenségeskedés le nem csendesedett, ők összejöveteleket tartottak.

A misszionáriusok elhatározták, hogy minden reggel együtt imádkoznak. Aggódtak a kínai hívőkért, akik a csatamező közelében laktak. Kétségbeesetten szerették volna, hogy az üldöztetés alatt álljanak hűen Jézus Krisztus mellett. Imádkoztak önmagukért is. Nekik is szükségük volt imádságra. Tehát megkezdték a könyörgést, és hitték, hogy akik Isten orcáját keresik, velük együtt meghallgattatást találnak a mennyben. Az ébredés terhe majdnem elviselhetetlen súllyal nehezedett rájuk.

A könyörgés és a lelki közösség egyik órájában két misszionárius, Charles és Ola Culpepper úgy érezte, hogy Isten meg akarja gyógyítani id. Culpepperné szemét. Az asszony látóideg-gyulladásban szenvedett, ami kínos, visszafordíthatatlan látóideg megbetegedés. Megosztották terhüket Marie Monson nővérrel, egy norvég evangélikus misszionáriusnővel, aki az imacsoporttal tartott.

Culpeppertől az első kérdése az volt: „Be van-e töltve Szentlélekkel?" Ez meglepte. A férfi egyáltalán nem tudta mit jelent „betöltve" lenni Szentlélekkel. Végül valami gyatra választ ki bírt hebegni. Mindazonáltal eldöntötték, hogy imádkoznak Culpeppernéért.

Másnap reggel összegyülekezett a misszionáriusok csoportja Culpepperékkel imádkozni. Addig nem gyakran imádkoztak betegért. Akkor bátorságot vettek, és készültek hittel imádkozni Culpepperné állapotáért; Jak 5:14-16 ígérete alapján: „Beteg-e valaki közöttetek? Hívassa magához a gyülekezet véneit, hogy imádkozzanak érte, és kenjék meg olajjal az Úr nevében. És a hitből fakadó imádság megszabadítja a szenvedőt, az Úr felsegíti őt, sőt, ha bűnt követett is el, bocsánatot nyer. Valljátok meg azért egymásnak bűneiteket, és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok. Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének".

Amint kezdték volna az imádkozást, egy misszionáriusnő hirtelen közbeszólt. Fölismerte, hogy nincs egészen jó szívvel az egyik munkatársuk iránt. Megvallotta és bocsánatot kért. Kérte, a megromlott kollegialitás bocsánatát. Ezután elkezdődött az imádkozás.

Amikor elkezdték, Culpepperné a szemüvegét feltette a kandalló párkányára. Mindnyájan őszintén kérték Istent, hogy hallgassa meg őket bajaikban. Nem villant villám és nem dördült az ég, Isten jelenlétéről mégis mélyen meggyőződtek. Culpepper ezt így írja: „Éreztük, hogy Isten járt a szobában. Lejött a menny hozzánk, és lelkünket betöltötte a dicsőség."

Culpepperné soha nem vette föl többé a szemüvegét, a fájdalma megszűnt. Két köztük dolgozó kínai megtéretlen szakács jött be. Olyan erőteljes volt Isten jelenléte, hogy azon nyomban döntöttek.

Ez éppen csak kezdete volt az ébredési kegyelemnek. A misszionáriusok visszatértek a nyugtalanság után munkaterületükre. Kínában új hajnal virradt.

Isten ébresztő kegyelme gyakran hív különös jellemű embereket

Jónásban nyilván nem lüktetett a Szentlélek lelkesítése. Vonakodó szolga volt. Isten szólt hozzá: „Kelj föl, menj Ninivébe! Fel akarom ébreszteni a nagy várost. Ki akarom önteni a kegyelmet rájuk. Meg akarom bocsátani bűneiket."

„Engem ugyan ne küldj!" – Vitatkozott Jónás. Elindult az ellenkező irányba, Tarsisba, Hispánia felé. Mindig van indulóban egy hajó Tarsis felé, ha el akarsz menekülni Isten szándéka elől. Jónásnak tudnia kellett volna, hogy Isten elől nem rejtőzhet el.

Jogos a kérdés, miért kopogtat Isten egy olyan rebellis prófétánál, mint Jónás, az áldott ébredés ügyében?

Nézzük Jónás könyvét! – „Így szólt az ÚR igéje Jónáshoz, Amittaj fiához: Indulj, menj Ninivébe, a nagy városba, és prédikálj ott, mert feljutott hozzám gonoszságának híre! El is indult Jónás, de azért, hogy Tarsisba meneküljön az Úr elől. Elment Jáfóba, talált ott egy hajót, amely Tarsisba készült. Kifizette az útiköltséget, és hajóra szállt, hogy a rajta levőkkel Tarsisba menjen az Úr elől" (Jón 2:1-3).

A Biblia elmondja nekünk a „majdnem ébredési próféta" személyéről a következőket:

Jónás lázadó volt. Volt Jónás lelkében egy jó rész makacsság, amit nem tudott fölszámolni, amikor jött a valóságos próba. Egy kis szeretet, egy kis prédikálás, az igen; de nem tudta felismerni, hogy mi valóban fontos. Prófétai kötelezettsége teljesítését a környezete sem segítette elő. Forradalmiak voltak az idők. Mégsem volt mentség. Isten engedelmességet várt, tekintet nélkül a környezetre. Nem az engedetlenség a forradalmár tragédiája, hanem az ébredés elmaradása.

Jónás bigott volt. Bárki mindjárt meghallhatja indoklását: „Zsidó vagyok én! Mi közük a zsidóknak Ninivéhez? Az én örökségem nemzetünk kiválasztottsága." Olyan felsőbbrendűeknek érezték magukat a zsidók, hogy más néppel soha nem foglalkoztak, de kivált nem a niniveiekkel. Tény az, hogy Jónás nem akarta megérteni, hogy Isten soha nem újítja meg népét, anélkül, hogy a világ minden szögletébe és társadalmába el ne jusson másokat megnyerni.

Az igazi ébredésben nincs zártkörűség. Jónás könyve fő üzenete az, hogy az előítélet bűn. Isten ezt nagyon kárhoztatja, mert „nem azt akarja, hogy némelyek elvesszenek, hanem azt, hogy mindenki megtérjen" (2Pt 3:9).

Jónást ez nem érdekelte. Nem látta meg a niniveiek állapotát. Ha valaki nem érti Isten személyválogatás nélküli szeretetét, azt nem érdeklik az emberek. Jónással és a vele rokonlelkű, hasonló gondolkodásúakkal az a baj, hogy nem érdekeltek a missziómunkában. Jónást elfoglalta az a dolga, ami érdekelte, és ez lehetett a szolgálata is. Közben egyszerűen arról feledkezett meg, hogy az embereknek szükséges Isten.

Jónás félt. Talán Ninive tömegétől. Elmulasztotta figyelembe venni: *„Nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét"* (2Tim 2:7). Természetes, hogy Jónás nem volt teljesen léleknélküli ember. Csak elmulasztotta azt, hogy Isten Lelke betöltse. Isten mégis hívta őt a missziómunkára.

Ámósz kortársa volt Jónásnak. Miért nem őt, vagy Hóseást, vagy bármelyik más kortársat választott? Isten az ébredésben úgy szokott megnyilatkozni, mint aki kegyelmes, és a mi Urunk gyakran választ olyan személyt eszközül, akinek a kegyelemre nagyobb szüksége van, mint Jónásnak. Isten kegyelme kipótolja ezernyi gyengeségünket is, amennyiben vannak. Ahogy Isten az ébredés kegyelmét ígérte, megbocsátja bűneinket és hatalmasan megerősít minket.

Isten az ébredés kegyelme alatt páratlan megbízást ad.

Isten szólította Jónást, az önfejű prófétát, hogy prédikáljon idegen helyen, ismeretlen népnek. Ninive nagy város volt (Jón 1:2). Asszíria birodalmának vezető városa. Szanhérib építette nemzete fővárosává. Impozáns helyeket emeltetett, és fokozta a védelmi erőt. Az archeológusok a város épületeit néhány százezerre becsülik.

Ninive gonosz város volt (1:2). Mindenki megérti az okát, amiért Jónás idegenkedett. Pogány tradíció azt tartotta, hogy a várost egy isten teremtette, Nim, akit tiszteltek. Az asszíriai Ninive talán nem volt erkölcsileg roszszabb, mint a többi város, de a bálványimádás Isten féltően szerető tekintetében rendkívül nagy gonoszság volt.

Ezenkívül erőszak volt a városban. Az itt található művészi emlékek közül sok metszet mutat be csatákat és mészárlásokat. Az asszíriaiakat a Közel-Kelet fosztogató, erőszakos népének tekintették. Nim a valóságban semmit sem tett a városért. 1Móz 10:11 elmondja, hogy Nimród, a nagy vadász volt az alapító. Kezdettől ott volt a gondolataiban a vérontás. Tehát ők Nimródot és erejét istenítették. Vérrel kikényszerített hódolat. Isten mégis ezt mondta: „Menj oda, minden gonosz erőszakot hozz rendbe, és prédikálj ítéletet!"

Jónás körének prófétai önigazult nyugalmában kellemes lehetett Ninive bűnét kárhoztatni. Ó, kiálthatott a próféta saját csoportja biztonságában – Isten egy napon elítéli Ninivét, olyanná teszi, mint Sodomát és Gomorát. Az égből tüzes esőt akar küldeni a gonosz helyre. Mi itt, a biztonságos templomunkban veled vagyunk, Istenünk. – Kiáltoztak. De Isten megrázta Jónás lelkét: Jónás, ha velem vagy, hagyd ott a barátaidat és mondd meg a niniveieknek, hogy próféciáidat beteljesítem rajtuk.

Isten aztán a mi önigazult előítéleteinkkel szembefordul és páratlan megbízást ad. Nem szabad elfelejtenünk azt, hogy Isten kegyelmes, a bűnöket meg akarja bocsátani, még a gonosz, erőszakos város bűneit is. A niniveiek Izráel elkeseredett ellenségei voltak. A mi ellenségeink, – legalább is amennyire elképzeljük – nem annyira Isten ellenségei.

Amikor Richard Baxter anglikán lelkészi hivatalába érkezett Kiddeminsterbe, Anglia északi részébe, az is erőszakos, gonosz város volt a XVII. században. De Baxter is „erőszakos" volt. Megragadta az eget és Kiddeminstert, ahogy az Úr megígérte neki, hogy megragadhatja. Imádkozott, prédikált, bizonyságot tett, szolgált és küzdött. Végül jött Isten az ébredés kegyelmével; belépett a körülményeik közepébe, és a lakosság hirtelen Jézus Krisztus jelenlétének tudatára ébredt.

Isten az ébredés kegyelme alatt szokatlan szánalmat tanúsít.

Jónás menekült Isten elől (Jón 1:3). De megfizetett érte. Jött az ítélet.

Éppen menekült Tarsisba, amikor vihar jött; kiáltoztak a matrózok, de Jónás csak aludt. *„Dobjatok ki a hajóból!"* – Kiáltotta a próféta. Jónás annyira konok volt, hogy

inkább meg akart halni, mint Ninivébe menni. Így került a hajókorlát fölött a tengerbe. „Az Úr odarendelt egy nagy halat, és az lenyelte Jónást. Három nap és három éjjel volt Jónás a hal gyomrában" (Jón 2:1). Jónás megkapta, amit érdemelt. Vagy mégsem? Egyszer csak látjuk Jónást, nem az égben, hanem a hal gyomrában. Még élt.

Isten szótárában az ítélet nem az egyetlen szó. Hangosabb a kegyelem és a megbocsátás. Isten kegyelmes ítélet alá vetette Jónást a hal gyomrában. Még a halban volt, de a könny igazsága fölragyog. Akkor ismerte föl Jónás Isten kegyelmének paradoxiáját: a halálból élet támad. Ahol nincs halál, ott nincs élet sem.

Jónás két dolgot tett a nagy halban. Először imádkozott az Úrhoz: *„Az Úrhoz kiáltok nyomorúságomban"* (Jónás 2:2). Másodszor ezt kiáltotta a próféta: *„Hálaéneket zengve áldozok neked, és amit megfogadtam, teljesítem. Az Úrtól jön a szabadulás"* (Jón 2:10). Amikor még nem tapasztalt szabadításért imádjuk és dicsőítjük az Urat, akkor szokott jönni a győzelem. „Az Úr pedig parancsot adott a halnak, és az kiköpte Jónást a szárazföldre" (Jón 2:10).

„Az Úr igéje másodszor is szólt Jónáshoz" (Jón 3:1). Isten megbocsátó kegyelme ad egy második lehetőséget. A mi bűneinket is meg akarja bocsátani. Ez az ébredés: megbocsátás.

Isten ébredési kegyelme közben páratlan következményeket tesz láthatóvá.

„Ninive lakosai azonban hittek Istennek, böjtöt hirdettek, és zsákruhát öltött a város apraja-nagyja" (Jón 3:5). A város vezetői parancsolták: *„A király és a főurak rendeletére... Öltsön zsákruhát ember és állat, kiáltsanak teljes erővel Istenhez, és térjen meg mindenki a rossz útról, és hagyjon fel erőszakos tetteivel!"* (Jón 3:7, 8.)

Soha nem volt még igazi ébredés, és Isten bocsánatának soha nem volt kiáradása teljes bűnbánat nélkül.

Néhány éve Isten az ébredés kegyelmét adta egy gyülekezetnek Leeds-ben, Alabama államban (USA). Hitvallást tettek egy hittételről, amit egy könnyező tizenéves mondott egy iskolai labdajáték után, egy étteremből ellopott sószóróról. A diáklány egészen össze volt törve. Nos, azt kérdezzük, nem volt ez túlzás? Nem! A lopás az lopás, ha millió dollárt lopnak, vagy csak egy-két milliónyi sókristályt. Az ébredés kegyelme mindig alapos bűnbánattal jár.

Végül, Isten megbocsátotta Ninive bűneit. Amikor Isten látta „hitüket és bűnbánatukat", megbánta Isten a rosszat, amit mondott ellenük „és nem tette meg" (Jón 3:10). Ez a kegyelem. Ez a megbocsátás. Ez a lelki ébredés.

/Folytatás következik/

Csak a kegyelem

Kivégzett férfi tetemét kellett tanítványai számára felnyitni egy orvosprofesszornak. Amikor a lepedőt a halottról lehúzta és arcát meglátta, a professzor elsápadt és remegni kezdett. Miután összeszedte magát, a meglepődött orvostanhallgatókhoz így szólt: „Uraim, ezzel a férfival töltöttem fiatalságomat. Pajtások, játszótársak voltunk. Én professzor lettem, ő meg itt fekszik. Isten kegyelmén kívül más okot nem tudok: miért nem én fekszem itt az ő helyén."

Honorárium

Dr. Roux-t, a lausannei egyetem ismert sebészét nehéz, veszélyes műtétre hívták Lyonba.

A páciens háziorvosa várta a pályaudvaron. Tájékoztatta a beteg állapotáról, és azt is közölte vele, hogy a család igen gazdag. Dr. Roux azt válaszolta, hogy tudja. Majd azt kérdezte: meghívásomnak van-e ehhez köze? Természetesen – felelte lekötelező nyájassággal a háziorvos. Máskülönben nem engedhettem volna meg magamnak, hogy Önt hívjam. A család gazdag, igen gazdag. Talán tudja, nálunk az a szokás, hogy a honorárium felét nekem, a meghívónak juttatják. Nem – válaszolta Roux –, ezt nem tudtam. De ha így szokás, honoráriumom fele természetesen az Öné. Nagyon köszönöm; így van rendjén – nevetett a háziorvos. Ennek a családnak igazán nem számít, ha az egyébként szokásos honorárium dupláját is kéri. Roux doktor nem válaszolt. Kollégája bemutatta a családnak, megismertette a beteggel.

Az operáció jól sikerült, a beteg megmenekült. Nagy hálálkodás közepette kérte a boldog család: nevezze meg a honorárium összegét.

– Öt frankot kérek.

– Öt frankot...?

– Ennyi jár.

– Hiszen ez lehetetlen!

– Miért volna lehetetlen?

Bár Roux doktor ismételten ennyit mondott, a család azt hitte: nem jól értették. A sebész viszont harmadszor is azt mondta: öt frankot kérek és nem többet. A beteg családja képtelen volt ezt fölfogni; kérdőn néztek a háziorvosra, aki némán hallgatott.

Mivel Roux doktor újra megismételte: öt frankot kér, és egy centime-mel se többet, a kért összeget átadták neki.

Roux doktor lekötelező mosollyal adta át a dühös háziorvosnak az összeg felét, s a betegnek mielőbbi gyógyulást kívánva távozott.

Friedrich Franz Goldau

Fecskeprédikáció

Beszélgetés közben Annegrettől a pap azt kérdezte: prédikációja nem volt-e túl magasröptű, vagy alacsonyan szálló. Annegret erre azt mondta: „Sokféle madár van. A verebek állandóan a földhöz közel röpködnek, nem szárnyalnak magasan. A sasok viszont a nap felé szállnak, az ember nem követheti őket. Legjobbak a fecskék. Gyakran szinte a földet súrolva repülnek, aztán hirtelen már a magasban vannak, s végül a házakon levő fészkükbe szállnak.

A fecskeszárnyalás, a fecskeprédikáció a legjobb. Ezenkívül a fecskék mindig ott tartózkodnak, ahol meleg van. Bizonyára ért engem, tisztelendő úr?" – s oly szeretettel nézett rá, mintha az édesanyja volna.

Emil Frommel
Ford.: Schöneck G.

Dr. Somogyi Imre † 1951

A közösségi élet rendje

Jelige: „Mindenek ékesen és jó renddel legyenek"
(1Kor 14:40)

I. A közösségi rendről általában

Régi igazság, hogy ahol nincsenek közösen lefektetett törvények vagy szabályok, ott minden ember magának csinál törvényt vagy szabályt. Az ilyen állapot pedig nem más, mint anarchia (törvénynélküliség és zűrzavar). E rövid tanulmányban megpróbálom felvázolni azokat az elvi és gyakorlati szempontokat, melyek bennünket mint lelki közösséget képező keresztyén hívőket, közelebbről baptistákat – az anarchisztikus állapotokkal ellentétben – a rend létrehozása és fenntartása érdekében befolyásolhatnak és vezérelhetnek.

Mindenekelőtt három alappéldát kell tekintetbe vennünk, hogy a rend fogalmát és célját közösségi vonalon tisztázhassuk. Vegyük sorba a család, az állam és az egyház, e három legjellemzőbb emberi közösség példáit, hogy végül a harmadik közösségi tényezőnél az egyháznál (illetve gyülekezetnél) megállapodjunk és annak magasabb rendeltetését az igéből és tapasztalatból kielemezzük.

1. A családdal mint a legkisebb emberi közösséggel kell számot vetnünk. A szent történelemben a családi élet körvonalai a pátriárkák életében kezdenek először és döntő fontossággal kibontakozni. Joggal vonhatták le ebből egyesek a következtetést, hogy a társadalom őssejtjét a patriarkális család képezi. Amikor az izraeliták Egyiptomból Mózes vezetésével kivonultak: ez a kivonulás a családi közösség és a családi oltár jegyében ment végbe (2Móz 10:9; 12:21). A sinai törvény külön szakaszt szentel a szülői tiszteletnek, melyhez Isten különleges áldásai fűződnek (vö. 2Móz 20:12; Ef 6:1-3). A család közösségi életét további törvényszakaszok szabályozták; például az engedetlen fiakat szigorúan meg kellett büntetni (5Móz 21:18-20). A zsidóság talán minden nemzetnél hamarabb bevezette az általános népoktatás kötelezettségét; a főtantárgy a Tóra (törvény) volt; a Misna szerint a Tóra-tanházak építése mindennél fontosabb feladata volt a helyi hitközségeknek. A család-közösségi élet szinte szertartásszerű keretek között mozgott Izráelben.

Az Újszövetség a család-közösség lényegén nem változtatott semmit, legfeljebb átdesztillálta azt Krisztus tanításán. Az Úr Jézus a családot isteni intézménynek nyilvánította (Mt 19:4-6) és az apának mint családfőnek pozícióját az apostolok megerősítették (vö. 1Móz 3:16; 1Tim 2:12). A keresztyénség az egynejűséget – monogámiát – a házasság és családjog alapjává tette s ezzel a család-közösségi élet ideális keretét is megszabta. A hitben való lelki egyenlőség egyáltalában nem volt ok arra, hogy a keresztyén házirend ki ne fejlődjék már az apostoli időkben. Pál apostol, aki az Efézusi levélben a házastársaknak egymáshoz való viszonyát a legragyogóbb hasonlattal fejtette ki, más helyen a családtagok kötelességeire mutat rá, ilyen mondatkezdésekkel: *„Ti asszonyok... Ti férfiak... Ti gyermekek..."* (Kol 3:18-20). A családi rendre féltően ügyel (1Tim 5:8), és az atyák kötelességévé teszi a gyermekek oktatását: *„Neveljétek azokat az Úr tanítása és intése szerint"* (Ef 6:4). A püspök választásánál előírja, hogy az illető olyan férfiú legyen, *„akinek hívő, nem kicsapongással vádolt avagy engedetlen gyermekei vannak"* (Tit 1:6). A diakónusok is olyan egyének legyenek, *„akik gyermekeiket és tulajdon házukat jól igazgatják"* (1Tim 3:12). A családban tehát ó- és újszövetségi vonatkozásban egyaránt, a rend: domináló elem.

2. Az államot mint nem vallási intézményt, hanem mint ún. polgári közösséget vesszük példaként tanulmányunkhoz. Ahhoz, hogy egy állam létrejöjjön, három dologra van szükség: területre, népre és főhatalomra. A területen él a nép, mely a maga életének kormányzására központi szervet állít fel; így áll elő a szuverén (független és önkormányzatú) állam, mely a saját polgáraival szemben az irányító és szabályozó hatalom gyakorlásától nem tekinthet el. Az állam csak ennek az irányító és szabályozó hatalomnak birtokában szolgálhatja létének főcélját: polgárainak életérdekeit. Az állam tehát az *államrend* nélkül elképzelhetetlen. Ezért állanak párhuzamban egymással az állampolgári szabadságjogok és az állampolgári kötelességek, vagyis nincsenek jogok kötelességek nélkül!

Az állam: *erkölcsi valóság*. Rousseau szerint Isten az államot az ember erkölcsi természetének szükségszerű folyományává tette, megalkotásánál és fenntartásánál szerepet juttat az emberi észnek s akaratnak is. *„Adjátok meg a császárnak azt, ami a császáré és Istennek azt, ami az Istené"* – mondotta Jézus Krisztus. Pál apostol leszögezi, hogy *„nincs hatalmasság, csak Istentől"* (Róm 13:1). Majd hozzáteszi: *„nem ok nélkül viseli a fegyvert"* vagyis megtorolja a gonosz cselekedeteket (uo. 13:4). Az állam rendje tehát végeredményben: közérdek.

3. Az egyház itt kifejezetten mint a hívők közössége áll előttünk. Idegen fogalom-e az egyház számára a rend? Távol legyen. Nézzük először az ószövetségi időket. A rendtartás (rendelet, rendszabály): bibliai szó, mely az istentiszteletre és az ünnepekre vonatkozott (v.ö. 2Móz 12:14; Zsid 9:1) és kihatott a zsidóság társadalom-közösségi életére. Tanítsd őket a rendeletekre és a törvényekre – hangzik az isteni utasítás (2Móz 18:20). Az Isten törvénye s rendeletei szerinti élet összhangját szolgálta a prófétaság, a papság, a lévitaság, a bíróság. Izráelben mint teokratikus államban a közösségi szellem uralkodott; a magánjog nem volt korlátlan, amit az is mutat, hogy a föld örökre nem volt eladható s a rabszolgát a jubileumi év-

ben szabadon kellett bocsátani. Minden jog felett állott az erkölcs, s az erkölcs felett annak jogforrása: Isten.

Az újszövetségi hitéletnek is a rend volt már kezdetben a hordozója. Az apostoli zsinat levele (ApCsel 15:24 stb.), valamint az apostoli levelek mind-mind a jó rend szolgálatában állottak. A Kr. u. 130-150 táján keletkezett Didakhé (Tanítása a 12 apostolnak) a keresztyének életmódját szabályozta az apostoli írások és szájhagyományok alapján; az első századok zsinati végzéseit „Apostoli konstitúciók és kánonok" címmel már elég korán gyűjteménybe foglalták és iránymutató szabályzatokként kezelték a hívő közösségek számára. Maga a kánon (görög) szó is, mellyel az újszövetségi szent iratokat fémjelezték, magyarul mértéket, zsinórt, szabályt jelent. A jeruzsálemi gyülekezet egyik első dolga volt: számbavenni a gyülekezet tagjait (ApCsel 1:15; 2:41), majd rendet teremteni a szószéki szolgálatban és a szegények asztala körül (uo. 6:1-6). Pál apostol a hitnek szabályairól beszél, mert csak az koronáztatik meg, aki *„szabályszerűen küzd"* (Róm 12:6, 1Tim 2:5).

Bizonyos szervezeti szabályzat megalkotását célozza Pál apostol, mikor azt mondja, hogy *„amire eljutottunk, ugyanabban egy szabály szerint járjunk"*, vagyis egyazon módon gondolkodjunk. Az egyház törvényhozói joga (Potestas jurisdictionis) kezdettől fogva gyakorlatban volt; ebben a protestánsok gyakorlata inkább csak formailag mint lényegileg tér el a katolikusokétól. A zsinati, konventi és konferenciai döntvények természetesen nem nélkülözhetik az újszövetségi szent iratokhoz való hűséget, és a holt betűk ellensúlyozására a szellem szabadságának rugalmasságát.

Érdemesnek tartom megemlíteni, hogy az egyik legrokonszenvesebb katolikus szerzetesrend-alapító, Assziszi Szent Ferenc, amikor társasházba gyűjtötte követőit, elvből nem csinált szabályokat. De mire tizenkettőre emelkedett a lakótársak száma, Ferenc megszerkesztette az együttélés és az együttes szolgálat szabályait, mint nélkülözhetetlen kellékeit a közösségi életnek... Ha pedig valaki azt kérdezné tőlem, hogy az Úr Jézus miért nem készített egyházszervezeti szabályzatot, vagy miért nem adott még földönjártakor pontos utasítást annak elkészítésére, a következőket felelném: Neki nem kellett sietni. Ő ráért e tekintetben intézkedni halála, feltámadása és mennybemenetele után is a Szentléleken keresztül, eszközei útján. Ő halála után is birtokában maradt istensége legfőbb tulajdonságainak: az életnek és a hatalomnak!

A szabályok alól mindig lehetnek kivételek, de a kivétel viszont mindig a szabályt erősíti...

II. A gyülekezet rendje

1. A gyülekezet: lelki közösség! Akár úgy vesszük a gyülekezetet mint helyi csoportot, akár mint a gyülekezetek, helyi csoportok társulását, illetve szövetkezését, a hívőknek ez a társulása és szövetkezése mindenképpen lelki közösséget jelent. A gyülekezet szó értelmezésekor mindig ide, a szó jelentésének gyökeréhez kell folyamodnunk. A tanítványok társaságát az újszövetségi szentiratok főleg e két szóval említik: koinónia (egymással mindent megosztó testvérek társasága vagy közössége) és ekklézsia (kihívottak gyülekezete). Mindkét esetben az egymással közösségben élő hívőkről van szó. Ennek a közösségnek látható teste a láthatatlanból indul ki és a láthatatlanba nő bele (Zsid 12:22-23). Amíg azonban e földön zarándokolunk, egymásrautaltságunk megköveteli az egymáshoz való viszonyunk rendezését. Már a tizenkettő közösségét is úgy rendezte Jézus, hogy közös pénztárt nyitott számukra s külön kezelője volt az erszénynek (Jn 12:6).

„Egy Lélek által egy testté kereszteltettünk": ez Pál apostol allegorikus meghatározása a gyülekezetről, mint Krisztus testéről. Ágoston egyházatya is a „megkereszteltek összességének" nevezi Krisztus gyülekezetét; Kálvin Institúciója hasonlóképpen beszél: „A gyülekezet az a közösség, amely megőriz bennünket Isten társaságában". Ebben a gyülekezetben, mint egy testben, csak egy fő lehet: Krisztus (Kol 1:18), akinek fősége alatt minden egyes tagnak éreznie és tudnia kell azt, hogy amiként az Egy Krisztus mindenkiért van, úgy mindenki az Egyért és egymásért van. A hívőnek mint egyénnek megvan a maga egyéni élete, bizonysága és felelőssége (v.ö. Mt 25:15, Róm 14:12), de a hívők együttesének illetve közösségének a küldetése is nyilvánvaló.

Hogy egy gyülekezetnek több vagy kevesebb tagja van, az a gyülekezet jellegén semmit nem változtat. Izráelt nem azért választotta ki Isten, mert más népeknél többen voltak, hanem azért, mert szerette őket (5Móz 7:7-8). Nóét és családját sem azért óvta meg Isten az özönvíztől, mert kevesen voltak, hanem azért, mert bennük könyörült meg az emberi nemzetségen (1Móz 6:18; 8:21).

2. Isten a rend Istene! Ennek tanúja az egész teremtett világ.

Rend van a természetben. Mielőtt rend lett volna, káosz volt. Isten felékesítette a földet (1Móz 1:1-12) és törvényt szabott a Napnak, Holdnak és a csillagoknak (Jer 31:35). A világmindenségben a legparányibb sejtnek is megvan a maga célja és rendeltetése. Az anyagi világnak ez a törvényszerűsége: a létezés egyik alapoka. Mi volna pl., ha a Nap néha felkelne, néha nem? ... Mi volna, ha a csillagok naponként összekoccannának egymással a világűrben? Nem csodálatos rendje-e a természetnek, hogy a Nap sugarai lejönnek a Földre, innen visszaverődnek és mégis itt hagyják a melegüket? Az élvezhetetlen, fanyar földből mézédes gyümölcsöt tud előhozni a szőlővessző. A rózsabokor a lefelé álló töviskarmokkal védekezik a csigák pusztítása ellen. Ha az eső súlyát nem csökkentené a légrétegek párnája, a lehulló vízsugár már 500 méteres magasságból puskagolyóként fúrná át az embert. Ha a búzaszalma szárának nem volnának „térdcsomói", nem volna képes álló helyzetben megtartani a súlyos kalászt... Mindmegannyi példája ez a Teremtő törvényének!

Rend van az üdvtervben. Mert mindennek rendelt ideje van (Péld 3:1), ami összefüggésben áll Isten gondolataival és terveivel. A választott nép megszabadulásakor is az ígéret ideje érvényesült (ApCsel 7:17). Az idők teljességének rendjében jött létre a megváltás (Ef 1:10), mert *„mikor eljött az időnek teljessége, kibocsátotta Isten az ő Fiát, a ki asszonytól lett, aki törvény alatt lett, hogy a törvény alatt levőket megváltsa, s hogy elnyerjük a fiúságot"* (Gal 4:4). Az Úr Jézussal kapcsolatos eseményeknek is megvolt külön-külön a maguk órája. Ezért állapíthatták meg egykor az üdvrendjét is (*Ordo salutis*) az ember

meghívásától kezdve a megtérésen át az Istennel való titokzatos egyesülésig.

Rendnek kell lenni a gyülekezetben is! Azt mondja Pál, hogy a hívőkből álló lelki ház *„szép renddel"* rakattatott (Ef 2:20-22), és *„egy test vagyunk sokan"*, Krisztus teste (v.ö. 1Kor 10:17; 12:27). E test tagjainak elhelyezésében és tevékenységében szinte anatómiai törvényszerűségnek kell uralkodni, minden tagnak a maga helyén kell állani (1Kor 12:14-26). Az emberi test ugyanis egység lévén, a szervekre való szétdarabolása, súlyos következményekkel járna. *„Ne legyen hasonlás* (szakadás) *a testben"* – mondja az apostol (1Kor 12:25). Éppen ezért ellenzi a pártoskodást (1Kor 1:10-13), tudván, hogy az ördög (Diabolosz) ezzel rombolni akarja a gyülekezetet; széjjelszórni azt, ami együtt volt (Diaballein). Arra inti a gyülekezetet, hogy *egyek legyenek* az értelemben és a véleményben; *engedelmesek legyenek egymásnak* Isten félelmében és egy szívvel és szájjal dicsőítsék az Urat (1Kor 1:10; Ef 5:21; Róm 15:6).

A gyülekezet rendje magában foglalja a szolgálat rendjét is. Amikor az apostol erről értekezik, azt mondja, hogy *„rendelt Isten"* megfelelő eszközöket. És felteszi a kérdést: *„Avagy mindnyájan tanítók-é? Vagy mindnyájan csodatevő erők-é?"* (1Kor 12:28-29). A kegyelmi ajándékokban – karizmákban – különbségek vannak. Különbségek vannak tehát a szolgálatokban is, noha ugyanaz a Lélek (2Kor 12:4-5). Hogy az illetéktelen tanítóktól megkíméljék egymást a gyülekezetek, már az apostoli időkben szokássá lett, hogy ajánlólevéllel látták el az igehirdetőket (ApCsel 18:27).

3. Isten a békesség Istene. Így mondja ezt Pál apostol. Szó szerint: *„Isten nem a visszavonásnak, hanem a békességnek Istene, miként a szentek minden gyülekezetében"* (1Kor 14:33). A béke és a rend: egyet jelentenek Krisztus gyülekezetében. Egyik a másikból folyik, vagy egyik a másikat teszi tönkre. Az Úr Jézus boldogoknak mondja a békességszerzőket, mert azok Isten fiai. Erre az igazságra tapintott rá Wilde az esztéta, mikor azt mondta, hogy „ha boldog az ember, akkor harmóniában van önmagával és mindennel, ami körülötte van". A békétlen ember tehát egyben boldogtalan is. A békesség: Isten ajándéka az egyénnek, éppen úgy, mint a gyülekezetnek. Aki attól az egyéneket vagy a közösséget meg akarja fosztani, az tolvaj, aki aranynál is drágább kincstől akarja megrabolni áldozatát. A békétlen gyülekezet: megerőtlenül bizonyságtételében. Az ördög tudja ezt és minden fát megmozgat, hogy éket verjen Isten gyermekei közé. Az ördög – mint Péter apostol mondja – *„ordító oroszlánként"* jár széjjel, keres és kutat áldozatok és eszközök után. Vajon mikor kezd akcióba az ördög Isten gyülekezetében? Akkor, amikor rosszul mennek a dolgok? Dehogy! Olyankor a sarokból mosolyog... De, ha rendben mennek a dolgok, igyekszik rendetlenséget létrehozni. Amikor végleg eldőlt, hogy az Úr Jézus hű marad az Atya küldetéséhez, az ördög azonnal *„beméne Júdásba"*, az árulóba (Lk 22:3).

„Intsétek a rendetlenkedőket!" – mondja Pál apostol (1Thessz 5:14), és Jakab is ilyen határozott hangon figyelmeztet: *„Álljatok ellene az ördögnek!"* (Jak 4:7). Az ószövetségi gyülekezet lázítói, hamis hírhozói és rendfelforgatói valamikor megdöbbentő szigorúsággal vették el büntetésüket (4Móz 14:36-38). Aki az újszövetségi gyülekezet békéjét dúlja fel, vajon miért számíthatna elnézésre, sőt talán dicséretre? *„Békességet hagyok néktek"* (Jn 14:27) mondta Jézus, és aki ennek a békességnek szögezi dárdáját: Jézus testamentuma ellen vétkezik. A véleménykülönbségeknek, a gondolatok különbözőségének nem kell szükségképpen vetélkedésekben s rendbontásokban jelentkezni. A vélemények és gondolatok összeegyeztetését – keresztyéni módon – mindig meg kell kísérelni. Ha ennek áthidalhatatlan akadályai volnának, akkor is meg kell hozni minden áldozatot a békéért. Az igazi békének mindig ára van. A Szentírás két eklatáns példája (Ábrahám és Lót, valamint Barnabás és Pál útjainak különválása) azt mutatja, hogy inkább az együttmunkálkodás helyi viszonyában álljon be változás, mint hogy kárt szenvedjen a lélek és Isten országa.

III. A gyülekezet elöljárósága

1. Szükség van-e vezetésre? Az eddigiek után ezt a kérdést talán felesleges is feltenni. Mégis, a tárgyilagosság kedvéért, nézzük meg, hogy a lelki közösségek, mint a Krisztus misztikus (titokzatos) testéhez tartozó kisebb-nagyobb csoportok igénylik-e lényegüknél fogva a vezetést, az irányítást? Vegyük az Úr Jézus példázatos tanítását: *„Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők"* (Jn 15:5). E példa szerint a gyülekezet, mint lelki közösség, nemcsak organizáció (holt szervezet), hanem organizmus (élő szervezet) is, több tehát mint puszta egyesülés vagy társulás. De ebből azt következtetni, hogy ennek az élő szervezetnek közvetlen emberi beavatkozásra, illetve gondozására nincsen szüksége, annyit jelentene, mint tagadásba venni azt a tényt, hogy a Teremtő által titokzatosan megalkotott s a termés előfeltételével megáldott szőlővesszőknek kezelése s karbantartása céljából vincelléri tevékenységre is szükség van (Lásd Jn 15:1-2, Lk 20:9).

Isten nem úgy munkálkodik, hogy a munkából nekünk, embereknek nem hagyna meg semmit. A munka verítéke az emberarcon: Isten rendelése (1Móz 3:19). Isten megteremtette a diót, de nem törte fel azt számunkra. A föld megtermi a burgonyát, de nekünk kell azt a földből kiásni. Isten az általa létrehozott szent közösség gondozásában is embereket foglalkoztat. Az Úr Jézus az e földön félbehagyott munkájának a prédikálás és lélekgondozás szolgálatának folytatását nem angyalokra, hanem világos és félreérthetetlen parancsban tanítványaira bízta (Mt 28:18-20). A jeruzsálemi első keresztyén gyülekezetnek kétségtelenül volt vezetősége. Többek között egy vitás kérdésben olvassuk: *„Egybegyűlének azért az apostolok és vének, hogy e dolog felől végezzenek"* (ApCsel 15:6). Az efézusi gyülekezet véneitől így búcsúzik Pál apostol: *„Viseljetek gondot magatokra és az egész nyájra, melyben a Szentlélek titeket vigyázókká tett..."* (ApCsel 20:28). Istennek a vezetői tisztre vonatkozó szándékaira élénk fényt vet az a körülmény, hogy az ószövetségi gyülekezetben Mózes vezetői voltát az Úr még Áronnal és Mirjámmal szemben is megvédte (4Móz 12). Sőt, az Úr Jézus a „Mózes széke" iránti tiszteletre tanította hallgatóit annak ellenére, hogy abban a székben sok hibában leledző írástudók és farizeusok ültek (Mt 12:2-3).

2. Az elöljáróság összetétele. Csak futtában említem meg, hogy már az ószövetségi gyülekezetben is voltak – a papi rend tagjain és a lévitákon kívül – elöljárók (4Móz 3:32; 11:16; 26:9 stb.) A helyi zsinagógákban is ott találjuk – a hazzant, mint előimádkozót és a summást, a szolgát nem számítva – a véneket, mint elöljárókat (Mk 5:22; Lk 7:3). Az újszövetségi gyülekezet elöljáróiról is számos helyen olvasunk az apostoli levelekben (Róm 12:8, Thessz 5:12, Zsid 13:7). A legtöbb esetben vénekről és diakónusokról tudunk, akik rendszerint a helyi gyülekezet vezetőségét alkották. A jeruzsálemi gyülekezetben is ott találjuk a véneket, az apostolok társaságában. A véni (presbiteri) és püspöki (episzkoposzi) tiszt sokszor azonossá válik (Tit 1:5, 7). Ezt a tényt, mint az első századok gyakorlatát, megerősíti Jeromos egyházatya, aki rámutat arra, hogy ezek a presbiterek, illetve püspökök csupán különleges megbízatásukra nézve különböztek egymástól. A tanító véni és a diakónusi munkakör között is különbséget tesz az írás (v.ö. ApCsel 6:1-7; 1Tim 3:1-13), de ez nem jelenti egyszersmind azt, hogy a vének és diakónusok ne együttesen alkossák a gyülekezet elöljáróságát. Az apostoli levelekből s az Apostolok cselekedeteiről szóló könyvből kitűnik, hogy az egyes őskeresztyén gyülekezetekben több vén és több diakónus is szolgált.

Hangsúlyoznunk kell, hogy az apostolok gyülekezetként illetve városonként rendeltek véneket, elöljárókat (ApCsel 14:23; Tit 1:5). Kétségtelen, hogy minden gyülekezetnek volt vezetősége, s bizonyos, hogy minden nagyobb gyülekezetnek – melyhez kisebb állomások is tartozhattak – volt felelős vénje vagy püspöke. A „püspök" szó magyarul felügyelőt jelent. A baptista gyülekezetek gyakorlatában világszerte megvan a vének és diakónusok testülete, vagyis a helyi elöljáróság, melynek – a legtöbb országban, így hazánkban is – a pásztorsággal megbízott vén az elnöke. Hazánkban évtizedek óta a körzeti rendszer keretében folyik a gyülekezeti hitélet; egy-egy anyagyülekezethez több-kevesebb prédikációs állomás (leánygyülekezet) tartozik. A körzetek egymástól függetlenek. A véni és diakónusi megbízás bizalmi kérdés; bizalmat igényel a gyülekezet részéről (ApCsel 1:23), és bizalmat a felelős vezető szempontjából (2Tim 4:11), mert a bizalom hiánya kizárja az együttmunkálkodáshoz szükséges összhangot. Ezért óvakodni kell a kézrátétel elhamarkodásától s ajánlatos, hogy a jelölt a szolgálatban előbb megpróbáltassék (1Tim 3:10; 5:22).

3. Az elöljáróság működése. Az apostoli írásokat egybevetve, a gyülekezeti elöljáróság tevékenységi köre a következőkre terjed ki: 1. *tanítás*, 2. *lélek- és szegénygondozás*, 3. *anyagi ügyvitel* és 4. *rendfenntartás*. Bennünket most ez az utóbbi pont érdekel s ezért nem részletezzük a többi funkciót s nem különítjük el egymástól az elöljáróság tagjait sem, megbízatási körükre vagy különleges tisztükre nézve. Vitathatatlan, hogy az elöljáróságnak nemcsak joga, hanem kötelessége is a gyülekezet rendje felett őrködni, a szakadásokat, eretnekségeket, botránkoztatásokat gátolni (Róm 16:17; 1Thessz 5:12; 2Thessz 3:6; Tit 1:10-11; uo. 3:10), s ezeket a törekvéseket lehetőleg csírájában, mielőtt még nagyobb baj keletkeznék belőlük, elfojtani (1Kor 5:6). Itt jegyezem meg, hogy az „eretnek" szó a „hairetikos" görög s az abból származó „haereticus" latin szóból ered, s magyarul pártoskodót jelent, olyan egyént, aki viszályokat és versengéseket szít és tevékenysége eltér a közösségi vonaltól. Egy régi missziói gyűlés Zürichben ilyen döntést hozott: „Az elöljáróság (presbitérium) élő sejt kell, hogy legyen a gyülekezet középpontjában. A vének tiszte: őrállói tisztség; felügyelnek a közösség rendjére és képviselik a gyülekezetben uralkodó tanítást". Ez a döntés megfelel a dr. Clifford János által vallott nézetnek is, aki a baptista világközösség egyik legtiszteltebb vezető egyénisége s legdemokratikusabb szószólója volt.

A rend és fegyelem kérdésében – az egyetemes baptista felfogás nemkülönben a Luther-féle schmalkaldeni cikkelyek szerint – *a kulcshatalom* a gyülekezet kezében van (Mt 18:18). Tehát a gyülekezet tagjainak minden ügyében jogerősen dönt. A gyülekezet azonban az által megállapított fegyelmi szabályok, vagy irányelvek alapján a döntést vagy egészben, vagy részben, vagy pedig csak a bizonyos körülhatárolt esetekben átruházhatja az elöljáróságra s ebben az esetben a gyülekezet csak a tájékoztatására, illetve utólagos jóváhagyásra tart igényt. Bármilyen eljárást is követ azonban a gyülekezet, az eljárásnak mindenkor azonosnak kell lennie abban a tekintetben, hogy *minden ügyet először az elöljáróság vesz tárgyalás alá*. A gyülekezet elé, a jó rend érdekében, az elöljáróság megkerülésével semmiféle ügy nem terjeszthető. Boldogult Beharka Pál testvérnek volt kedvenc példája, hogy a beteget sohasem a kórteremben, a többi beteg szemeláttára operálják az orvosok, hanem a műtőben – tehát a gyülekezet elé csak a vezetőség által már megtárgyalt, vagy jól előkészített ügy kerüljön, nehogy nagyobb legyen a kár. Ha egy gyülekezet külön is kidolgozza a maga rendszabályait, csak helyeselhető, mert ezáltal könnyebben elkerülhetők az egyéni basáskodások vagy a justizmordok (igazságtalan ítéletek). Az ilyen rendszabály ugyanis mindenkit egyformán köt: vezetőket és vezetetteket.

Az ún. „kulcshatalom" gyakorlására nézve kezdettől fogva megoszlottak a vélemények; már az első századokban sok keserű vitára adott alkalmat. Megváltónk idevonatkozó tanítása, mivel a kötés-oldás hatalma Máté 16:19 szerint Péternek, mint személynek, Máté 18:18 és János 20:23 szerint pedig az apostolok összességének birtokaként vehető. Az eredmény többféle egyházkormányzati és bíráskodási gyakorlat kifejlődése és különböző penitenciális eljárás (vezeklés, majd gyónás, egyházkövetés stb.)

bevezetése lett, úgy véljük, hogy mi a helyes aranyközépúton járunk, amikor a gyülekezet rendje feletti felelősséget megosztjuk a gyülekezet, s annak elöljárósága között. bizonyos dolog, hogy az első századokban – mielőtt a Konstantin-féle türelmi rendelet megjelent volna, s mielőtt Theodosius császár alatt a keresztyénség államvallássá vált volna – a helyi gyülekezeti, úgyszintén az egyetemes keresztyéni hitélet, valamint jogrend a püspöki tekintélyben, illetve a vének és diakónusok szolgálatán épült ki. E rendszer bibliai tisztaságát mindaddig sikerült is megőrizni, míg a gyülekezeti szolgák között az Úr Jézus tanítása vonta meg a szolgálati viszonyt, s míg közülük az első is úgy élt és úgy szolgált, mint *„első az egyenlők között"* (L. Máté 20:26-27).

Az elöljáróság csak akkor áll hivatása magaslatán, ha teljes mértékben áthatja a szolgálat szentségének tudata. Ezért magatartása legyen méltóságteljes és eljárása minden ügyben tárgyilagos, alapos és igazságos. Mindenben, mindenkor keresse a Szentlélek tanácsát. A gyülekezet pedig adja meg az elöljáróknak a kötelességük teljesítéséhez szükséges tekintélyt, megbecsülvén és tisztelvén őket, mint Isten szolgáit (1Thessz 5:12-13; 1Tim 5:17). És egyesüljenek velük a szent szolgálatban.

Számos ige mutatja, hogy az intés elsősorban a lelkipásztor, illetve az elöljáró kötelessége (1Thessz 5:12), annak bibliaszerű végzéséhez a Szentlélek adományára van szükség (Róm 12:8), azt állandóan gyakorolni kell a lelkek hasznára (ApCsel 14:22; Kol 3:16; 1Tim 5:20; 2Tim 2:25; Tit 1:9, 2:6, 15; Zsid 3:13). Nem mindig népszerű feladat ez; hallottam már olyan sóhajokat prédikátori ajkakról, hogy „csak ezt ne kellene végezni, vagy végezné más, ne az igehirdető". Igen ám, de a biblia szerint az intés az igehirdetéstől nem választható el! (L. ApCsel 15:32; 1Tim 4:13. stb.). És különben sem az emberek tetszését kell mindenáron keresni azoknak, akik az Úrnak szolgái (Gal 1:10). Megesik, hogy a pásztorbot nemcsak véd és oltalmaz, hanem fenyít is (Jer 1:10; Tit 1:13) és ebben az esetben azok a lelkek, kik a pásztortól mindig és minden esetben türelmet reklamálnak, gondoljanak arra, hogy az isteni Mester türelmének is volt e földön határa (Mt 21:12; 23:33). A türelemmel élni kötelességünk, de a türelemmel való visszaélést eltűrni: nem mindig áll a közösség vagy az egyes lelkek érdekében!

Itt egy érdekes felfogást ismertetek még az ún. schmalkaldeni cikkekből. Luther a feloldozás hatalmát nemcsak a gyülekezet, vagy az elöljáróság jogaként hirdette; szerinte helye van a magánfeloldozásnak is, amiből következik, hogy ha a lelkipásztor egy ügyet az írás és a lelkiismeret szerint elintézettnek tekinthet, nem köteles azt a gyülekezet elé terjeszteni. Lényegileg ez a baptista gyakorlatnak is megfelel, mert hiszen a tévedő, bűnbánó bűnös lelkének nem elvesztését, hanem megmentését szolgálja az egyházi fegyelem. És gondoljunk arra, hogy kinek-kinek mennyi ellenőrizhetetlen hibája, vétke tárul Isten szeme elé a mindennapi életben; hiszen a bűn fogalmát az Ige oly széles skálában ismerteti, hogy szinte senki nincsen, akinek naponta ne kellene rendeznie ügyeit Istennel. S ha valaki egyes lelkeknek segítségére van abban, hogy a helyes utat megtalálják, akkor az az evangélium útmutatása s a szeretet törvénye szerint jár el. *„Aki bűnöst térít meg az ő tévelygő útjáról, lelket ment meg a haláltól és sok bűnt elfedez"* (Jak 5:20). Tévednénk, ha azt gondolnánk, hogy Isten minket ítélkezni hívott (Mt 7:1), és a lelkek felett való uralkodásra rendelt (1Pt 5:3). Isten az ő bocsánatát nem teszi függővé emberek belegyezésétől (Róm 9:15), és elvárja tőlünk, hogy az egymással való viszonyunkban közvetlenül és véglegesen megbocsássunk egymásnak, amikor egymás ellen vétkezünk (Mt 6:15; 18:15, 35). Más kérdés, hogy engedjük-e magunkat szeretni?!...

4. Néhány szó az eljárási szabályokról

Sajnos, nem rendelkezünk egységes fegyelmi szabályzattal s nincsenek eljárási szabályaink sem. Messzire vezetne ezzel a kérdéssel most foglalkozni, csupán néhány gondolat közlésére szorítkozom. Talán nem is baj, ha a Szentlélek kezeinek megkötésére nem vállalkozunk s nem merevítjük holt betűkbe az életet. Viszont, ha egy gyülekezet a főbb rendszabályokat és eljárási szabályokat írásban lefekteti, ezáltal útját állhatja emberi indulatok és szeszélyek érvényesülésének, továbbá ötletszerű intézkedéseknek és a Szentlélek nevében való visszaéléseknek. Ne mondja senki, hogy az ilyesmi egyszerűen formaság. A formaságok sokszor elválaszthatatlanok a lényegtől: gondoljunk csak a bemerítés és az úrvacsora igazságára: a teljes alámerülés mennyire hozzátartozik a lelki újjászületés szimbolizálásához s a két színben való úrvacsorázás mennyire fontos kelléke az igének! Valamikor a keresztyének sokat tanultak a római jogrendszerből s át is vettek abból számos irányelvet. Csak az hányhatná nekik ezt a szemükre, aki perbe mer szállani Istennel azért, mert Mózes is elfogadta Jethrónak, a midián papnak rendfenntartási tanácsait (2Móz 18).

A Szentírás szellemében való eljáráshoz meg kell szívlelni a Szentírás szavait. Vegyük például Máté 18:15-17-et, ahol az Úr két egyénnek az egymás elleni panasza ügyében ad tanácsot, tehát (amint ezt az egész 18. fejezet bizonyítja). Két fél magányügyében. Az ilyen személyek ügyből csak akkor válhatik közösségi ügy, ha a sértett fél a panaszt a gyülekezet, illetve a gyülekezet vezetősége elé viszi. Az elöljáróság ilyenkor, mielőtt a 17-ik versben foglalt gyülekezeti határozat létrejönne, köteles megvizsgálni, hogy a panaszos fél a 15. és 16. versekben foglalt eljárásnak eleget tett-e; ezen előző – és eredménytelen – lépések megtétele hiányában a panasz felvételének nincsen helye.

Megszívlelendő továbbá a Szentírás szava a bizonyításra nézve. A bizonyítási eljárást a világi törvénykönyvek sem mellőzik. Egy tanú nem tanú a Szentírás szerint (5Móz 17:6; 19:15). Isten igéje két vagy három tanú bizonyságát írja elő (5Móz 17:6, 19:15; Mt 18:16; Jn 8:17; 2Kor 3:1; 1Tim 5:19). A hamis tanúzás büntetendő cselekmény (2Móz 20:16; 5Móz 19:16-19; Péld 6:19, 19:5). Ami a szavazást illeti, akár a gyülekezetben, akár az elöljáróságban, idézem baptista eleink írásba foglalt gyakorlatát: „...a szavazatok többsége dönt. Ily döntésnek a kisebbség magát alávetni tartozik, mivel szabadság és rend csak ily módon tartathatik fenn az Isten házában". (1898. és 1905). A fegyelmezési fokozatokat pedig, globálisan így állapíthatjuk meg: a/ dorgálás vagy intés, (1Thessz 5:12; 2Thessz 3:15); b/ közösségi jogoktól való felfüggesztés, ami főleg

az úrvacsorával való élésre és a tanácskozásokon való részvételre vonatkozik (2Thessz 3:6, 14-15; Tit 3:10); c/ kirekesztés vagy kizárás (Mt 18:17; 1Kor 5:13). Mindezek mellett alkalmazhatók egyéb fegyelmezési formulák is, pl. amikor a vétkezővel együtt imádkozunk és az illető megépül (Gal 6:2; 1Jn 5:16). Vagy amikor a rendetlenkedőtől, illetve vétkezőtől cselekményének és az enyhítő körülményeknek figyelembevételével mint testvértől, illetve tagtól vonjuk el magunkat, vagy szakítjuk meg vele a kapcsolatokat (2Thessz 3:14-15). Vannak esetek, amikor a gyülekezet a „kizárás" tényét „törlés"-re enyhíti. És vannak olyan esetek is, amikor egyes tagok az Úr házának s közösségi kötelezettségeiknek elhanyagolásával önmagukat rekesztik ki a gyülekezetből.

IV. A baptista gyülekezet a rend szolgálatában

Pál apostol sokat viaskodott olyan elemekkel, kiknél a „keresztyén szabadság" szabadossággá fajult és ezáltal elriasztó cégérei lettek a krisztiánizmusnak. Külön tanulmány tárgyát képezhetné, hogy kiktől, illetve milyen jellemű egyénektől óvta az apostol a gyülekezeteket. Futkározó hamis atyafiak furakodtak be a gyülekezetekbe és ott haszontalan vitákat provokáltak. Némelyek az apostolok tanítását ócsárolták s személyüket rágalmazták. Sőt voltak olyanok, akik az apostolok testi életét is veszélybe sodorták (2Tim 4:14-16). Nem csoda, ha az apostolok egyöntetűen hirdették, hogy a szabadság nem lehet ürügy szabadosságra és nem lehet palástja a gonoszságnak! (1Kor 8:9; 1Pt 2:16).

1. Miből tudjuk meg azt, hogy egy gyülekezet baptista-e vagy nem? Előbb erre a kérdésre válaszoljunk, mielőtt rámutatnánk arra, hogy a baptista gyülekezet miként válik az egyetemes baptista közösség rendjének biztosítékává.

Azt, hogy egy gyülekezet baptista-e, azt nem én, nem te, és nem valaki más dönti el, hanem azok a tények, melyek egy-egy gyülekezet lelki és szervezeti alkatának ismertető jelei. Erre nézve két mérőzsinórt is alkalmazhatunk: Az Újszövetséget és a történelmet. Mert, ha nekünk, baptistáknak nincsenek is törvényerejű hittételeink (dogmáink), de vannak bibliai tanaink (doktrínáink), melyek függetlenek az idők változásaitól, és vannak közösségi alapelveink (mint például a lelkiismereti szabadság, a gyülekezetek önkormányzati joga, az egyház és állam szétválasztása, stb.), melyek megkülönböztető jellemvonásai voltak minden idők baptista hívőinek. Baptista mivoltunknak csak ezek a szempontok lehetnek a döntő tényezői. Ezek mellett még mindig fennmarad az igemagyarázás szabadsága, mint drága baptista örökség, természetesen a bölcsesség és józanság határain belül.

2. Whitesell professzor a baptista szabadság korlátairól. Nagyon érdekes és ezen fejtegetésinkbe vágó nézetet vall *„a baptista szabadság korlátairól"* dr.Whitesell, a kiváló baptista teológiai professzor egyik tekintélyes külföldi folyóirat hasábjain. Hivatkozik arra, hogy egyes hit- és életelveinkért sok ősünk inkább a vértanúságot vállalta, mint ezeknek az elveknek a megtagadását. Felveti a kérdést: igaz-e az az állítás, hogy a szép baptista elvek dacára, a baptista közösségben dívó szabadság szükségképpen zűrzavart és kaotikus tévelygést idéz elő? Igaz-e hogy a baptista közösség demokratikus szervezete és hierarchia-mentes kormányzása lehetetlenné teszi a rend és a fegyelem fenntartását, s hogy nincsen szerv, személy vagy intézmény, melynek segítségével az eretnekség vagy gonoszság megfékezhető volna?

Dr. Whitesell öt olyan korlátot nevez meg, melyek igenis alkalmasak arra, hogy a baptista szabadságot limitálják, vagyis a szabadosságot megakadályozzák. Elsőnek az újjászületést jelöli meg, mint erkölcsi és lelki korlátot. Második helyen a Szentírást említi, s megállapítja, hogy a tanítás szabadságának legbiztosabb gátja a tiszta újszövetségi bizonyságtétel. Harmadik korlát a Szentlélek vezetése, ami által minden hívő ellenőrizheti önmagát a hitben és a hitéletben. Negyedik korlátként a Krisztus Uraságát (Küriosz Krisztosz) említi, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy minden hívőnek kötelessége az Úr Jézus tanítását zsinórmértékül elfogadni egyéni és közösségi szempontból egyaránt. És most következik a cikk csattanója! Ötödik korlátként a helyi gyülekezet rendjét állítja fel, mondván, hogy ha az előző négy „áldott korlát" gyengének és áthághatónak bizonyulna, ez az ötödik korlát hívatva van a hiányt pótolni s a szabadságot igazi értelmének megfelelően magyarázni. „Természetesen – mondja a professzor – minden baptista tagja egy helyi gyülekezetnek, s az illetőnek kötelessége alávetni magát a gyülekezeti fegyelemnek". Dr. Whitesell abban összpontosítja gondolatait, hogy a baptista közösségi rend egyetlen biztosítéka – a lelkiismeret funkcióin kívül – a gyülekezet rendje. Cikke tehát oda konkludál, ahová mi is elérkeztünk fejtegetésünkben..

A közösségi rend egyet jelent a gyülekezet rendjével!

3. Végső következtetések

Befejezésül tegyünk fel még pár kérdést. – *Uniformizálhatók-e a gyülekezetek?* Vagyis, szükséges-e hajszálnyira azonos helyi szabályokat kidolgozni, vagy teljesen azonos missziói módszereket alkalmazni? Nem szükséges, de a főbb irányelvekhez alkalmazkodni kívánatos. A kisázsiai hét őskeresztyén gyülekezet egymástól, eltérő karakter és lelkisége nem zárta ki azt, hogy valamennyien egyazon Krisztus fősége alatt éljenek. És hogy egy cél felé haladjanak. A testvéri összetartás és összetartozandóság ápolása fontos közösségi kellék. – Tévedhet-e a gyülekezet az ítélettételben? Igen, ha a tárgyalt ügy nincs minden oldalról megvilágítva és a szívekben felülkerekedik az elfogultság, vagy a gyűlölet érzése. Ezért fontos a Szentlélek vezetése és az eljárás szabályszerűsége. Ahol imádságos szívek döntenek, ott rendszerint Isten akarata érvényesül. – *Megold-e minden kérdést a gyülekezet?* Nem, mert akkor öncélú testület volna; egyedül üdvözítő egyház az egyedül üdvözítő Krisztus nélkül. A gyülekezetből sem csinálhatunk bálványt. De a gyülekezet az Úr alkotása, melynek rendjétől eltekinteni – akár népszerűség keresésből, akár sérelemszülte apátiából, akár indulatosságból – kárvallás nélkül nem lehet.

A közösségi rend kulcsa a gyülekezetek kezében van!

/Lelki Élet, 1951. április 1./

ISTEN NÉPE A CSALÁDBAN

Dr. Haraszti Sándor

HITPRÓBÁK A HÁZASSÁGBAN ÉS HÁZASSÁGON KÍVÜL - II.

Házasság előtt azt hiszi az ember, hogy ezután a döntő lépés után révbe érkezik, és ettől kezdve megszűnnek egyrészt az előbbiekben már vázolt kisértések, másrészt az élet terheit is könnyebb lesz viselnie, hiszen most már nincsen magára hagyatva. Az igazság ezzel szemben az, hogy az emberi életnek mindig próbatételei vannak. Aki egy talentumot kapott, az is számadással tartozik és a tíz talentumos is csak a hűséges sáfárság után nyeri el jutalmát. Azt mondta valaki, hogy ebben a földi életben nincs nyugvásunk addig a Sátántól, amíg ásóval-kapával nem harangoznak fölöttünk. Természetesen a házasságban valók hitpróbái is ebből a speciális életkörülményből fakadnak, mint ahogyan az élet egyéb területén bármely hivatásnak megvannak a maga különleges problémái. Mostantól kezdve nem így kapjuk a tételt: kit vegyek el, kihez menjek férjhez, nem volna-e célszerűbb teljesen házasság nélkül maradnom valamilyen magasabb cél szolgálatában, vagy: hogyan nyerjek erőt az önmegtartóztató élethez? ... Ez az utóbbi kérdés ugyan a házasságon belül sem veszít jelentőségéből, bár ez sokak számára első pillanatban érthetetlen. A házasságon belül adódó nehézségek között legjelentősebbek mégis a következők: hívő és nem hívő fél házassága vagy másképpen felemás igája; – a gyermekáldás kérdése; – a gyermekek hitben való nevelése; – az elválás kérdése; – az özvegység kérdése.

1. HÍVŐ ÉS NEM HÍVŐ FÉL HÁZASSÁGA (A FELEMÁS IGA)

Megdöbbentő, hogy egyébként praktikusan gondolkodó emberek milyen naivakká válnak, ha szerelmesek lesznek. Közismert tény, hogy ilyenkor az ember mindent rózsaszínben lát, és teljes szívvel hiszi a közismert latin mondás állítását: *„Omnia vincit amor, quid non viceret ille?"* (Mindent legyőz a szerelem, mit nem győzne le?) Pedig nem győzi le a hitetlen szív sóvárgását *„a test kívánsága és a szemek kívánsága és az élet kérkedése"* (1Jn 2:16) iránt. Ugyanezek az emberek a mindennapi életben nevetségesnek tartanák vizet keverni az olajhoz, vagy tűzön tárolni a jeget, sőt még a templom tornyáról sem ugranának le, az angyalok támogatásában bízva. Pedig mennyivel reménytelenebb dolog arra számítani, hogy a nem hívő fél a házasságban megszakítja a kapcsolatát egész addigi életével, rokonságával, célkitűzéseivel és életfelfogásával. Mintha bizony a ketrec megszelídítené az oroszlánt! Az Úr Jézus azt tanítja, hogy ami testtől született, test az. Újjászületés nélkül a hitetlen emberrel még olyan ideális házasságban sem történik több, mint – elnézést a hasonlatért – a sivatag királyával az idomító kezében. Az elfojtott ösztönök csak alkalomra várnak, hogy kitörhessenek. Igazi lelki harmónia azonban soha nem fog kialakulni közöttük. Akik a mindenható szerelem nevében tagadják ennek az állításnak az igazságát, elfelejtik azt, hogy az eszményi hívő házassághoz legalább három dolog kell: testi kapcsolat, lelki kapcsolat és Krisztusban való egység. Bátran merem első helyen említeni a testi kapcsolatot, mivel az Ige tanítása értelmében is a két fél egyesülése teszi a házasságot. A jó házassághoz azonban még a primitív népek között is kevés ennyi. Bár semmiképpen sem értek egyet azokkal a téves felfogásokkal, amelyek a szexualitást az állati élet megnyilvánulásának tekintik az emberben, mégis azt kell mondanom, hogy ha viszont valaki nem igényel többet a házasságtól, mint csupán a szexuális élet legális alkalmát, akkor szinte állati nívóra degradálja ezt a magasrendű intézményt.

Minden kornak és minden népnek megvan a maga felfogása a házasságról. S érdekes módon a követelmények között mindig ott szerepel az, amit fentebb lelki kapcsolatnak mondtam. A mesékben ugyan a kanászlegény vagy a bojtárfiú valamilyen tette jutalmául elnyeri a királylányt, akit egyébként soha nem látott még, vagy legjobb esetben is csak álmában. A közönséges életben azonban *similis simile gaudet* (hasonló hasonlónak örül). Az idők folyamán nemcsak olyan tradíciói alakultak ki a házasságnak, hogy ritka kivételtől eltekintve, alig lehetett átlépni a származás jelentette korlátokat, hanem még az is determinálja a párválasztást, hogy lehetőleg a foglalkozásban se legyen nagy különbség. Azután, ha nem kell, ne valamilyen messze idegenből jött ember legyen a másik fél, nem is beszélve arról, hogy ugyanolyan fajhoz tartozzék; és szinte magától értetődő, hogy legyen azonos az érdeklődési körük, a műveltségük, bár az ebben való különbségeket az elnézés egyrészt és a buzgó igyekvés másrészt pótolhatja. Sietek megjegyezni még azt, hogy nem hívőnek nem azt nevezem, aki más felekezethez tartozik, hanem azt, aki nem tagja Krisztus testének, tehát aki nincs hitben.

Hadd szóljunk végül a Krisztusban való egységről. Némelyek azt állítják, hogy ez egymaga is elég a tökéletes házassághoz. Ha tárgyilagosak akarunk lenni, úgy kell választanunk, mint ahogy az egyszeri árva fiúcska tette, akitől megkérdezték karácsony szent estéjén, hogy mit kíván inkább: cipőt vagy télikabátot vagy karácsonyfát! Úgy nem lehet elválasztani egymástól a boldog házasság három kellékét (testi kapcsolat, lelki kapcsolat, Krisztusban való egység), mint ahogy bölcstelenség volna arról vitatkozni, hogy a kezem fontosabb, vagy a lábam, vagy a szemem. Hiszen éppenséggel élni rokkantan is lehet, talán még boldog is lehet a félkezű vagy félszemű ember, a

mennyek országába pedig biztosan be lehet menni féllábbal is. Ha azonban az ép testről beszélünk, abba mindig beleértjük az összes testi tag épségét. Így van ez a házasságban is. Igaz, hogy a szerelem tüze évek során sokat veszít lángolásából, tény, hogy olyan emberek között is fennállhat aránylag elviselhető házasság, akik között elég felületes a lelki kapcsolat, végül száma sincs azoknak a házasságoknak, melyekben vagy mindkét fél, vagy egyik fél nem a Krisztusé; mindezek ellenére azt állítom, hogy az igazi házasság csak a fenti három feltétel teljesedése esetén jön létre. Ha valaki mégis mindenáron rangsort szeretne felállítani a három követelmény között, nehezen szánnám rá magamat a döntésre, de talán a Krisztusban való egységet kellene leglényegesebbnek tartanom, mivel a Krisztusban valami módon elviselni tudja az ember az élet más területén jelentkező hiányokat.

Igazi lelki harmónia a Krisztusban való egység nélkül nem alakul ki. Ahogyan Lót igaz lelkét állandóan szomorították a sodomabeliek (2Pt 2:8), úgy minduntalan bánkódik a hívő fél is hitetlen élettársán. Ennek a tételnek áll a fordítottja is: a hitetlen fél bosszankodik a hívő „bolondságain". Mivel én most a hívők szempontjából taglalom a kérdést, arra térek ki elsősorban, mi hiányzik nekik az ilyen életben. Lehetetlen közöttük az Igében való elmélyedés, a Szentírás tanulmányozása, a közös imádkozás és éneklés. Nem kell külön hangsúlyoznom, milyen fonák helyzet alakul ki a gyermekek nevelés során. A gyermek nyiladozó értelme hamarosan észreveszi, hogy a szülők között szakadék van. Ő egyformán ragaszkodik mind a kettőjükhöz, aminthogy mind a ketten egyformán ragaszkodnak hozzá, de már korán meghasonlás támad a kis gyermeklélekben amiatt, hogy a szülők más-más elv szerint cselekszenek. Vasárnap majd a szíve szakad meg azon, hogy most istentiszteletre menjen-e vagy sétálni. És sajnos, amint fejlődik, úgy lesz könnyebb a döntés abban a tekintetben, hogy templom helyett a Duna-partra megy, reggeli áhítat helyett tíz perccel tovább alszik, éneklés helyett tánczenét hallgat a rádión, igetanulmányozás helyett regényt olvas, imádkozás helyett pedig keresztrejtvényt fej. Nem állítom, hogy minden hitetlen félnek a gyermekre tett hatása lesz a döntőbb, azonban az esetek nagy százalékában mégis ez a helyzet.

Ugyancsak lehetetlen az ilyen házasságban, hogy a házasfelek egységesen foglaljanak állást a mindennapi élet kérdéseiben: állásvesztés, előnyökről való lemondás Krisztusért, pályaválasztásnál a hívő szempontok tekintetbevétele. A nem hívő ember csak a jelenben él, és ismeretlen előtte *„a reménylett dolgok valósága"*. Nem képes tehát semmit sem kockáztatni *„a nem látott dolgokról való meggyőződés"* alapján. Egzisztenciális kérdésekben legfőbb elve az, hogy anyagilag jól jöjjön ki, hogy könnyen haladjon előre és hogy tekintélye legyen az emberek között. Az ilyen embernek nincs fogalma a kereszt gyalázatáról és arról, hogy az ember kárnak és szemétnek ítél mindent a Krisztusért. Két ennyire különböző gondolkodásmódú ember között olyan a házassági kapcsolat, mint mikor vizet öntünk a tűzre: az ég felé törő lélek porba fullad, és lelkesedése kihűl. Ugyan gondolnak-e erre a hívő fiúk és leányok, de akár azok a fiatal hívő házasok is, akik reménykedve hiszik, hogy az ő életük kivétel lesz ez alól az általános élettörvény alól?!

2. A GYERMEKÁLDÁS KÉRDÉSE

Isten népe a gyermeket áldásnak és Isten ajándékának tekintette a legrégibb időktől fogva. Mózes anyja az életét kockáztatta fiáért, Ráchel az életét is odaadta volna, hogy gyermeke legyen, Anna sírva imádkozott gyermekáldásért, Sámson és Bemerítő János születését angyal jelentette. Jézus Krisztus anyját, Máriát, pedig áldottnak mondja Gábriel és kegyelembe fogadottnak akkor, amikor hírül adja neki, hogy Krisztus anyjává lesz.

Mikor egy nő férjhez megy, lélekben felkészül az anyaságra is. Az mindig a dekadencia jele, mikor a szülők nem vállalják vagy nem szívesen vállalják a gyermeket. Van ennek a ténynek annyi magyarázata, ahány nap van az esztendőben, nem egy közülük olyan tudományos, mint a napfolttevékenység és az időjárás összefüggése, de azért a megoldást mégsem az hozza, aki megmagyarázza, hogy miért nem kell a gyermek, hanem az, aki úgy felel, mint Mária: *„Ímhol az Úrnak szolgálóleánya, legyen nékem a te beszéded szerint"* (Lk 1:38).

Tény, hogy a gyermekek felnevelése súlyos gond. Nemcsak arról van itt szó, hogy a több gyermek nagyobb anyagi terhet jelent a szülőknek, hanem arról is, hogy a szülőknek a létfenntartás küzdelmeitől amúgy is erősen igénybevett testi és lelki erejét szinte végletekig kimeríti, amíg a magatehetetlen kis csecsemő embernyi ember lesz. Többé nincs magánélet, nem készíthetnek pontos időbeosztást; különösen míg a gyermekek kicsik, egyiküknek szinte állandóan köztük kell lennie; később meg vagy az iskolai leckéjük megoldásában kell segíteni, vagy a játékaikban kell részt venni, mert a növekvő emberpalánta úgy tevékenykedik ebben a mi világunkban, – amelybe nem is olyan régen mint igénytelen jövevény toppant be – mintha körülötte forogna minden. A gyermek magától értetődőnek tartja, hogy a szülők minden szükségletéről gondoskodjanak, kedvét keressék, igényeit kielégítsék. Természettől fogva mindezekért a fáradságokért még csak nem is hálás, amíg erre rá nem vezetik.

De gondot jelent a gyermek érkezése már a születése előtt is az anyának. Hányan szenvednek a terhesség alatt tuberkulózisban, szervi szívbetegségekben, vesegyulladásban, kóros pajzsmirigy túlműködésben, stb. Így felsorolva a betegségek nevét, kevés embernek jut eszébe, hogy a terhességnek ilyen önmagukban is életet veszélyeztető betegségekkel való együttes előfordulása az anya számára többé-kevésbé olyan, mint a Damoklész kardja. Lehet, hogy szerencsésen túléli, de az is lehet, hogy belepusztul.

De még a különben egészséges nő számára is jelenthet életveszedelmet a terhesség. Bár sem maga a terhesség, sem a szülés önmagában nem betegség, mégis okozója lehet életveszélyes állapotoknak. Nyilvánvalóvá lehetnek ilyenkor addig rejtett betegségek, másrészt felmondhatja a szolgálatot valamelyik szerv amiatt a nagy túlterhelés miatt, amit mindkét állapot az egészséges szervezetre is jelent.

De hadd mondjam itt az apostollal együtt, hogy mi hitben járunk, nem látásban (2Kor 5:7). A hit messzebb lát, mint az orvosi tudomány, és a reménység meg nem szégyenít (Róm 5:5). Mindnyájunk életében van arra példa, hogy Isten meggyógyított bennünket olyan betegsé-

gekből, amelyek orvosilag reménytelennek látszottak. De bizonyára olyan nőismerősünk is van szép számmal, akiknek az orvosok nem javasolták, hogy egyáltalán szülessék gyermekük, vagy esetleg, hogy egy betegségük után ismételten szülessék. És, akik tudták vállalni a kockázatot, azok most boldog családanyák, sőt nem egy azóta még betegségéből is kigyógyult. Véletlenül sem akarom mondani, hogy az orvosi tanácsot ne fogadjuk el. Isten az orvosi tudományt a mi javunkra engedi felhasználni. De a hívő ember lelkiismereti kérdésekben mégis elsősorban az Isten Igéjére és a Szentlélek vezetésére támaszkodjék. Nem az orvostudomány lesz kisebb azzal, amire minden orvosi elriasztás ellenére vállalkozott egy hívő édesanya, hogy tudniillik veleszületett medenceszűkület miatt most már a negyedik gyermekét hozta világra császármetszés útján, hanem Isten dicsősége növekszik azáltal, hogy egyrészt így megjutalmazza a hitet, másrészt ilyen jó sikert ad a gyógyító késnek. Minden hívő édesanya figyelmét felhívom arra, hogy az Úr gondot visel.

Kivétel nélkül mindenkinek, aki hozzám fordul tanácsért, legyen bár hitben vagy éljen Krisztus ismerete nélkül az ilyen, azt szoktam tanácsolni, hogy vállalja a megindult terhességet. Elmondom az ilyeneknek, hogy nekünk is hat gyermekünk van Isten kegyelméből, mert vállaltuk az ő ajándékát. Tagadhatatlanul sokat kell fáradni értük, és rengeteg éjszakázásra van szükség, de kibeszélhetetlen az öröm is, mikor a kétéves fiacskánk önállóan mondja el az evés előtti imádságot vagy a nagyobbak saját fogalmazású imádsággal és könyv nélkül megtanult bibliai fejezetekkel tesznek bizonyságot az Úr Jézus iránt érzett szeretetükről. Vagy milyen lélekemelő alkalmak azok, mikor együtt énekel a kis család, és belegőgicsélnek az aprók is a szép összhangba! Hát, amikor valamennyien együtt megyünk az imaházba! Milyen ritka látvány manapság városi gyülekezeteinkben ilyen nagy család! Sokan talán elhinni is alig tudják, hogy nem is olyan régen még kis családnak számított az ekkora. Hiszen még mi is tizenketten voltunk testvérek, és az én szüleimnek ma negyvennél több unokájuk van.

Általában hallani a sok gyermek ellen azt a kifogást, hogy akkor az ember nem tud nekik tisztességgel megadni mindent, amire szükségük van. Nagy általánosságban nem helytálló az, hogy a meglévő gyermekek ellátása szenved a következő miatt. Megfigyeltem sok esetben, mit takar ez a kifogás. Leginkább arról van szó az ilyen szülőknél, hogy akkor nem tudnának naponta csokoládét venni mindegyiknek, nem tudnák a legújabb divat szerint járatni valamennyit, és az édesanyának többet kellene dolgozni a gyermekek körül. Állítom, hogy csokoládé és nyalánkság nélkül egészségesebb a gyermekek fogazata, jobb az étvágyuk és emésztésük, tehát erőteljesebben fejlődnek. Ahol sok a gyermek, ott sóban-vízben főtt burgonya is fejedelmi étel, nincs válogatás, de ugyanazért a pénzért több gyermeknek futja egyszerű, de tápláló ételekre. Senki ne higgye, hogy a drága dolgok jobban táplálnak, mint a spenót, sárgarépa, burgonya, tej, tojás, egy kis hús, kenyér, szalonna. Ugyanígy az öltözködés is: egyes szülők játékbabának tekintik a gyermeket, és úgy cicomázzák, mint valami csecsebecse hajasbabát. Pedig a gyermeklélek éppen olyan egészségesen fejlődik akkor is, ha a kisebbek a nagyobbak holmiját öröklik. Az ilyen gyermek ugyan nem lesz primadonna, akihez csak hízelegve lehet törleszkedni, nem válik belőle nebántsvirág, aki mindenen felhúzza az orrát, hanem közösséget építő emberré fejlődik. És talán ez a gyermeknevelés célja is.

Elszomorodik a szívem, amikor hívő családoknál is azt látom, hogy a gyermekáldás kérdésében szinte egy felfogáson vannak a hitetlenekkel. Sok, szépen öltözött kisgyermek szüleitől szeretném megkérdezni: hát a testvérkéje hol van?! Nagyon a szívembe markolt egy szerkesztői üzenet, amit évekkel ezelőtt olvastam egy lapban. A szerkesztő egy anyának válaszolt, aki leírta, hogyha vállalták volna a következő gyermeket, akkor a meglévőnek nem tudtak volna annyi mindent beszerezni, mint amit ilyen áron biztosítani képesek... Ez igaz, – volt az ítéletes válasz – de viszont most lenne szegénykének egy testvérkéje!...

Nem okolható minden esetben az anya azért, hogy nincs gyermeke, hiszen a Bibliából is tudunk meddő anyákról. Gondoljunk csak Ábrahám feleségére, Sárára, továbbá Ráchelre, Annára. Édesanyák! Lássátok meg a születendő gyermekben is az Alkotó képmását! Nézzétek hitben a leendő embert, reményeitek hordozóját! Nincs szebb földi célja az emberi életnek, mint a gyermek! Nincs szentebb feladat, mint gyermekeinket Krisztushoz vezetni!

Az édesanyák a gyermekeknek adják arcuk pírját, termetük délcegségét, járásuk ringását. De naponta bensőségesebb lesz a nézésük, szelídebb a hangjuk, lágyabb a simogatásuk. Ébenhajuk vert ezüstté válik, egész testük öregesen fázik, töpörödött termetük elaggul, fáradt szívük csendesebben dobban. De körülöttük szerető gyermekek raja végzi szárnypróbálgatásait, csillogó szemű unokák hallgatják áhítattal elbeszéléseiket, és gügyögő apróságok lesik a szájukról az imádság első mondatait. Hát van költői képzelet, amely ennél szebb öregséget rajzolna és magasztosabb célt tűzne ki?

Az emberiség legnagyobb hősei a hívő édesanyák. Mózes anyja bátran szembeszállt a Fáraó parancsával, hogy fiát megmentse. Timótheust hívő nagyanyja és édesanyja példája nyerte meg a Krisztus ügyének olyan mélyen, hogy a benne levő hitet Pál képmutatás nélkül valónak nevezi (1Tim 1:5). Sámuelért imaharcot vívott Anna, mielőtt a gyermek megszületett volna. És bár az életénél is jobban kívánta a gyermeket, az Úrnak szentelte mindjárt az emlőtől való elválasztása után. Ráchel az életét adta Benjámin születésekor, Mária vállalta szeplőtelen jó hírének a sérelmét, mikor az anyaságra kijelölte Isten.

Azonban határozottan szembe kell szállni azokkal a tanításokkal, amelyek a házasság feladatát csak a gyermeknemzésben látják. Ilyen alapon nem lehetne teljes értékű házasságnak tekinti az olyant, amelyben akár a férj, akár a feleség testi alkalmatlanságánál fogva a gyermekáldás elmarad. Az ilyen túlzók azt kívánják a házasfelektől, hogy amennyiben gyermeket nem akarnak, vagy biztos tudomásuk van arról, hogy gyermeket nem remélhetnek, akkor tartóztassák meg magukat a testi egyesüléstől, mint lelki emberhez nem méltó aktustól.

Hangsúlyoznunk kell, hogy a házasságnak jól ismert és fentiekben is említett testi oldala is beletartozik Isten rendelésébe. Nemcsak a szaporodást adta feladatul Isten a teremtéskor, hanem azt is megállapította, hogy *„lesznek*

ketten egy testté" (1Móz 2:24). Ezt a gondolatot változatlanul idézi Jézus Krisztus és Pál apostol az Ószövetségből, mint amely tökéletesen kifejezi az újszövetségi felfogását is a házasságról (Mt 19:5; Mk 10:7; 1Kor 6:16; Ef 5:31). Kezdettől fogva voltak a keresztyénségnek olyan elhajlásai, amelyek a testi kapcsolatokban valami lealacsonyítót láttak, és evégből még a szaporodásról is lemondván, tiltották a házasságot (1Tim 4:3). A Zsidókhoz írt levél szerzője ezért jelentette ki félreérthetetlenül, hogy *„tisztességes dolog mindenképpen a házasság és a szeplőtlen házaság"* (Zsid 13:4). Hogy pedig a tisztességes házasság és szeplőtlen házaság fogalma az Ige szerint nem a házasfelek természetes kapcsolatainak csupán a gyermeknemzés alkalmaira való kényszerű redukálását jelentette, világosan kitűnik Pál apostolnak a keresztyén házasságról szóló rendkívül gyakorlatias fejtegetéseiből: *„A feleség nem ura a maga testének, hanem a férje, hasonlóképpen a férj sem ura a maga testének, hanem a felesége. Ne fosszátok meg egymást, hanem ha egyenlő akaratból bizonyos ideig, hogy ráérjetek a böjtölésre és az imádkozásra, azután ismét együvé térjetek, hogy a Sátán meg ne kísértsen titeket, mivelhogy magatokat meg nem tartóztathatjátok"* (1Kor 7:4-5). Világosan érthető ezekből a mondatokból, hogy a házasságban a férfi és nő között egy olyan legbensőbb viszony áll fenn, „amelyben testileg is adják magukat egymás felé vonzódó kívánságaik kielégítésére" (Victor János: Etika, 110. lap), és nem csupán gyermeknemzés végett.

Hogy tényleg erről van szó, még érthetőbben mondja ki az apostol az idézett értekezés más helyén, mikor a nem házasoknak és özvegyasszonyoknak azt tanácsolja, hogy maradjanak lehetőleg úgy, mint őmaga is. *„De ha magukat meg nem tartóztathatják, házasságban éljenek, mert jobb házasságban élni, mint égni"* (1Kor 7:9). Itt már csak nem lehet vita arra nézve, hogy a házasságot Isten a testi kapcsolatok végett is rendelte. És végül hadd idézzem ezt az apostoli tanácsot: *„A paráznaság miatt minden férfiúnak tulajdon felesége legyen, és minden asszonynak tulajdon férje"* (1Kor 7:2).

Semmiképpen nem igazolható ezekből az apostoli nyilatkozatokból sem az a pogányeredetű tanítás, mely szerint a házasság önmagában elítélendő és bűnös dolog, sem pedig a római egyházban a középkorban a kialakult és máig is uralkodó felfogás, „hogy a házaséletben, éppen azért, mert testi vonatkozásai is vannak, a keresztyén életnek csak alacsonyabb fokát lehet elérni, aki pedig többre igyekszik, annak a tökéletesség tanácsait (*consilia perfectionis*), köztük a szüzességet is meg kell fogadnia és tartania." Ez a testellenes, aszkétikus irányzat idegen hatások alatt alakult ki a keresztyén egyházban, és nem tekinthető másnak, mint az Igétől való elhajlásnak. A nemek közötti testi egyesülés ellen van az Igének kemény elítélő és tiltó szava is, de nem önmagáért, hanem a vele való visszaélésért. Bűnnek, a paráznaság bűnének nevezi az Ige a házasságon kívüli nemi érintkezést, mert az felelőtlen és nincs más értelme, mint a testi vágyak kielégítése. Igaz, és bátran mondhatjuk, szent értelme abban van, hogy két egyébként is egymással teljesen összeforrott és egymásnak adott életű ember között pecsételi meg az egységet. De két olyan ember között, akiknek egymáshoz csak többé-kevésbé múló közük van, tisztára az önzés szolgálatában áll, a másik emberre való tekintet nélkül. Éppen azzal, hogy ezt a lealacsonyítást olyan súlyosan elítéli az Ige, voltaképpen nagyon magasra emeli a dolgot magát (a házasságban létrejövő testi kapcsolatot), Isten rendelése szerint való igaz értelemben" (Victor, idézett mű 113-114). Sőt az is kitűnt az apostoli értelmezésből, mint fentebb láttuk, hogy a házasságbeli testi kapcsolatok egyik igen lényeges rendeltetése éppen a paráznaság ellen való védelem. Ez azonban ne legyen ürügy a testnek, mert vannak alkalmak, amikor a házasságban is szükség van önmegtartóztatásra.

Mindamellett azonban, hogy a házasságnak nem egyetlen céljául jelöljük meg a gyermekek nemzését, ugyanakkor szükségesnek tartjuk hangsúlyozni, hogy erről megfeledkezni éppen olyan igeellenes, mint megtiltani a házaséletet. „A házasság teljességéhez a gyermekáldás hozzátartozik minden örömének és felelősségének gazdagságával, és nem Isten szerint való az a házasság, amely nem kívánja ezt a kiteljesedést, még pedig a lehető leggazdagabb mértékben. Hogy mi ez a lehető leggazdagabb mérték, arról esetről-esetre a házasfeleknek kell Isten színe előtt dönteniük. Sem a római egyház merev felfogásának nem adhatunk igazat, amely minden születésszabályozást bűnösnek bélyegez meg, sem annak az utóbbi évtizedekben elharapódzó és alapjában hitetlenségből fakadó elgondolásnak sem adhatunk igazat, amely lehetőleg kicsinyre igyekszik szabni (vagy éppen egykére korlátozza) a gyermekszaporulatot, mert attól fél, hogy az elviselhetetlen terheket ró a szülőkre. Anélkül, hogy bármiféle törvény alá rekesztenők e tekintetben az Ige szerint igazodó ember lelkiismeretét, annyit állapíthatunk meg, hogy szülőnek lenni elsősorban felelősséget jelent; a házasságban élőknek felelős atyaságot és felelős anyaságot kell viselniük ennek a kérdésnek az elbírálásánál. Akik a szülői tisztet valóban áldásként fogják fel, sem a felelőtlenség könnyelműségébe nem fognak beleesni, sem a maguk felelősségét nem fogják kicsinyhitűen úgy felfogni, mintha annak hordozásában nem számíthatnának Isten hűséges és elégséges segítségére" (Victor, idézett mű 120.).

A megindult élet elpusztítása mindenképpen súlyos felelősséget ró a szülőre (nemcsak az anyára)! Hangsúlyozni szeretném, hogy mindezeket a kérdéseket és az itt fel nem sorolt teméntelen sok egyéb problémát is imában Isten elé vigyék a házasfelek, és *„csak amint kinek-kinek adta az Isten, amint kit-kit elhívott az Úr, úgy járjon"* (1Kor 7:17). Nagyon fontos, hogy ezek a döntések is hitben történjenek. Szándékosan magyarázza félre az igei tanácsot az olyan, aki ezt ürügyül használja a testnek és visszaél vele a szabadossága. A hívő házasság semmiképpen sem válhat csupán a testi gyönyörök bibliailag megengedett alkalmává! A fogamzás meggátlása sok esetben engedetlenség Istennek az Igében kinyilatkoztatott és az egyéni életben is felismert akaratával szemben, tehát bűn! Úgy éljen tehát mindenki az Istentől ajándékul kapott teremtő képességnek ezzel a megszorításával, mint aki a házasságban nem magának él, hanem Istennek igyekszik tetszeni. Vegye Isten kezéből hálaadással a gyermekáldást és semmiképp ne gondoljon bűnös beavatkozásra.

/Folytatása következik/

Dobner Béla

A család élete a gyülekezetben és a társadalomban

A teljes Szentírásra alapozott hitvallásunk alapján hirdetjük, hogy Isten gondolata és rendelése a család. Hirdetjük azt, hogy a teremtett ember életét a földön a család tiszta, harmonikus szeretetközösségében gondolta el a Teremtő.

Személy szerint nekem bibliai- és tapasztalati meggyőződésem, hogy a patriarkális, azaz ősi, hagyományőrző családszemléletnek különösen az etikai vonatkozású gyakorlatát egyáltalán nem lehet félretenni, mint idejét múlt intézmény avult maradványát. Sőt a világszerte válságban levő – és az evangéliumi közösségekben is rést ütő – családszemlélet felszámoló törekvése a Diabolosz egyik hatalmas eszköze, mely az Isten rendelése szerinti családközösség szétzüllesztésére irányul.

Életünk egyik alapvető ténye, hogy konkrét, meghatározott családhoz tartozunk. A szüleit, a családját senki sem maga választja meg. De ugyanígy a gyermekeimet sem változtathatom: rám vannak bízva egész életre! Itt szeretném hangsúlyossá tenni, hogy egész (földi) életre! Bibliai alapon nyugvó vallomásom ugyanis, hogy a szülő nem teheti le szülői felelősségét, ha gyermekei elérték a „nagykorúságot". Mindaddig van szülői felelősség, amíg a szülő életben van. Ebből következően a gyermek is gyermeke marad szüleinek azok testi meghalásáig.

A család mindenkinél legalább egyirányú (szüleink felé), de a legtöbb embernél előbb-utóbb kétirányú adottság: szüleim, feleségem-férjem és gyermekeim felé.

A család azonban nemcsak adottság, hanem ezzel együtt etikai feladat is. A szülői és gyermeki életfeladatot lehet rosszul is, lehet jól is betölteni. Vannak felelőtlen (pl. elváló), de vannak – talán többségében – jó és önfeláldozó szülők is. Vannak tékozló fiak és leányok, de vannak hálás és engedelmes gyermekek is. Isten kinyilatkoztatott törvénye éppen úgy védi a család életét, mint a házasságot!

Isten teremtési rendje szerint a szülők adják tovább az életet gyermekeiknek, ezért elsősorban az ő súlyos és egyben áldott kötelességük gyermekeik testi, lelki, erkölcsi, szellemi felnevelése. Ennek hiányát alig lehet emberi igyekezettel pótolni. A szülők feladata, hogy az Isten és emberek tiszteletével olyan családi légkört teremtsenek, amely elősegíti a gyermekek minden irányú nevelését az egyéni, családi, gyülekezeti- és társadalom-közösségi élet számára. A család az első jó, vagy kevésbé jó iskolája azoknak a társas erényeknek, amelyekre minden közösségnek szüksége van.

A családi élet etikai feladata a bibliai szeretetparancsolat betöltése. A *„nagy parancsolatnak"* vagy *„kiváltképpen való útnak"* következményeit, etikai elvárásait mutatja meg ezen az életterületen az Efézus 5:22-6:9, és Kolossé 3:18-25.

A családban a csecsemő megszületése előtt el kell kezdődnie a születendő gyermek hitre nevelésének. Gondoljunk itt azokra a kegyelmi lehetőségekre, amelyeket Isten Szentlelke használatra ad a benne hívőknek. Az a szülőpár, amelyik csak a gyermek megszületése után kezd el gyermekéért imádkozni – lehet, hogy nagyon elkésett, elmulasztottak egy kegyelmi lehetőséget a születendő gyermekükkel kapcsolatosan, amelyet csak a mulasztás feletti bűnbánatra adott megbocsátás és nagyobb kegyelem hozhat helyre.

Milyen gondja van Istennek a születendő magzatra! Ezt üzeni Sámson anyjának: *„Mostantól fogva vigyázz, hogy bort és részegítő italt ne igyál, és semmiféle tisztátalant ne egyél..., mert Istennek szentelt lesz a gyermek már anyja méhében"* (Bir 13:4-5).

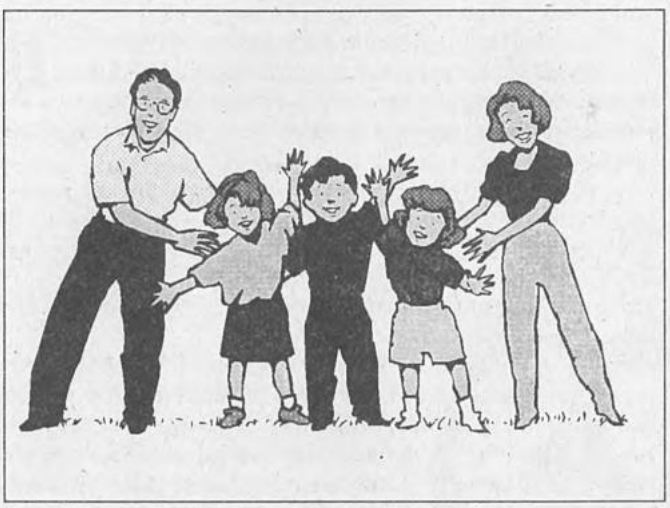
Isten kegyelme tartja meg a gyermeket a családban, ahhoz azonban, hogy a kegyelem megtartó ereje megnyilvánulhasson a megtartásban, életünkben engednünk kell működni a kegyelmi erőket, mint az Isten általi megtartás nekünk adott eszközeit.

Amint már említettük a gyermek a családban kapja az első hatásokat, benyomásokat az egészséges emberi közösségről, Istenről, gyülekezetről. A családnak kell e gyermekeket lépésről-lépésre bevezetnie az Isten népe közé és a társadalomba.

A szülőpár, aki valóban Isten rendelése szerint szereti gyermekeit, jól szívlelje meg, hogy az otthon légköre, a családközösség szellemisége döntő jelentőségű abban, milyenné lesznek, mivé válnak felnövekvő gyermekeik. Gyakran a szülők önzése, önmegvalósítása, külön útjaik, elválásuk tönkreteszi, megöli gyermekeik lelki-szellemi életfejlődését. Gyakran még bibliás, imádkozó vallásoskodó „hívők" is elfelejtik, hogy a *„szeretet türelmes, jóságos... mindent eltűr"* (1Kor 13:4-7). Aki ezt az áldozatos szeretetet egészen a mártíromságig nem tudja, vagy nem akarja vállalni bármilyen önös okból, az nem szereti igazán gyermekét. Természetesen a keresztyén család-etikának látnia kell azt a hatalmas átalakulást, amely a modern világban – más emberi közösségekhez hasonlóan ezen a területen is végbement. A gazdasági és társadalmi életformák megváltozása természetes módon hat a család mai életformájára. Nagy mértékben megváltoztak a nemek közötti kapcsolatok formái is. Egyrészt természetesebbé, közvetlenebbé, másrészt szabadosabbá is váltak. Nehezen tűrik az erkölcsi normákat. Különösen a Biblia erkölcsi tanításait. Ez nem csak a „mai fiatalokra" vonatkozik, de a gyülekezet középkorú, sőt idősebb korosztályára is. (Lásd: fiatalok egymás közötti szabados, világias kapcsolata, középkorúak, házastársak megunják egymást és elválnak, az idősebbek önigazak, és emiatt békétlenek, stb.) Nőtt a gyermekkultusz, de megnőtt a gyermektelen, vagy „egykés" házasságok száma is.

A világ, amelyben élünk, dinamikusan és folyamatosan változik. Az istenfélő, hívő családi életnek fokozottan nagy a jelentősége, és döntő szerepe van abban, hogy milyen irányban fejlődik Isten népe a gyülekezetben. Újból hangoztatva, hogy a nevelés elsősorban a család feladata, ahol a szülők nevelik gyermekeiket, a gyermekek is nevelik egymást és a szülőket is. A családon belül különösen az édesanyákra hárul a nevelés feladata. Menyeimnél, leányomnál látom, ezt megelőzően már feleségemnél is megfigyeltem, hogy a csecsemő etetése (szoptatása) előtt összekulcsolták az éhség miatt türelmetlen pólyásko-

rú kisgyermek kacsóit imádságra, és elmondták a „Jövel Jézus, légy vendégünk" kezdetű étkezés előtti gyermekimádságot. Ezt a gyakorlatot a csecsemőkorban „megszokták", de valami olyan jót szoktak meg, ami egész életükre kihat. A szülők feladata, hogy a családi körben a kisgyermekeket imára tanítsák, Istenbe vetett hitre és egyetemes emberszeretetre neveljék. Fokozatosan tanítsák meg ezekre őket, elsősorban példájukkal, hogy törődjenek a családban egymás, majd a gyülekezetben és a társadalmi életben felebarátaik lelki, szellemi és anyagi szükségleteivel. Legyen a hívő, keresztyén család a maga szeretetközösségi életével hitre, istenismeretre, szeretetre nevelő iskola.

A családnak, az otthonnak szellemisége formálja a családközösség gyülekezethez való viszonyát. A hívő keresztyén családban kell a felnövekvő gyermekben tudatosulnia az emberi bűn velünk született realitásának. Nevezetesen önzésünknek, amellyel a szülőnek magára nézve éppúgy számolnia kell, mint gyermekeinél. A másik még fontosabb viszont Jézus Krisztus megváltásának valósága. Isten megbocsátó szeretete, amely legyőzi természetes önzésünket, Jézus áldozata által „megvált" belőle és az igazi közösségi szellemiségnek, az üdvözítő hitnek és küldetésben tanúsított hűségnek kiformálója bennünk, gyermekeinkben és általunk a gyülekezetben. Ezért a hívő keresztyén (krisztusi!) szülők erkölcsi nevelő munkájának a lényege: Krisztus maga legyen jelen a családban, az Igében, a szülők szavának és életének, imádságának és szeretetének „egyetemes papi szolgálatában". Ilyen családközösségben felnövekvő gyermekeink jelentős hányada követi a „Jézus hitét", amely *„lakozott anyádban, nagyanyádban... és meg vagyok győződve, hogy benned is."* – írja Pál apostol Timóteusnak. Ha pedig más utat választanának, szüleik hittel teljes imádsága és szeretete akkor is kíséri őket életútjukon, mint Mónika édesanyai imádsága Ágostont.

A családok a hívő keresztyén gyülekezetek közösségépítő alapkövei, hasonlóképpen a társadalomnak is a család az építője. Nem mindegy tehát, hogyan élnek együtt a családban, mert az otthon közösségi élete határozza meg a közösséghez kapcsolódás milyenségét is.

Ha a szűkebb vagy tágabb családban, ahol esetleg nemzedékek élnek egymás mellett, megvan a kölcsönös szeretet, tisztelet, egymás megbecsülése, a békességes együttélés, akkor hasonlóan formálódik a gyülekezet közösségi élete is.

A gyülekezet – az Írás szerint – Krisztus teste a Földön. Az Isten Fia – a magával egyesített emberi természetben – halálával és feltámadásával legyőzte a bűnt és a halált, megváltotta az embert és új teremtménnyé tette (Gal 6:15; 2Kor 5:17). Szentlelkének közlésével ugyanis a saját népévé tette a minden népből meghívott testvéreit. Ebben a tettben Krisztus fősége alatt, az Ő élete árad szét a test tagjaiban. A *„bemerítésben eltemettettünk övele együtt a halálba..., ha pedig eggyé lettünk vele halálának hasonlóságában, még inkább eggyé leszünk vele feltámadásának hasonlóságában is"* (Róm 6:5). Mi ugyanis egy test vagyunk mindnyájan, *„akik az egy kenyérből részesedünk"* (1Kor 10:17). *„Mert ahogyan... egy test vagyunk a Krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai"* (Róm 12:4-5). Amint az emberi test összes tagjának jóllehet nagy a száma, mégis egy testet alkotnak, úgy egyesülnek a hívők Krisztusban (1Kor 12:12), és lesznek egy családdá, a Krisztus testének építésénél, különböző feladatokkal, az ő fősége alatt, a Lélek sokféle adományával munkálkodva az eklézsia hasznára.

„A család viszonyulása a gyülekezethez" témakör vizsgálatánál az addigiekből is kitűnik, hogy olyan családot kell alapul vennünk, ahol a szülők újjászületett hívő emberek. Jelentős probléma ilyen állapot híján az un. felemás igában élő szülők gyermekeinek helyzete. Hiszen még ott sem zökkenőmentes a család gyülekezethez való viszonya, ahol az apa és anya ugyanazon hitben élnek. Azért hangsúlyozom az „ugyanazon hitet", mert elég gyakori mostanában az újabb misszióző csoportok családbomlasztó munkája. Budapesten és olyan helyeken, ahol a Hit Gyülekezete, a Jehova Tanúi – berkeinken belül a Perjesi-féle irányzat misszióznak, sok baptista család illetve gyülekezet lett megosztottá. A szomorú és fájdalmas emellett az, hogy a gyülekezeteinkben levő hívő családokon kívül lelkipásztorok, presbiterek, diakónusok gyermekei, családtagjai is kiszakadnak a baptista közösségből. Vannak, akik ezt az állapotot megkísérlik nagylelkűen úgy venni, hogy végső soron csak a baptista gyülekezetek számára elveszettek, de a hit számára nem azok. Ez a „savanyú szülő" magyarázkodás nem hiszem, hogy helytálló. Kénytelen vagyok az Ige alapján más véleményen lenni. Elsősorban a gyülekezeteink vezetőire vonatkozatva idézni, hogy *„olyan, aki a maga háza népét jól vezeti, gyermekeit engedelmességben és teljes tisztességben neveli. Mert ha valaki a maga háza népét nem tudja vezetni, hogyan fog gondot viselni az Isten egyházára"*, gyülekezetére? (1Tim 3:4-5). Vannak olyan avatott szolgálattevők, akik elhatárolják magukat a családjukban támadt kettős szellemiségtől és fájdalmas szívvel, nyugtalanul szolgálnak tovább, és ez a gyülekezetnek nem használ, de hallgatólagosan tudomásul veszi. Tudom, hogy előfordulhatnak ezek ott, ahol a teljes Írás alapján, Krisztus váltságán és a Szentlélek vezetésén épül fel a családközösség, és az édesapa gyermekei számára piciny koruktól a „család papja", akit gyermekei megbecsülnek, tisztelnek és szeretnek – hibái ellenére is. Úgy vélem, hogy ott ez a családot és ebből következően a gyülekezetet is bomlasztó szellemiség nem tud felülkerekedni, nem rombolhat. Addig, amíg nem késő, jó lenne, ha engednénk a bűneinket és hibáinkat megmutató és leleplező igének és Léleknek. Ezután töredelmes és bűnbánó szívvel megvallanánk súlyos vétkeinket, kérnénk, hogy tisztítson meg az Úr Jézus vére által, és törölje el a család és a gyülekezet ellen elkövetett bűneinket.

A másik fájdalmas állapot, amikor hívő szülők felnövő gyermekei elhagyják a gyülekezetet, és otthon a családban is a hit szempontjából idegenként élnek. Alig van olyan baptista hívő gyülekezet, ahol néhány család

ne siratná a világba ment fiait és leányait. A lányokat gyakran a férjhezmenetel viszi el a gyülekezettől és idő kérdése – az Úrtól is. A fiúk pedig nem láttak olyan példaképet az apjukban – mint hívő emberben – nem láttak eszményképet a gyülekezetben sem (a vezetőségben sem?), akit követendőnek találtak volna. Az elszakadás otthon a családban kezdődik. Elmondhatjuk, hogy a gyülekezeti élettel történő szakítás jelentős része az igeileg kifogásolható családi élet következménye.

A harmadik, amit a családi élet gyülekezethez való viszonyáról megemlítünk az az örvendetes(-nek látszó) állapot, amikor a gyermekek is bemerített hívőkké lesznek, és hűségesek a gyülekezethez és a végzendő szolgálatokhoz. Ilyen is van, hála érette Istennek. Itt is szem előtt kell azonban tartanunk az igei elvárásokat a gyülekezet növekedésével kapcsolatosan. Az első gyülekezetről ezt az örvendetes hírt jegyeztette fel a Szentlélek Lukáccsal: *„Az Úr pedig napról-napra növelte a gyülekezetet az üdvözülőkkel"* (ApCsel 2:47/b). Bűneikből megtért emberek kerültek be a gyülekezetbe. Olyanok, akik megbánták bűneiket és Jézus váltsághalálába vetett hittel fogadták el a bűnbocsánatot.

Hogyan kerülnek be családunkból a gyülekezeti közösség tagjai sorába gyermekeink? Valóban megtért emberekké lettek? A szülők és a gyülekezet együtt felelős azokért, akik bemerítés által gyülekezeti tagokká lesznek. Ezt csupán azért említem meg, mert voltak vidékek kis hazánkban, ahol a szülő vagy valamelyik gyülekezeti tag megszólította az imaházba járó 15-16 év körüli fiatalokat, hogy mikor merítkezel már be? Bűnbánatról, bűnről, megtérésről, bűnbocsánatról nem kérdezték! Hála Istennek, ez nem volt általános gyakorlat. Ma sem szabad ennek teret adni!

Végül szólnunk kell a család társadalomhoz, a világhoz való viszonyáról. Természetesen hívő családról van szó továbbra is. A gyülekezetnek a társadalom terheinek a szociális problémáknak meglátásban és hordozásában is a bűnből való megváltás hirdetése mellett – részt kell vállalnia. Szolidaritásukban kell erőt mutatniuk a gyötrődő emberiség számára, amely elfordult Gyógyítójától. Mi ennek a módja? Az, hogy az evangéliumot, a jó hírt élethűen hirdesse a jelenkori társdalomnak, a világnak megtérésére, megújulására, Istennek szentelésére és ezzel utat mutasson egyfelől az eklézsia megújulására, másfelől a társadalom újjászületésére.

A gyülekezet nem különítheti el magát a világtól. Nem lehet közönyös és közömbös annak jövője és sorsa iránt, sőt az a kötelessége, hogy vállalja szolgálatát Istennek e világra vonatkozó tervei megvalósításában. A gyülekezetnek éreznie és látnia kell, hogy a szenvedő milliók lelkében nem restauráció utáni vágy él, hanem minden bűntől, bajtól, testi- és lelki-szellemi tehertől való megszabadulás vágya. A Krisztus Jézus váltságában való újjászületés a földi megújulást is jelenti. A hívő családnak és a keresztyén evangéliumi gyülekezeteknek az Ige szerinti újjászületést, Isten új rendjét kell hirdetnie e világnak. Ezt azonban csak akkor tudja megtenni a gyülekezet, ha ő maga bírja és hordozza az isteni új rendet. Ezért ő maga is csak „az örök rend küszöbén állva" hirdeti az Igét, neki magának is meg kell újulnia. Az új rendhez kozmikus perspektíva szükséges, nem emberi, nem földi, alacsony látóhatár. Ezt pedig egyedül a megváltás drámája tárja fel, melyben az új rend már a földre szállt Krisztusban és azóta a gyülekezeten keresztül munkálja a népek gyógyítását. Nem elég, ha a gyülekezet ennek az új isteni rendnek a hírnöke. A megújult eklézsiának ennél többnek kell lennie: az Isten akarata szerinti társadalom előképének is. Nemcsak erkölcsi eszményt kell hirdetnie, hanem önmagában fel kell tárnia azt a döntő valóságot, amely mértéke és alapja a társadalmi és nemzetközi újjáépítésnek vagyis a világ Isten Lelkétől való újjászületésének.

A kérdés ezen fordul meg, hogy t.i. a láthatatlan gyülekezet e világban tényleg egy új társadalom-e? Erre rendeltetett-e és ezért van-e itt a világban? Ez ugyanis azt jelentené, hogy az egyház Isten országa, mely csírájában, lehetőségében és kicsiségében is annak megvalósulása, s hogy így az egyház által az Isten országa „felépül" a földön, tehát az emberek felépíthetik azt, vagy legalábbis részesei lehetnek ennek a felépítésnek. Vagy pedig: az eklézsia, amennyiben „előkép", valami olyannak ígérete, ami nem e világból való s nem emberek által épül fel, hanem a maga hatalmából jelenik meg?

Földi részét azonban Isten benne tartja ebben a világban. Mivel nem azonosak, állandó feszültség van közöttük, úgymint felelősség és ellentét, szolgálat és mártíromság.

A bűn bejövetelétől kezdődően a Sátán lett a világ fejedelme, de azért Jézus Krisztus által Isten az Ura. Ez az uraság nyilvánul meg a világkormányzásban, a történelem-formálásban, a végső ítéletre való előkészítésben és az arra való fenntartásban. Eközben történik a gyülekezet elkészítése a jövendő dicsőségre.

Az egyháznak a világhoz való viszonyát az a körülmény határozza meg, hogy Isten a végítélet előtt közbeeső ítéleteket gyakorol, mint világkormányzó, a bűn fékezésére. Minthogy a gyülekezet a világban van, egyrészt szenvedő részese ezeknek az ítéleteknek, másrészt azonban ő a világ sója és világossága, a romlást fékező és gyógyító erőket árasztván a világba. Ebből két dolog következik: először az, hogy a gyülekezet maga is bűn alá rekesztetett a földön, s csak Krisztusban vetett hite tartja meg kegyelemből, másodszor az, hogy nem élhet rosszindulatú elkülönülésben a világtól, mert azt Isten hatalma alatt tartja, s vállalnia kell iránta való szolgálatát. Mikor azonban Istennek a világ fölötti hatalmát tagadja, elkülöníti magát, s nem teljesíti szolgálatát.

A részidői ítéletekben kell leginkább meglátszania annak, hogy más a társadalom, a világ és más a gyülekezet. Újból mondom, hogy ez nem jelent közönyös vagy rosszindulatú elkülönülést, hanem a misszió fokozott és fáradhatatlan tudatosítását és végzését a világban.

Félre ne értsük! A gyülekezet e földön nem a tökéleteseké. A gyülekezet tagjai is bűnös emberek, a világ fiai is. De másképpen. A gyülekezet tagjai kegyelmet nyert bűnösök Krisztus váltságának hittel való elfogadása által. Küzdenek a Sátánnal, de mint Krisztus által már legyőzöttel, aki próbálkozik velük, de a végső csatát már elvesztette. A világ fiai még bűnben vannak s még gyönyörködnek benne. Krisztus váltsága náluk személyes elfogadásra nem talált.

A földi gyülekezet ezért igenis érezheti és vállalhatja mulasztásának felelősségét, tarthat bűnbánatot, szükséges, hogy megújuljon, de nincs közösségben és szövetségben a világ bűnével. Különben nem lenne gyülekezet. Sőt, nem is szolgálhatna a világban, megszűnne Isten eszköze lenni a világ számára.

Források:

Makkai: Poimenika
Élő gyülekezet
Dr. Nagy Gyula: Egyház a mai világban
Cserháti: A II. Vatikáni Zsinat tanítása

ÉNEK-ZENE A GYÜLEKEZETBEN

Dr. Czine Mihály

Szenczi Molnár Albert öröksége

„Tebenned bíztunk eleitől fogva"

Tebenned bíztunk eleitől fogva – énekeljük immár négyszáz esztendeje a kilencvenedik zsoltárt. Ha csak ezt az egy mondatot, ezt az egy zsoltárt hagyta volna örökül Szenzci Molnár Albert, akkor is feledhetetlen volna a magyarul beszélők előtt. De többet, óriásit cselekedett: a tudós tiszteletes hagyatéka nemcsak egyházi, hanem egyetemes nemzeti örökség lett. Ahogy a szakirodalom mondja: A XVII. századi magyar protestáns művelődés alapjait ő rakta le. A magyar késő reneszánsznak ő volt a legsokoldalúbb írója, kora legnagyobb költője és legnagyobb kulturális munkása. Valamennyi magyar kortársa közül neki volt a legszélesebb látóköre, ő látott meg legtöbbet a fejlettebb Európából. Az ő tevékenysége szolgálta legkövetkezetesebben a polgári haladás ügyét.

Élete is nagy tanulságokkal szolgál. Szencen született, a Pozsony közelében fekvő mezővárosokban. Mikor megszületett, édesapja egy szekercét nyújtott bölcsője felé: szeretné, ha jó ács és jó molnár lenne belőle. A molnárok akkoriban nemcsak a maguk malmát építették, a templomok tetőzetét is ők ácsolták. Az apa kívánságánál – Istennek hála – sokkal nagyobbat alkotott a fiú: nem a testnek, hanem a léleknek épített hajlékot. Nem is csak a szülőföldjükön maradóknak, de a világba szóródóknak is. A magyar műveltségnek, a magyar irodalomnak lett a nagy építője; a léleknek teremtett kenyeret.

A vándordiák életet már 12 évesen – 1586 – Győr, Debrecen, Kassa és Gönc jelezték az útját. Göncön a bibliafordító „istenes vénember" körül forgolódott, vitte a korrektúrákat Vizsolyba. 16 évesen már külföldi főiskolákra indult: Wittenberg, Drezda, Genf, Milánó, Róma és Velence voltak az első állomások. Aztán – rövid hazalátogatás után – Heidelberg és Herborn, Frankfurt és Aldorf főiskolái és egyetemei következtek. Igaza van Németh Lászlónak: ezeken az országokon – Erdélyen, Magyarországon, Ausztrián, Svájcon, Olaszországon, Németországon – átcikázó utakhoz képest még Petőfi Sándor sűrű magyarországi útjai is csak polgári sétáknak tűnnek. Vándorolt gyalog és szekéren, közben volt korrektor és nyomdai felügyelő, nevelő, kántor és tanító. Lakott diákkollégiumokban, albérletben és maga építette házban, lakott pestises városban, ahonnan a szakácsok és hentesek is elmenekültek, találkozott koldusokkal és fejedelmekkel, Prágában Rudolf császárral, Fogarasban Bethlen Gáborral, a csillagász Keplernek volt kedves vendége, s kora legjelentősebb német költőjével, Martin Opitzcal – Opitz Mártonnal – volt jó ismeretségben. Magyarként volt – . európai.

És sohasem feledkezett meg egy pillanatra sem: magyar emberként és tudós tiszteletesként mire szegődött. Nagy tudósok közt forgolódva, nagy nyelvismerettel bírva – sokféle tudományban lehetett volna bizonyára sikeres. De ő a maga népének akart szolgálni, s a biztos érvényesülést jelentő latin helyett anyanyelve művelését választotta. „Innét vagyon – írta a zsoltárok előszavában –, hogy a híres akadémiákban főtanítók közt forogván nem kapok a világ gazdagító tudományokban, hanem olyakat kívánok, melyekkel legtöbbeknek használhassak a mi nyomorgó hazánkban." Tudta – megírta szótára 1611-es előszavában: „Nemcsak magunknak születünk, hanem születésünknek egy részét hazánk tulajdonítja magának."

Ínséges, kínnal teli életében ezért is vállalkozott mindig a legnagyobb feladatokra. Elkészítette az első latin-magyar szótárt, kiadja a javított vizsolyi Bibliát, lefordítja Kálvin Institutióját és magyar nyelvtant ír. Mindez – ahogy Németh László mondja – „Csupa tartóoszlop az akkor magyarságot jelentő kálvinista magyarság kultúrája alá." Hiszen nyelvtana, szótára nemcsak tudománytörténeti jelentőségű. Az is, természetesen: jó kétszáz évig szolgálták a hazai oktatást, Pápai Páriz Ferenc, majd Bod Péter XVIII. századi szótárai az ő munkáira épültek. De nemcsak iskolai használatuk volt fontos és eredményes. Jelentős mértékben hozzájárultak a nyelvhasználat és helyesírás egységesebbé válásához és ezáltal irodalmi nyelvünk kialakulásához. Szótárával, nyelvtanával kezdődött a magyar

nyelv tudományos vizsgálatának a lehetősége. Szolgálta a magyar nyelv külföldi megismertetését is. Felmutatta: íme a magyar nyelv, egyenértékű a nagy európai nyelvekkel.

Az Institutio fordítása is nagy jelentőségű: ezzel lett teljes a magyar reformáció szellemi fegyverzete. S ne feledjük el: szótára nemcsak gazdag összefoglalását adja kora magyar szókincsének, hanem földrajzi, történeti és mitológiai magyarázataival enciklopédikus anyagot is közvetített. 20 évig vezetett naplója bizonyítja: ő az első magyar író, akinek szemében az apró dolgok is, a kicsiny jelenségek is megörökítésre érdemesek.

Nemcsak megjelent műveinek volt nagy jelentősége, személyes életének is. Állandó vándorlásaival, személyes kapcsolataival eleven összekötő volt a magyar prédikátor írók és a német tudományos központok között. A német nyelvterületeken ő volt a XVII. században a magyar irodalom és műveltség legnagyobb terjesztője. Kapcsolatot tartott szinte valamennyi Németországban tanuló magyar diákkal, részben az ő hatására szerkesztettek többen tankönyveket, s fordították magyarra a kor érdemes műveit. Sokuk számára kiadót is ő szerzett.

Legnagyobbat mégis a zsoltárokkal adott nemzetének. Már jeleztük: kisdiák korában ott őgyelgett az „istenes vénember" körül. Tanúja volt a magyar Biblia születésének. Balassi lírája mellett a Biblia a XVI. század legjelentősebb magyar irodalmi alkotása. „Isten magyarba ültetett Igéje" – Németh László szavait mondom – „drága könyv, csaknem annyira magyarság szava, mint az Istené", századok során teljesen belenőtt népünk szívébe.

Belenőttek Szenczi Molnár Albert zsoltárai is, akárcsak a Biblia, az ő zsoltáros könyve is száznál több kiadásban jelent meg.

Mikor először hallotta Svájcban a genfi zsoltárokat, azonnal elszánta magát a fordításukra: 90 nap alatt öltöztette „magyar zubbonykák"-ba mind a 150-et.

Csodálatos eredménnyel: a francia zsoltárok is érdemes darabjai a reneszánsz lírának, de Szenczi zsoltárai sokkal meghatározóbbak. Éppúgy bennük van a magyar ótestamentum ereje, mint a Bibliában. Egy harcban született kultúra legszebb virágait jelentik. A magyar lírai előzmények, Balassi és a korábbi zsoltárfordítások ismeretében ültette magyarra a zsoltárokat, rátalálva a magyar vers nagy lehetőségére, a tagoló ritmus és a nyugat-európai formák ölelkeztetésére. A maga és népe érzelmeit is ráfestette a zsoltárokra: szövegei 400 esztendő után is frissek maradtak. A Biblia mellett ma is a zsoltárok nyelvén beszélünk sorsunkról, életünkről, gyönyörű mezeinkről, babiloni nyomorúságunkról, a pogányok jöttéről, áhítattal és perlekedve kiáltunk Istenünkhöz segedelemért. Károli Gáspár Bibliája és Szenczi Molnár Albert zsoltárai tartották össze talán leginkább népünket a zivataros századok során. Jó és nyugtató érzés, hogy – Isten különös kegyelméből – a nagyvilág 43 országába szétszóródott magyar keresztyénség ma is olvashatja a Károli Bibliát és élvezheti Szenczi Molnár Albert fordításában a zsoltárt, Szenctől Sepsiszentgyörgyig, New York-tól Montreálig. Egyazon hittel, indulattal és reménységgel: Tebenned bíztunk eleitől fogva...

(Reformátusok Lapja)

Luther Márton Bibliája

A stuttgarti könyvtárban 1785 óta felfedezetlenül lappangott latin nyelvű Vulgatát találtak, amely Luther Márton fiatalkori, majd felnőttkori, illetve időskori bejegyzéseit is tartalmazza. A legapróbb részletekre kiterjedő vizsgálat alapján megállapították, hogy Luther a bibliafordításnál ezt a példányt használta. Mindamellett, hogy önálló utat választott, amikor a latin szöveg mellett a héber és görög, a Biblia eredeti szövegét is használta. E Vulgata-példány által belepillanthatunk Luther műhelymunkájába és elképzelhetjük a bibliafordító tevékenységét, módszereit. Megragadóak a személyes jegyzetek, melyek sűrűn kitöltik a lapszéleket.

(Reformátusok Lapja)

A hinta

Apa nagyon sietett. Kint már várta az autó.

– Apu, hintázhatok ma is? – kérdezte Tamás.

– Nem, fiam, ma nem. Tudod, hogy meg kell javítanom a hinta kötelét – válaszolt apa távozóban. Azután csapódott az ajtó.

– Mi az, hogy nem hintázhatok? – Tamás csalódott volt. Hogyan tilthatja meg apa a hintázást? Még hogy a kötél! Nincs annak semmi baja! – és már szaladt is ki a kertbe. Apa elment és ki árulhatná el neki, hogy mégis hintáztam?

Elhelyezkedett az ülésen, és nagy lendülettel hajtotta magát előre-hátra.

– Igen, nem volt szép apától, hogy sajnálta tőlem ezt a csodajó dolgot – gondolta Tamás, mialatt egyre sebesebben szállt a levegőben. És akkor...

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Interjú Szabó Andrással

Készítette: Ritter (Haraszti) Sándor Budapesten, 1942. április 27-én.

(Ez interjúról Haraszti Sándor megjegyezte: „Szabó Andrástól egyháztörténetileg sok ismeretünk van. Ezt az interjút elsősorban nem az ő személyéről nyerhető ismeretek miatt tartom fontosnak, hanem azért, amit másokról mond.")

I. Füzet

Id. Udvarnoki András nem túl sokat tud az őt ért vádolásokról. Meg akartam őt kímélni ezektől, és felszólaltam, hogy ne rontsák a tekintélyét. Én 1889 előttről nem tudok semmit. A Kristófnak átadott írott dolgok nagyon fontosak. Most Somogyinál vannak. Leginkább az elismeréssel kapcsolatos dolgokat tartalmazzák; soron kívül a tótfalusi gyülekezet történetét.

Balogh Lajos és Seres Sámuel agyondolgozta magát. Baloghot többször hozták le a szószékről, mert összeesett. Balogh nagyon őszinte, korrekt és kedves ember volt. Ő Békés és Bihar megyében volt. Én Pesten. Többször lehívott nehéz ügyekhez. Az első misszióiskolában ő volt az egyik tanár. Többször megtörtént, hogy este leült az íróasztalhoz, és reggel ott találtuk. Később a gyülekezet tiltotta meg neki a munkát. Idegroncs volt a végén. Egyik fia orvos Böszörményben. Jámbor ember. Nem hívő. A másikról nem tudni, hol.

Szabadi referátumai nem helytállóak. A Világszövetség bizottsága csak a Wesselényi utcaiakkal tárgyalt. Az elismertekkel (magyarokkal) szóba se állt. Ellenben kijelentették Budapesten és Berlinben is, hogy a magyarok hazugok. Még a tárgyalások előtt kijelentette a bizottság, hogy mindent tud. – A magyarok nem hazudtak! Ezt mint keresztyén és mint magyar állítom.

Meyer referált a Világszövetség bizottságának Londonban, ahogy neki tetszett, elfogultan a magyarokkal szemben. Balogh Lajos, Udvarnoki, Szabó András, Csopják, Székelyhidi, Szabó Sándor voltak a magyarok vezetői. Gerwich is.

Az angolok azt írták nekünk, magyaroknak: ők meghívást kaptak és el is akarnak jönni, de mi, magyarok elfogadjuk-e őket, és elfogadjuk-e az ő végzésüket? (Udvarnokinak írtak). Mi azt válaszoltuk, hogy három feltétellel fogadjuk el őket: 1. Ha Meyer Henrik többé nem kezel magyar baptista pénzeket. 2. Mikor idejönnek, legalább fél órát velünk, magyarokkal tárgyalnak külön. 3. Nem tudom már, mi volt a harmadik feltétel.

El is jöttek. A Vigadóban volt a közös tárgyalás. De ez nem volt tárgyalás. Clifford volt az elnök. Mindjárt ítéletet hirdettek. Tárgyalás nem volt egy szó sem. Hogy előbb mit tárgyaltak a Wesselényi utcaiakkal, azt nem tudom. – De megtagadták a velünk való tárgyalást.

Balogh Lajos (ő volt a titulus nélküli vezér) azt mondta erre: „A kedves testvérek Londonban felelősek az angol gyülekezetekért, de itt mi vagyunk felelősek! (Szabadi sok dolgot rosszul állít be. Ma sem tudjuk, magyar-e vagy német.) A végzésüket nem fogadhatjuk el." Ítéletük szerint az elismerést vissza kell mondani. Csopják volt a hitközségi elnök, de komolyabb ügyekben Balogh állt helyt. Csopják az ítélet hatása alatt azonnal lemondott a hitközségi elöljáróságról. Az angoloknak csak egy mondatuk volt hozzánk: mindent tudunk! – Pedig még a magyar prédikátorok sem tudnak mindent. Udvarnoki András sem tud sok mindent. – Clifford mindent tudott.

Balogh: „Mivel a testvérek nem fogadták el a feltételeinket, nem fogadhatjuk el az ítélethirdetésüket." Mikor Balogh ezt mondta: kegyetlenül lehordtak bennünket. Különösen Shakespeare hangoztatta: a magyarok hazugok! Így aztán az ülés meg is szűnt. Harag nem volt kimondottan.

1907-ben Marshall itt járt Budapesten (Üllői úton, Mészáros ügyvéd lakásán; ő baptista volt). A magyarok nem tudtak arról, hogy a Világszövetség közbenjárásra van fölkérve. A megbeszélésen ott voltak a magyarok (nem emlékszem rá, hogy a németek ott voltak-e; de akkoriban már együtt nem igen tárgyalgattunk). Nem emlékszem már pontosan arra sem, hogy mit mondtunk, de Cliffordék később írtak. Marshall még csak tapogatózott.

1908-ban Berlinben ott voltak: Balogh, Udvarnoki, Szabó András, Csopják, magyarok; Szabadi (feleségestől), Meyer stb.; sokan voltunk. Sok német is. A világszövetség a magyar baptistákat is meghívta, noha nem fogadtuk el az ítéletüket.

Már ezen idők előtt is voltak érdekes dolgok. Hamburgból itt jártak: Ph. Bickel és Braun. A Wesselényi utca látta őket vendégül.

1889-től kezdem. Mert azokat az időket átéltem, sőt azalatt dolgoztam. Balogh és Udvarnoki 1889-től 1893-ig Hamburgban tanult a teológián. Mikor megérkeztek, Meyer testvérnek hivatalosan is fogadnia kellett volna őket. Meyer elutazott külföldre. Balogh és Udvarnoki több mint egy hétig ténfergett Lehoczkinak az üzletében. Nekem Pesten is volt lakásom. Én naponként találkoztam velük. A németek se igen fogadták őket. Egyszer elindultak haza. Balogh Lajos elment Földesre, Udvarnoki András Szadára. A baptista gyülekezetek nagyon várták őket. Gyülekezeteinkben nagyon hiányos volt a nevelés. Az volt a tótfalusiak kívánsága (mert elindulásuk előtt ők ott dolgoztak), hogy Udvarnoki András maradjon Pest körül, Balogh menjen Hajdú megyébe.

Vártuk Meyer intézkedését. Ugyanis Meyer küldte ki őket. Egyelőre egyik se nézett felénk. Később megtudtuk, miért. Vártuk az Úr intézkedését. Telt az idő. Egyszer Meyer Henrik levelet íratott Nagyszalontára. Kornya Mihály és

Tóth Mihály akkor ott laktak. Meyer, Kornya és Tóth voltak a vezetők az egész országban. De Meyer Henrik volt a fő. Azt kérte ebben a levélben, hogy egy általuk meghatározott napon jöjjenek fel Pestre. Erről értesítést vár. Pest megyében, egész Nyitráig Seres Sámuel volt a munkás, azonkívül Bácskáig és Szlavóniáig. Szadán született (1858). Megtérésének idejét nem tudom. Nősülése idején még világi. Seres Sámuel írta a levelet. A tolmácsok Lehoczki és Gromen János stb. voltak.

Kornya és Tóth Mihály válaszolt: egyik őszi hónap 22-e felelt meg nekik. Meyer azt is beíratta, hogy Serest is értesítsék. Meyer Henrik, Seres Sámuel, Kornya Mihály, Tóth Mihály volt tehát a vezér akkoriban. Seres Sámuel a választ Szabó András címén kérte Tahitótfaluba (Seres volt a prédikátor ott). Kornya írását ritka ember tudta elolvasni. Somogyinál van belőle. – A két öreg aztán azt értette, hogy Szabó Andrást is meg kell hívnia. Jött is a levél. Én még fiatal voltam, de már munkás. Csopják éppen ott volt Tótfalun (egy szerdai napon). Mutattam neki: „Ez tévedés, el sem megyek." – „De csak jöjjön!" Csütörtökre Csopják Pócsmegyerre ment istentiszteletet tartani; menjek, ne menjek? Megyek. Este lementem én is Pócsmegyerre Csopják után; beleegyezett, hogy menjek a tanácskozásra. Pénteken Tótfaluban szálltam hajóra, Csopják Pócsmegyeren. Mentünk egyenest a Wesselényi utcába. Én a kapu alatt álltam meg, ő felment. Már együtt voltak négyen. Csopják jelentette: „Megérkeztünk!"

Meyer nagyot nézett: „Mit csináltatok?" – kérdi a két öreget. Tóth Mihály szaladt le, megölelt: „Kedves, drága testvér, tévedés van a dologban..." „Nem baj, a feleségemnek kereskedése van, lakásom van itt is." Közben jött a komoly Kornya Mihály is: „Hát, kérlek szépen..." Megnyugtattam őket: nem terheli őket felelősség.

Meghívtam őket Tótfaluba és elmentem az Imre utcai lakásomra. Ők pedig négyen tárgyaltak. Meyer Henrik csinált már előre egy térképet. Ezen elosztotta az országot három részre: 1. Meyer Henrik az elöljáró; mellette Seres Sámuel; 2. Kornya Mihály mellé Balogh Lajos; 3. Tóth Mihály, Udvarnoki András; ez volt a terv. Azonban Balogh és Udvarnoki legalább két évig működjék mint kolportőr. Ha beválnak, akkor munkába állhatnak. Seres Sámuel aztán úgy délután egy óra tájban eljött a budapesti lakásomra azzal a kérdéssel, hogy hazamegyek-e még aznap. Mert ha nem, akkor neki Tóth Mihállyal együtt kell menni Tótfalura. Innen Szadára, hogy Udvarnoki Andrást vigye magával.

Elhatároztam, hogy én hazamegyek Tóth Mihállyal, hogy Seres dolgozhassék. Seres a hajóállomásig elmondta, mit tárgyaltak. Én azonban fiatal korom ellenére ezt feleltem: „Ehhez nem volt jogotok. Ez az országos konferenciára tartozik." Seres azt válaszolta, hogy mire ő odaért, már el volt intézve. Ő csak tudomásul vette. – „Miért vették tudomásul?" Seres nem intett meg a heves fellépésemért. Azt mondta, majd a hajón találkozom Tóth Mihállyal. Az állomáson kért, hogy Tóth Mihálynak ne mondjam el, mit hallottam tőle. A hajóban együtt utaztunk Tóth Mihállyal. Tóth Mihály még bővebben elmondott a hajóban mindent. Gondolkoztam, hogy közbelépjek-e. De illetlennek tartottam az idős emberrel szembeállni. Ő mindent elmondott. Hagytam. Szóltam a dologról a tótfalusi testvéreknek: eszerint Udvarnoki nem marad Pest megyében. – Ebbe nem egyeztek bele. Ha minden vagyonunkat eladjuk is, de Udvarnoki testvért meghívjuk prédikátornak. Este Tóth Mihály beszélt a gyülekezettel, és másnap reggel (pénteken) a testvérekkel egyetértésben – én kísértem el Szadára. Szombaton értünk Szadára, mert péntek este Őrszentmiklóson maradtunk. Korán reggel értünk oda. Tóth Mihály előadta: „Akár most mindjárt is jöhetsz, hogy velem munkálkodjál." Udvarnoki: „Én mindjárt is mehetek, de öreg édesanyám miatt legalább két hétig maradok. Sem gyülekezet nem hívott meg, sem Meyer testvér nem intézkedett eddig rólam, tehát mehetek." Tóth Mihály aztán Szadáról Gyulára ment.

Én még Szada és Gödöllő közt érdeklődtem Tóth Mihálytól a gyülekezeti dolgokról. Nagyon gyatra feleleteket adott.

Szadáról Gödöllőre hárman mentünk: Tóth Mihály, Udvarnoki és én. Ott Tóth Mihály Gyulára indult. Én pedig Udvarnokival vissza Szadára. – Azt kérdeztem: „Hát mi nem tudtuk, hogy nekünk jogunk van prédikátort hívni. Hiszen Meyer Henrik mindennek a megmondhatója. Hát, ha egy 60 tagú gyülekezet meghívna, elfogadnád?" – „Ha egyhangúlag hívna, igen..." Nekem ez elég volt. Hazamentem, egyedül gyalog Tótfaluba. Elmondtam a gyülekezetben a helyzetet. Összehívtam Kisoroszi, Tótfalu, Pócsmegyer, Szigetmonostor hívőit (mindet) Tótfalura. Elhatároztuk (64 tag), hogy Udvarnokit meghívjuk. Azt is elhatároztuk, hogy a Wesselényi utcai gyülekezetből kilépünk. Többször megkérdeztem (mintegy 36-40 pontú kérdésben) a testvéreket a dolgokról. Helyeseltek. Én fogalmaztam meg a kilépési nyilatkozatot. A tagok aláírták. Aztán lejöttem harmadmagammal (Lukács Zsigmond és Csörgő József) Budapestre. Hoztuk a nyilatkozatot. Meyer Henrikkel reggeltől estig tárgyaltunk. Kijelentettem, hogy a végzésükön csak akkor nyugszunk meg, ha országos konferencia tárgyalja, mi történjék a két fiatal hamburgi munkással. Enélkül nem nyugszunk meg. Kértem Meyer Henriket, ígérje meg, hogy három hónap múlva konferenciát hív össze. – „Nem hívom!" – „Félév múlva? Addig várunk." – „Végül 100 ember ellenében is azé az egyé az igazság, aki jobban tudja" – ezt válaszolta! Nagyon komoly tárgyalás volt.

Többször nyúltam a zsebembe a nyilatkozatért. De mégis visszavittem. Ismét összehívtam a tagokat a Szigeten. Meyer ötödmagával volt hármunk ellen ott Pesten. Kínos eredmény! Visszavonulunk vagy maradunk – fontoljuk meg, míg van idő! Egy emberként határoztuk el, hogy kilépünk, és Udvarnokit meghívjuk prédikátornak. – Figyelmeztettem őket, hogy siessünk, mert ki fognak zárni. Vasárnap határoztunk. Hétfőn Lukács Zsigmond vitte be a nyilatkozatot. Mondtam neki: „De most már ne bocsátkozz tárgyalásokba!"

Azon a vasárnapon Udvarnoki András Fóton volt. Nem tudom, honnan tudták a fótiak, de figyelmeztették őt, hogy mi el akarunk válni a Wesselényi utcától. Elhatározta hát, hogy eljön hozzánk megnézni, mit csinálunk. Engem keresett fel, mert tizenhárom éven át nálam volt az imaház. Később ő is ott lakott.

Hétfőn jött. – „Nohát hazajöttél?" Elmosolyodott. „Figyelmeztetni jöttem..." „Elkéstél." Lukács már elvitte a nyilatkozatot. Meghívtuk most már egész komolyan. Meg volt híva már előbb is. Mikor Szadáról hazamentem, már akkor elhatároztuk és tudattuk is... Elfogadta már akkor.

Lemondott aztán most arról, hogy Tóth Mihállyal menjen. A kilépés nagy zajt okozott; elhirdették, hogy elestünk. Megvetettek a szomszédok: Szada, Szentmiklós stb. Mi azonban munkálkodtunk. Udvarnoki András eljött Tótfalura. Egy évig lakott az én házamban.

Csopják Attila: Képek a magyarországi baptista misszió történetéből. – Elég jó munka: a tanügyi bizottság, az irodalmi bizottság tagja és egyéb bizottságok tagja voltam. A jámbor testvér halála után nagy munka szakadt a nyakamba.

Van Mészáros Sándornál egy irodalmi bizottsági jegyzőkönyv. Magam adtam át neki. Nagyon sok fontos dolgot tartalmaz.

Csopják, Szabó András, Balogh, Jámbor Lajos voltak a nevezetesebb irodalmi emberek. A jegyzőkönyveket több-

nyire én vezettem. Régi írásunkból van néhány nekem is. Könyvtáramat ide szántam. Könyvszekrényemet és értékesebb könyveimet a Baptista Teológiai Szemináriumnak szántam. Bibliák, Spurgeon, Bibliai lexikon stb. Felírtam egy külön papírra a jegyzéket. A könyvekben külön-külön is megvan az ajándékozás.

Mészáros Sándornál levő könyv alapján az ott szereplőkhöz kell kérdést intézni az irodalomra vonatkozóan.

Békehírnök szerkesztők: Udvarnoki, Csopják, Steiner.

Csopják megtérése: görög katolikus volt. Gyermekéveiben már igen istenfélő volt (maga beszélte el). Elemista korában gúnyolták a többi iskolatársai. Egyszer csoportban mentek az iskolába, és egy nála nagyobb fiú a többieknek azt mondta: „Fiúk, én állítom, hogy Csopják ezt a kutat háromszor megkerüli az én felszólításomra." Erre megátkozta magát, hogy ha Csopják nem kerülné meg háromszor. Mikor Csopják az átkot hallotta, nagyon megijedt. Nem is várta be a felszólítást. Talán tízszer is körülfutott, hogy az átok meg ne fogja a fiút. Pedig az csak gúnyból csinálta, mert tudta, hogy Csopják istenfélő gyermek, és ha valamit mondanak neki, nem mond ellent.

Később már mint minisztériumi hivatalnoknak, nyugtalan volt a lelke. Szeretett volna megnyugodni. Budapesten eljárt az összes templomokba. De nem talált békességet. Egyszer hallotta, hogy Kisszentmiklóson (ma Őrszentmiklós) van valami gyülekezet. Kiment oda. Ez baptista gyülekezet volt. Ott aztán (mivel nyári idő volt), éppen az udvaron foglalkoztak a gyerekekkel. Ő távolabb megállt. A testvérek megdöbbentek, mert kormánykiküldöttnek vélték. Azután köszöntek neki és közelebbre hívták. Látta, hogy szeretettel fogadják. Azok is meglátták, hogy jámbor ember. Beszélgetni kezdtek. Így ismerte meg a baptistákat. Pesten volt már baptista gyülekezet, de nem találta meg. Ott megnyugodott, hogy megtalálta, amit keresett. A Wesselényi utcai gyülekezetbe járt ezután. Így lett komoly törekvő. 1889-ben megtért. Én is akkor. Én tavasszal (április 11), ő meg ősszel merítkezett be. Hét évvel volt idősebb nálam. Körülbelül 81 éves korában halt meg. – Jó modorú ember volt. Megszerette a Wesselényi utcai gyülekezet. Ő is a gyülekezetet. Ki-kilátogatott a Szigetre és falusi gyülekezetekbe. A rangja a végén pénzügyminiszteri számtanácsos volt. Nagyon sok elismerésre méltó tulajdonsága volt, és nyereség lett a gyülekezetnek az ő megtérése. De volt benne valami akaratosság is, ami a magyar gyülekezet különélése idején tűnt ki. Például a Nap utcai gyülekezet már akkor megszaporodott.

A prédikátor Udvarnoki volt. Megtörtént (akkor már a gyülekezeté volt a Nap utcai épület, nem a mostani), hogy a gyülekezetben egy új gyülekezet keletkezett. Talán 12-13 ember volt. Ezek a gyülekezet ellen és az összes magyarországi baptista prédikátorok ellen dolgoztak. Néhányra emlékszem: Egy Csányi nevű, aztán Nagy Pál (a mai), egy orvosnövendék, stb. Ezt a csoportot pártfogásába vette Csopják Attila. (Ugye különös?) Főkolompos volt Pamuk István (Erzsébetfalváról). Valami három ív papírt teleírtak váddal a prédikátorok ellen. Csak én voltam kihagyva meg Csopják. Egy alkalommal meglátogattam Pamukot (egy évnél tovább készült a levél). Akkoriban már gyűjtötték az adatokat. Pamuk engem is csatlakozásra szólított. Én azonban Pamukot megdorgáltam: „Szégyelljétek magatokat, hogy ilyenekkel foglalkoztok! Mért nem mégy inkább dolgozni?" Többet nem szólítottak fel, de az aknamunka folytatódott. Tele volt már 3-4 ív papír, Nagy Pál és az orvostanhallgató korrigálta nyomda alá. Ezek ketten piros tintával korrigálták az iratot. Három ív biztosan volt. Már nemcsak titokban dolgoztak. Azt az írást ki akarták nyomatni. Udvarnokit már előbb is figyelmeztettem. Budapesten laktam. Én is ott voltam tag és vén. Mikor már lángolni is kezdett a tűz, azt mondtam Udvarnoki testvérnek: „Most már kérlek, állj a helyedre! Tanácskozunk, és vagy térjenek meg, vagy zárjuk ki őket." Én itt is ezen a téren már akkor nagyon komolyan vettem a dolgot. Felszólításom következtében Udvarnoki ki is jelentette következő vasárnapra a zárt órát. Természetesen ő vezette. Ott azután én szóvá tettem azoknak az illetőknek a helytelen eljárásukat. Udvarnoki testvér is hozzászólt, de az illetők felálltak (különösen Csányi, de a többiek is), és ott a gyülekezet előtt nyíltan vádolták a magyar baptista gyülekezet munkásait. Én komolyan kijelentettem, hogy úgy nem lehetnek tagok. Vagy térjenek meg, vonják vissza a vádakat és tegyék félre az írásukat; akkor felállt Csopják Attila és a gyülekezet előtt pártfogásába vette azt a csoportot.

Erre felálltam (itt mellettem is felállt, kezével mutatva), és odaszóltam Udvarnoki testvérnek: „Nézd, Isten előtt te vagy felelős ezért a gyülekezetért, és erkölcsi kötelességed megtenni mindent, hogy ezeket az embereket lehetetlenné tegyük." Csopják még pártolta. Én aztán így csináltam: „Ezt a kabátot jogom van levetni, de lehúzni rólam senkinek sincs joga." Illetlen voltam, de az Úr ügye forgott veszélyben. Erélyességem meglepte Csopjákot. A gyülekezet sem helyeselte az eljárását. (Az orvosnövendék Krotkovszki Ernő volt). Csopják abbahagyta. Később ki lettek talán zárva. De talán nem. Azonban nem dolgozhattak tovább.

Közben kihagytam, mi adott okot a zárt órára. A dolog kezdett elfajulni. Udvarnoki testvérhez is eljutott a hír. Ő kiment Erzsébetfalvára Pamuk I.-hez, hogy megnézze az iratot. Ott azt mondták, hogy most ment be Pamuk Krotkovszkiékhoz Pestre. Udvarnoki bejött mindjárt Krotkovszkiékhoz. (Itt is kijátszották). A Pamuk testvér éppen most ment el. Akkor Udvarnoki felkért engem, hogy Pamuktól kérjem el a kéziratot. És én vállalkoztam még azon a napon. (Három-négy éve jött már el akkor Udvarnoki Tótfaluról). Én kimentem. Akkor is előtte volt az írás. Amikor beléptem, Krotkovszki betette az asztalterítő alá. „Mit dolgozol?" „Hát ezt az iratot nézem át." (Csendes beszédű volt). „Én meg azért jöttem, hogy elvigyem. Át akarjuk nézni, mit írtatok." Pamuk először tiltakozott, hogy ő nem adhatja át. „De én el akarom vinni!" Pamuk: „Hát – mondja – egy feltétel mellett. Ha megígérem, hogy visszahozom. Hát ha lehet (itt benn azt mondják), visszahozom." Így aztán átvettem Pamuktól mindet.

Ennek az alapján történt a gyülekezeti tanácskozás. A kézirat Udvarnoki testvérnél maradt. Nem tudom, mit csinált vele.

A tanácskozás után való vasárnap reggel mentem az imaházba. Mikor odaértem, Tomi Lajos (a pünkösdi apja) diakónus jött elémbe. „Gyere csak, kérlek, nem bírok azzal az Attilával. Mindenáron felelősségre akarja vonni Udvarnokit a nyilvánosság előtt a múlt vasárnapi eseményekért." (Egy külön szobában voltunk). – Azt feleltem Csopják testvérnek, hogy ezt meg ne kísérelje. Látta, hogy erélyesen felléptem itt is, hát lemondott a szándékáról. – Azt kérdezte tőlem: „De a testvér belátja, hogy a múlt vasárnap illetlenül viselkedett?" „Igen, de vegye tudomásul Csopják testvér, hogy a gyülekezet ügyéért még kardot is kötnék" – válaszoltam. Erre visszavonta a tervét. „Gondolja meg – mondtam –, a prédikátor nevéhez nem fűződhetik szenny, és nem tűrök vele kapcsolatban semmiféle vitát." Így aztán eltűnt a kis csoport. Nem is jött többé elő. Nem következett ebből Csopják és közöttem semmiféle elidegenedés. Nagyon szerettük és nagyrabecsültük egymást.

Ő olyan nemes szívű volt, hogy a bűnöst is pártolta és sokszor vele a bűnt is. Később, mikor együtt dolgoztam vele Kispesten – én mint vén –, a gyülekezetben nagy rendel

lenesség volt, különösen az ifjúság körében. Egy alkalommal aztán zárt órán én felkértem a gyülekezet tagjait (a szülőket elsősorban), hassanak oda, hogy a fiatalság jobban viselkedjék.

Nyilvánosan illetlenül viselkedtek egyik a másikával (fiúk-lányok). Megengedhetetlen módon viselkedtek. Az ifjúsághoz fordultam aztán. Szeretettel felkértem őket, hogy mondjanak le a kifogásolni való viselkedésükről. Viselkedésüket a kívülvalók is látni fogják. És ez a gyülekezet értékét is csökkenti. Szeretettel beszéltem. Jó hatással volt a gyülekezetre és az ifjúságra. Amikor ezt tettem, Csopják testvér a hátam mögé állt, és igen gúnyosan viselkedett. – Én nem láttam, de mondták, hogy lehajolgatott mögöttem és gúnyosan mozgott, hajlongott: az a rossz, aki mindent meglát. Az egész gyülekezet megbotránkozott. Többen ajánlották, hogy szólítsam fel őt hibájának a jóvátételére. – Mivel a testvérek látták – feleltem – és mivel a személyem ellen volt ez, szóljanak neki, akik látták.

Így azután Csörgő Bálint elment hozzá és megintette őt. De ő azt válaszolta, hogy nem énrám gondolt – pedig mindenki tudta, hogy nem így van. A következő vasárnap úrvacsorát kellett kiszolgáltatnunk – tehát úrvacsora előtt el kellett intéznünk, mert kettőnk közt történt. Vasárnap reggel jókor felkerestem őt, és arra kértem, hogy „Csopják testvér, kérem, vagy vonja vissza nyilvánosan, amit mondott, vagy valamiképpen tegye jóvá!" Nagyon szabadkozott. „De az egész gyülekezet úgy tudja, Csopják testvér, hogy ellenem szólt! Nem a magam személyéért beszélek, hanem a gyülekezet megnyugtatásáért."

Akkor azt felelte: „Ma együtt szolgáltatjuk ki az úrvacsorát, és utána a dobogón egymást megcsókoljuk a gyülekezet előtt. Ezzel elintézzük." Ez elég gyerekesség volt. Nem szóltam ugyan bele neki. De akkor sem ismerte be, hogy nekem szólt. Jó, hát mint keresztyén és mint férfi, nem akarok vitázni a dolog felett. Hát ha ő így kívánja jóvátenni, megelégszem. Így is történt. Délután úrvacsora után megcsókoltuk egymást. Most se rovom fel neki bűnül. Némelyek szerint még epéje sem volt. Mindent eltűrt, de az én intésemet akkor, noha szeretettel szólt az ifjúsághoz, nehezen viselte el. Halálig becsültük egymást.

A tótfalusi gyülekezet kilépése idején ő támogatott engem. Ő nézte át a nyilatkozatot. Halálig jó testvérek maradtunk.

Amikor kiléptünk a Wesselényi utcából, elhíresztelték rólunk, hogy elestünk. Akkor ők dolgozni kezdtek, hogy visszanyerjenek. Kiküldték Pfeifer Vilmost és Tatter Lajost (Meyer Henrik) a szigetre és azok előbb Pócsmegyerre mentek. Pócsmegyeren azt mondták: „Meyer testvér üzeni, hogy csatlakozzanak vissza, még szemrehányást sem fog nekik tenni, mert már a monostoriak úgyis megígérték, hogy ők visszajönnek." A tótfalusiak nélkül – válaszolták – egy lépést se tesznek! Onnan elmentek Szigetmonostorra. Hasonlóan viselkedtek. Azt is mondták, hogy a pócsmegyeriek már megígérték, hogy visszamennek. – Lejöttem akkor Meyer testvérhez, és felhívtam a figyelmét, hogy hazudozó embereket ne küldjön ki. A monostoriak se mentek a tótfalusiak nélkül. Nem kaptak egy tagot sem. Meyer Henrik Tótfalun elment egy idős testvérnőhöz. Kérte, hogy menjen vissza. Elutasította. – Mikor én elmentem Meyerhez, megkérdezte a szavaimra, hogy ki volt a hazudozó. A kövér Tatter épp ott ült. Rámutattam! – „Szabó testvér – kérdezte Meyer Henrik –, láttál már hajókat a Dunán?" – „Igen." – „Láttad az álló hajókat a parton? És ott van legalább egy ember. Ez kapja el kikötéskor a mozgó hajó kötelét. (Velem volt Lukács testvér is). Hát mi is így akartunk. Csak egy tagot akartunk nyerni, hogy azután legyen hová mennünk." Lukács testvér azt válaszolja (leleményes ember volt): „Roszszul halásztak, Meyer testvér, mert nem az Úr Jézus mondta, hogy menjenek oda. Mikor Péteréknek az Úr Jézus adott parancsot, tele lett a háló! Meyer testvért nem az Úr Jézus küldte." Szeretettel és őszintén besszéltünk. Persze ő fájlalta, hogy elhagytuk. Ki is jelentette, hogy rám számított. Talán a József utcát szánta nekem (?). Azt mondta, hogy tőlem nem várta ezt el.

Itt időközben Pócsmegyeren volt egy Bán Lajos nevű tehetséges fiatalember. Jól hirdette az igét. Nőtlen ifjú volt. Beteg lett: tüdőbajba esett. S ehhez a beteg testvérhez kiküldte Meyer Henrik Flór Albertnét (jeles nő volt, első énekes), mondja meg neki, hogy amije van, hagyja a gyülekezetre (ez már előbbi esemény, azaz most jut eszembe). Másként ne számítson üdvösségre. Mivel a gyülekezetnek vagyonszerzési joga nem volt, Szabó Jánosné nevű testvérnőre íratta át. Úgy vitte keresztül Meyer Henrik testvér. Flórné beszélt is Bán Lajossal és Bán Lajos így járt el. Egyszer aztán a pócsmegyeri elöljárósághoz érkezett egy levél, melyben tudatja, hogy Szabó Jánosné Bencsik Juliánna Bán Lajosnak minden ingó és ingatlan vagyonát megvette és a vételárat teljesen kifizette. Az átírás folyamatban volt. Szabó Jánosné ki is fizette a költségeket. Az elöljáróság behívatta Szabó Jánosnét. Alá volt írva Meyer Henrik és az ügyvéd neve. Megkérdezték Szabó Jánosnét: „Igaz-e?" Ő nagy zavarba jött. Mit csináljon? Egy fillért se fizetett. Ha azt mondja, hogy nem igaz, bajba kerül Meyer Henrik. Volt prédikátorával nem akarta ezt tenni. Ráhagyta, hogy úgy van.

Nagy szomorúan mondta el aztán az esetet. Én pedig megbeszéltem Csopják testvérrel s lejöttünk Meyer Henrikhez (Csopják, én és Szabó Jánosné). Figyelmeztettük őt. Szabó Jánosné pedig azt mondta: „Gondolja meg a Meyer testvér, hogy én majd megőrültem, mert magáért hazudtam." „Miért hazudott? Ha még hozzám tartozna, mindjárt kizárnám!" Csopják testvérrel talpra álltunk és azt mondtuk: „Minden iratot adjanak át nekünk erről az ügyről még ma! Akárhol van, de még ma!" Mert Bán Lajosnak volt egy öcscse, akit a rokonok perre indítottak. A pert biztosan elveszítettük volna! – Különben sem volt igaz út. Utána mindent visszaadtunk a rokonnak. Az átírási költségeket se számítottuk fel. Bán Lajos már akkor meghalt. Így aztán nem lett baj. Szegény testvérnőnket azonban nagyon megviselte.

Ehhez hasonló eljárással engem majdnem elejtett Meyer Henrik. Velem volt személyes ügye. Amikor a házat megvettük (volt már nekem előbb is, de a mellette levő nagyobb volt), célunk az volt, hogy az első szobát és konyhát imaházzá alakítjuk át. Én már dolgoztam egyik sógorommal ácsmunkát. Akkoriban még nem kész gerendát vettünk, hanem szálfenyőket. Hívtam egy embert magammal, és Komáromban megvetem a tető faanyagát és leúsztattuk a Dunán. Közben Seres testvér elmondta Meyernek, hogy mi a szándékom. Meyer Henrik kiküldött egy kőműves testvért. Szüleim voltak otthon. Én még délelőtt elmentem. – „Nem jó a terv – mondta, mert ez így folyosószerű lesz, mivel keskeny, szélesíteni kell egy métert. Le kellett dönteni az egyik falat." Mondta azt is, hogy majd menjek le Meyer testvérhez. Le is jöttem. Kérdezte: „Igaz-e a tervem?" „Igen, már a fát meg is vettem, de annyi pénzem nincs, hogy a falat is újraépítsem és annyi anyagot vegyek." Ez 1889-ben volt. „Közeleg az ősz is, és nem akarnám télre tető nélkül hagyni." „Jó, de ha elfogadod a tanácsunkat, adok kölcsön 800 forintot." Ő aztán adott is kölcsön. Lebontottuk az öreg épületet. Ez lett aztán az imaház (már írtunk róla). Még 1889. december 3-án meg is nyitottuk az imaház-termet. Mikor a ház kész lett, Meyer Henrik kijött megnyitni az új imaházat és tárgyalt a gyülekezettel. Elmondta kölcsöntervét. Szabó testvér – úgymond – szép áldozatot hozott...

(Folytatjuk)

Szemelvények a századelő baptista sajtójából

A Friedensklänge írásaiból

E folytatásban közölt szemelvények írásanyaga – a közép-európai, főként a magyarországi misszióval foglalkozó munka – eddig magyar nyelven nem volt olvasható. Most mintegy nyolcvanéves múlt eseménysorozata válik olvashatóvá, kutathatóvá a Szolgatárs olvasóközönsége számára, baptista missziónknak e figyelemreméltó időszakából – Schöneck Gábor testvérünk kitűnő fordításában.

1913. október

Július 5, szombat délután volt. St. Gallenben kívántuk tölteni a vasárnapot. A szép svájci városkának baptista kápolnája sajnos zárva volt. A prédikátor lakásán tudtam meg, hogy a prédikátor Bülachba utazott, a felső-rajnai svájci gyülekezetek konferenciájára. E szép alkalmat mi sem akartuk elszalasztani. Tehát, fel Bülachba! ... Késő este értünk a konferenciai helyre. Egy vendégfogadóban kerestünk szállást, mert nem voltunk bejelentkezve és senkinek sem kívántunk terhére lenni. Ezután tapasztaltuk örömmel, hogy a svájciak szíve és háza elég nagy a vendégek számára is. Amikor már tudtuk: hol fogunk aludni, kis sétát tettünk. Kb. 10 óra lehetett, amikor az egyik vendéglőből evangéliumi éneklést hallottam kiszűrődni. Azt gondoltam, hogy közénkvalók szálltak ott meg. Hallgatózni kezdtem, de az éneklés abba maradt, és egy férfi jött ki az Üdvhadsereg egyenruhájában, vállán gitárral, és négy leány követte őt. A kis énekkar a következő vendéglő felé tartott, hogy Jézusról ott is bizonyságot tegyen. Nagy öröm volt számomra munkálkodásukat tapasztalni.

Eljött a konferencia vasárnapja. Württemberg, Rajnavidék, Elzász, Poroszország és Svájc hívői gyűltek egybe a szépen díszített kápolnában...

A több helyről érkezett prédikátorok mellett alulírott szót kapott, és egy éneket magyarul is énekeltünk...

Néhány feljegyzés a tulajdonképpeni konferenciáról: A 28 küldött 15 gyülekezetet képviselt. A tárgyalásokat Fehr testvér vezette testvéri tapintattal. Az üléseken vendégek is jelen lehettek, és szót kaptak. Erre a szívélyes gesztusra az egyik vendég meg is jegyezte: „Akár le is szavazhatnánk a konferenciát." Ide kívánkozik az elnök eredeti válasza is: „Mi olyan értelmes embereknek tartunk benneteket, akik nem szavaznak olyan kérdésben, amihez semmi közötök sincs." – Ily elnöki bizalmat, általános derültséggel hagyták jóvá.

Nehézségekről is hallottunk, melyeket a pünkösdi mozgalom okoz a gyülekezeteknek.

Beszámolót hallottunk a jó pénzügyi helyzetről, 117 lélekkel való gyarapodásról és a fiatalok megnyeréséről... „Nem szabad elfelejteni, hogy a 14-18 éves fiatalok kamaszok, és amennyiben megtérnek, megtért kamaszokká válnak. Ügyelnünk kell, hogy személyiségük kedvezően fejlődjön."

Áldott napok voltak! Sok régenlátott ismerőst is köszönthettem. A nap hanyatlóban volt, és utazásunkat eredeti célunk felé, Zürich irányába kívántuk folytatni.

Zürichben, a többezer embertől nyüzsgő pályaudvaron már tapasztaltuk a jó felkészülést. Férfiak, jól látható angol nyelvű felirattal: a „VII. Vasárnapi Iskolai Világkongresszus", mellettük szolgálatkész, karszalagos férfiak és nők igyekeztek felvilágosítást adni. A pályaudvaron információs iroda szállásjegyeket, tájékoztató térképeket adott. Amikor a szükséges papírjaimat megkaptam, a bizottságban szorgoskodó szállásadómat is megtaláltam, és egy hölgy a szállásomhoz vezető utat is megmutatta. Hamarosan barátságos, szolgálatkész svájciak otthonában voltam. Köszöntésnél már éreztem, minémű Lélek gyermekei, hogy Jézus tette őket ilyen szolgálatkésszé.

Nem volt csekélység 2500 küldöttről és nagysereg vendégről gondoskodni. Mindenütt csak az elismerés hangját hallottam.

Örömömre öt – apa, anya nélküli – testvérnek lehettem vendége, akiket Jézus szeretete kötött össze. A körükben való időzés emlékezetes marad számomra.

Még azon az estén ellátogattam a zenecsarnokba, ahol Bucher testvér vezetésével az egyesített énekkar tartott főpróbát. A vezető, szívből fakadó befejező imádsága sok áldást ígért számomra Zürichben.

1913. november

A sok jónak sorát július 8-án, kedden 2 órakor egy fogadás vezette be. Zürich legpompásabb villáinak egyikében, a Belvoir park melletti Lokal l'om-ban a tulajdonos, Rieter Bodmer asszony volt a vendéglátónk. Ebben a házban lakott száz évvel ezelőtt Kasper Lavater (svájci teológus, Goethe barátja), 1849-57-ig. Wagner itt írta a „Mesterdalnokok"-at, az „Izolda"-t és „Siegfried" egy részét. Tavaly itt volt szállása II. Vilmos császárnak. Vendéglátónk meggyőződése, hogy Vilmos császár Isten gyermeke, aki a kicsomagolásnál elsőnek Bibliáját és a testvérgyülekezet Losungen-jét (bibliaolvasó vezérfonal) vette elő.

Különös érzés hatotta át az embert: vendéglátónk ugyanazzal a szívélyességgel fogadta a vasárnapi iskola munkásait, mint a császárt. Fejedelmi adomány volt a 3000 embernek felszolgált tea, kávé és a hozzávalók. A vasárnapi iskola megtisztelését és Krisztus iránti szeretetét mutatta ki... Egy zürichi ifjúsági egylet szolgáltatta az asztali zenét és egy pompás gyermekkórus svájci énekeket énekelt. Hálás szívvel hagytuk ott e helyet, és a zenecsarnokba mentünk.

Gyönyörű, kéttornyú épület különböző nagyságú termekkel. Diszkertjeiből szép kilátás nyílik a Zürichi tóra. Kongresszusunk terme kb. 18 m magas, 20 m széles és 35 m hosszú (becsült mérték) volt. Négy csillárja sok villany-

égőjével nagy világosságot árasztott. Oldalgalériái kb. 600 ülőhelyesek. A szembenlevő oldalt hatalmas orgona díszíti, előtte emelkedő széksorokon 42 zenész és 400 énekes foglalhat helyet. Az egész terem mintegy 3000 embert tud befogadni. Az orgona fölött felirat hirdette: „The sunday school and the great Commission" – A vasárnapi iskola és annak nagy feladata. Hatalmas, kb. 3 m átmérőjű elektromosan megvilágított földgömb, fölötte vörösen világító kereszt függött a mennyezetről. Az orgonán svájci, amerikai és angol zászlók voltak elhelyezve. Az oldalsó falakat a mintegy 60 képviselt ország neveit feltüntető pajzsok díszítették. Az orgona jobb oldalán a svájci reformátor, Zwingli képét, baloldalán pedig a nagy pedagógus, Pestalozzi képét helyezték el.

Amikor az épületbe belépünk, hatalmas előtérbe jutunk, melyben a különböző országok informátorai, a posta, íróasztalok, könyv- és képeslap-árusító állványok és a ruhatár kaptak helyet. Hatalmas ajtókon átmenve az előzőhöz hasonló nagy terembe jutunk, ahol 700 tablón, asztalokon, falakon 14.000 tárgy, könyv, kép, felirat stb. szolgálta a vasárnapi iskolai munka továbbképzését. Végignézésére – hogy az ember tiszta képet nyerjen a különféle teljesitményekről – legalább 8 nap kellett volna. Érdeklődéssel többször is végigjártam. Vezető egy délutánra állt csak rendelkezésünkre, akkor meg nagy csoportban hajrában vonultunk végig.

Amerikában 50 irányzat és 30 független könyvkiadó évente kb. 1 millió vasárnapi iskolai irodalmat szállít. E téren a svájciak is igen élénkek. Vasárnapi iskolai irodalmukról külön kiállítást rendeztek. Az ezirányú nagy amerikai érdeklődést az is kifejezi, hogy 1300 küldöttel képviseltették magukat, és az a kijelentés is.: „10 millió dollárt kellene vasárnapi iskolai célra szentelni. Ha ezt elérnénk, az utánunk jövő generáció azt mondaná: mily kicsinyesek voltak elődeink, hogy ily nagy ügyre csak ennyit áldoztak." Hogy számukra ez nem csupán kegyes óhaj, bizonyítja az amerikaiak beszámolója: 29 főből álló – a konferencián is résztvevő – bizottságuk – férfiak és nők – a vasárnapi iskola érdekében saját költségükön utazták be Japánt, Kínát, Mongóliát. Vetítettképes beszámolójuk nagyon érdekes és örvendeztető volt. Kínában és Japánban 3 millió gyermek látogatja a vasárnapi iskolát, Koreában pedig 300.000-en. Legnagyobb összejövetelük egy koreai kertben volt, ahol 14.700 iskolás és 4-5 ezer látogató gyűlt egybe. Ezrek életét ismerhettük meg a képekről. Egy honkongi templomban, mely 4000 éve kínai szenthely, megtarthatták az első keresztény istentiszteletet. Nagy munkát végzett a bizottság – Krisztus országokon vonul végig. Ilyen hírek hallatán szerényen tekintünk saját munkánkra. A magyar vasárnapi iskolai szövetségnek régóta 1000 koronás hiánya van, és nincs senki, aki a hajócskát a homokpadról lesegítené...

A vasárnapi iskolai munka kifizetődő: a megmentett gyermekek hálás misszionáriusokká válnak majd.

(A. Wiegand)

A Harangtoronyból!

„Mily szépek a hegyeken az örömmondónak lábai, a ki békességet hirdet" (És 52:7)

Nagy megelégedéssel értesültem arról, hogy a Balkánon harcolók között Bukarestben, Károly király elnöklésével megszületett a béke. (A második Balkán-háborúban Bulgária harcolt Szerbia, Görögország, illetve Románia és Törökország ellen Macedóniáért. Bulgária jelentős területet vesztett. – *Zsebenciklopédia*)

Mennyire örülhetnek az ottlakók és a katonák. Visszatérhetnek otthonaikba, és a mészárlások helyett jobb munkát végezhetnek majd. A „kolera", a halál angyala bizonyára még utószüretet tart a túlélők között, de a háborúskodás megszűnt. A határok újra átjárhatók lesznek, a halál mezőin új élet kezdődhet. Bár kapna az evangélium is szabad utat, hogy a szenvedők igazi vigaszt nyernének...

Miközben a harcosok leszerelnek, a hívőknek mozgósítaniuk kell. A nyár elmúlt, a szabadságok és kongresszusok véget értek, a küldöttek otthoni gyülekezetükben végzik lélekmentő munkájukat... Evangélistánk jól szolgálja Jézus Krisztust, szívesen bocsátjuk a gyülekezetek rendelkezésére. Akik igénylik, írjanak mihamarabb, hogy téli munkatervünket összeállíthassuk.

Tartsunk-e konferenciát 1914-ben is? Akik a bukaresti konferencián részt vettek, bizonyára igent mondanak, de ne télen legyen, amikor a hó és a hideg az utazást megnehezíti, vagy meggátolja. Várom a testvérek ajánlatait.

A Harangozónál panasszal is lehet élni... Egy már elérkezett hozzám: „Prédikátoraink bölcsességüket ne tartsák vissza, hanem tanító és építő cikkekben bocsássák közre a Friedensklänge-ben, hogy Krisztus teste adottságaikkal is épüljön." – Hallottátok!...

Hírek a gyülekezetekből

Budapest

Szívből jövő kérés minden testvérnőhöz!

...Mily nagy kár, ha fiatal leánynak el kell hagyni az otthont, felügyelet, támasz nélkül marad. Meyer testvérnő Budapesten gyakran segítette a magukramaradottakat, gondoskodásáért, tanácsaiért sokan ma is hálásak neki. Házában én magam is otthont kaptam. Gyakran gondolok arra az időre, amikor idegenként, senkit sem ismerve jöttem ide. Milyen jól esik egy kicsiny hely is az otthontalannak.

Jó volna, ha a testvérnők Budapesten, és másutt is az országban felvállalnák ezt a munkát. Legutóbbi napok is arra tanítanak, milyen fontos ez a munka. Csak két példa: Hívő szülők leánya minden kapcsolat nélkül három hónapja szolgált Budapesten, míg szabadnapot kapott. Semmit sem tudtunk róla. Jó volna, ha a szülők értesítenék az ismerős testvérnőket.

Egy testvérnőt az utcán szólítottak meg, és ő a felkínált állást elfogadta. – Milyen sok veszély érheti az ilyen hiszékeny lányokat! Ilyesmik, és János 13:17 késztettek arra, hogy e sorokat leírjam. Szeretném kérni a testvériséget, írjanak nekem, amikor egy testvérnő, vagy barátkozó jönni szándékozik, esetleg már itt is van, hogy lehetőségem szerint segíthessek rajtuk... Azok is jelentkezzenek, akik klinikára, vagy kórházba szándékoznak jönni. Szol-

gálatra kész és erre alkalmas testvérnők szívesen látogatnák beteg vagy szolgáló testvérnőinket...

(Hedwig Zdrahal, Bp. Almássy u. 8. 6. ajtó)

Késmárk

Augusztus 17-én az Úr azzal az örömmel ajándékozott meg minket, hogy hitük megvallása után négy lélek részesülhetett a keresztségben... Új bemerítkezésekre is van kilátás. Áldott legyen az Úr!

(A. Zdrahál)

Alig egy lépés van köztem és a halál között

(1Sám 20:3)

... Az újvidéki Turóczy testvérék 11 éves vasárnapi iskolás fia, figyelmeztetés és tiltás ellenére aug. 4-én az áradó Dunában fürdött, és a hullámokban elmerült. Csak 9-én, szombaton találták meg. Vasárnap temettük el Pétervárадon, mert ezen a vidéken vetette ki a Duna...

(Julius Peter)

1913. október

Új munkamező Munkácson

Udvarnoki András testvér írta: Május 20-án, este jöttem vissza Munkácsról, ahová temetésre és bemerítésre hívtak táviratilag...

Csodálatos misszió az ottani... Közel s távol hirdetni kellene, mi történik Magyarországon, milyen érdeklődés nyilvánul meg a nép körében.

A város lakóinak 50 %-a zsidó, a többiek különböző keresztény vallásúak. Úgy tűnik: a legerősebb keresztény vallás a görögkatolikus. Temetésünkön nagyszámú zsidó is jelen volt. Megindító volt tapasztalni, mily nagy tisztelettel és érdeklődéssel figyelték a hirdetett Igét. Más felekezet rajtunk kívül egy sem beszélhetne nekik Jézusról. A temetőben akkor temetett az orosz lelkész is, de amikor megérkeztünk, rögtön otthagyták a sírt – a lelkész is – és átjöttek hozzánk hallgatni, mit mondunk.

A keresztelést bejelentettük a rendőrfőnöknek, aki készségesen 12 emberét küldte hozzánk. A bemerítést hirdetés útján előre jeleztük, és ez valóságos népvándorlást indított el a Latorcához. A folyót átívelő hidat és a közeli magaslatokat ellepték a nézők, a sátor körül pedig ezrek tolongtak. Amikor a 15 fehérruhás kijött, én egy ládára állva megállapítottam, hogy a közönség 60-70 %-a zsidó. Igehirdetésemet ezért ehhez igazítottam. Háromféle szabadításról beszéltem: 1. Az éhinségből József által. 2. A fogságból Mózes által. 3. A bűnből Jézus által. Fejtegetésemet a zsidók oly meggyőzőnek találták, hogy egymás felé fordulva helyeslően bólogattak.

Nagyobb érdeklődést egy uralkodó érkezése sem válthatott volna ki, mint a mi érkezésünk. Pedig nem az első keresztelésünk volt ez, hanem már a harmadik. Az Úr mutatta meg, hogy velünk van...

Munkácson ilyen körülmények között nyáj és pásztor nélkül létezik a 20-25 főből álló közösség! Ezt látva az ember szíve majd megszakad. Nincsen emberünk, nincs rá eszközünk, hogy odaküldjünk valakit. Az ínség segítségért kiált!

72 éves asszonyt kereszteltem, akiről lelkésze azt mondta: Ő volt egyházunk egyetlen szentje! – most köztünk van.

Egy falurossza iszákost is bemerítettem, akitől a hatóság is rettegett. Nyílt utcán bántalmazta a papokat. Most a falu csodája, teljesen józan életet él...

E fenti sorokat olvasva, kicsoda az, aki mondja: Uram, itt vagyok, küldj el engemet?!

(Johann Rottmayer)

Hírek a gyülekezetekből

Gyülekezeti ünnep Sopronban

A körünkben alig ismert városban kb. 6 évvel ezelőtt Walter testvér vette fel a munkát, aki a berlini alliance bibliaiskolában befejezte tanulmányait. Nehéz volt a kezdet. Különféle üldöztetést kellett elviselni. Az összejöveteleket többször is betiltották. Testvéreink ennek ellenére sem bátortalanodtak el, feleségével harcok közepette is folytatták a munkát.

Az üldöztetés megszűnt már, és a maroknyi csoport gyarapodni kezdett. A gyülekezet szeptember 14-én ünnepélyesen megszerveződött. Bauer prédikátor vette át a vezetést. A Zsidókhoz írt levél 12:23 alapján arról beszélt: azokhoz a gyülekezetekhez tartozunk, melyek neve a mennyben van felírva. Az ünnepet három lélek bemerítése tette még szebbé. Velük, a gyülekezet létszáma 19 fő. A bemerítést mások is várják. Elköltözések miatt a gyülekezet gyarapodása állandóan törést szenved...

Volt idő, amikor Walter testvér és felesége a harcok közepette szívesen felcserélte volna a munkamezőt, most azonban már örülnek munkájuknak, a megmentett lelkeknek, és bizalommal tekintenek a jövőbe...

(M. Berleth)

Búcsúünnep Nagyszebenben

A budapesti gyülekezet úgy határozott, hogy Gromen testvért elküldik szász földijei közé Nagyszebenbe, hogy a keresztről szóló örömüzenetet ő közvetítse nekik. Mivel Gromen testvér a megbízatást szívesen vette, mi azért könyörgünk, hogy testvérünknek az Úr adjon kitartást...

Augusztus 31-e, szombat a búcsúztatás napja volt. Kreis testvér a délelőtti istentiszteleten hirdette nekünk utoljára az evangéliumot... Arra biztatott, hogy nyomorúságok közepette is maradjunk állhatatosak. Tanítójuktól, Rebholz testvértől délután 2-kor vettek búcsút a vasárnapi iskolások. Délután mindnyájan Kistoronyba mentünk át. Testvéreink tőlük is el akartak búcsúzni. Az utóbbi időben minden vasárnap elmentünk hozzájuk, ahol Kreis testvér az evangéliumot hirdette és áldott kolportőri tevékenységet folytatott.

Este fél nyolckor szépszámú testvériség és sok barát jött el búcsúzóul még néhány kedves szót, verset, éneket elmondani. Sok könnybelábadt szem bizonyította, hogy testvéreink általános szeretetnek örvendhettek...

Kreis testvér két év és négy hónapon át dolgozott Nagyszebenben nehéz körülmények közt. Munkája nem volt hiábavaló: háromszor volt 10 lélek bemerítésénél a hullámsírnál...

A búcsúztató a karmesterként, jegyzőként, vasárnapi iskolai tanítóként és az ifjúság körében szolgáló Rebholz testvérnek is szólt. Ezentúl a földi királyt kell szolgálnia... Új szolgálatában az Úr segítse őt, és adjon helyettesítőt körünkbe...

(G. Teutsch)

Nagyszeben, Erdély

Engedjék meg a kedves Friedensklänge-olvasók, hogy közöljem: munkaterületemet Isten kegyelméből Nagyszebenbe tettem át. A Budapest I. gyülekezet kész volt erre a munkára elhívni, én pedig szívesen fogadtam. September eleje óta vagyok itt, s így szászföldnek ez a része is önállóvá lett, de szoros összeköttetésben maradt a Budapest I-el. Csak 26-an vagyunk, 6 helységben szétszórva, s nagy a szegénység. Erdélyt tavaly és az idén az esőzések miatt sok kár érte. Tavaly 14 testvért kellett elbocsátanunk. Egyesek katonának, mások Amerikába, megint mások Budapestre és Csepelre mentek. Gyülekezetünket néhány idegen is látogatja. Vasárnapi iskolánk, énekkarunk kicsiny, de igyekszünk megtenni, amit lehet.

Kreis testvér, aki eddig szorgalmasan itt tevékenykedett, további munkára családostól Budapestre költözött. Ha vannak kedves testvérek, akik munkájuk mellett Isten országában is akarnak tevékenykedni, szívesen fogadjuk őket. Különösen az éneklésben jártas, hangszeren játszó, dirigálni tudó testvért fogadnánk tárt karokkal. Kedves testvérünk, aki ezt a szolgálatot végezte, sajnos bevonult katonának. (Joh. Gromen)

Evangélizációs összejövetel Budapesten

Október 6-12-ig R. Scheffler prédikátor és A. Wiegand evangélista a következő kérdésekre adnak választ: Mi az evangélium? – Mi a hit? – Mi a bűn? – Mit nyújt a kereszténység? – Lehetséges-e a bűnbocsánatról teljes bizonyosság?...

1913. november

Meghalt Szabady Karoline,
szül. Kaiser Karoline (1873-1913)

Halálának híre, prédikátorunk bevezetőünnepén érkezett hozzánk. Testvérnőnk közel állt hozzánk, korábban a mi gyülekezetünknek volt tagja. Igazi vasárnapi gyermek volt. Vasárnap született, vasárnap halt meg. Énekkarunk hűséges tagja volt, jó hangot adott neki az Úr; öröm volt számára az éneklés. Sokfajta tevékenységgel hagyott áldásnyomokat a szívekben. Az Úr ügye iránti buzgalma követésre méltó. 16 évig a mi gyülekezetünknek, az utolsó 10 évben pedig a magyar gyülekezetnek volt a tagja. Az ottani női körnek volt az elöljárója, de női körünk évfordulóin mindig jelen volt, és tehetségével szolgált.

A temetési ünnepséget okt. 7-én, Udvarnoki testvér vezette: *„Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úrnak neve!"* – hangzott az Ige. Példás családi élete, a szépen fejlődött gyereksereg, meghitt házassága bizonyítja, hogy valóban az Úr adta őt.

Scheffler testvér a zsoltárost idézte: *„Az én részem kies helyre esett, nyilván szép örökség jutott nékem."* – Testvérnőnk bizonyára ezt üzenné nekünk, hogy ne nagyon gyászoljuk őt. Csopják testvér az irodalomból vett szavakkal búcsúzott tőle. Gerwich testvérnő az újpesti gyülekezet nevében szólt. Közben-közben a magyar és német énekkar énekelt. „Ha földi szenvedés, munka után..." éneklése után, elhunyt testvérünk utolsó útjára elindult a gyászmenet. A hátramaradottaknak a hű Atya adjon vigasztalást.

(Selma Welker)

Közlemény

Néhány nappal ezelőtt a kedves Meyer testvérnő Meyer testvér állapotáról írt...

„Meyer testvér köszönetet mond minden magyarországi német-, magyar-, román és szlovák testvérnek, különösképpen szolgatársainak, kéri az érette való könyörgést. Meyer testvér nagyon szenved, és kívánja az Úrhoz költözését."

Tegnap, október 14-én dr. Stuhl, dr. Voit egyetemi professzort hozta el, aki ennek a betegségnek specialistája. A professzor megvizsgálta Meyer testvért, majd távozásakor azt mondta: „A beteg állapota igen aggasztó."

(Baráti köszöntéssel: J. Welker.)

(Dr. Voit professzor „aggasztó" diagnózisa ellenére Meyer testvér, 1919. március 4-én bekövetkezett haláláig még sok fontos szolgálatot végzett a magyarországi misszióban.)

1915. március 7-én, magyarországi missziójának 42 éves évfordulójának Wesselényi utcai megünneplésén újra Budapesten van. Igével szolgál, – „Meyer testvér úgy bánt az Ige fegyverével, mint bálnavadász a szigonyával."

1916. ápr. 16-án, a Wesselényi utcai gyülekezet Meyer testvért prédikátorukként köszönti. R. Scheffler, prédikátoruk bevonulása miatt újra az idős prédikátornak kellett helytállnia...

Meyer tv. címe: Budapest, I. Győri u. 2/c. III. 1.

1916. október 30 – november 15-ig, Meyer testvér Zdrához testvérrel magyar és román gyülekezeteket látogattak meg. A következő helyeken töltöttek egy vagy két napot: Bihardiószeg, Félegyháza, Kémer, Szilágynagyfalu, Perecseny, Szilágyballa, Érszöllős, Vámosláz, Szalárd, Nagyszalonta. Vonaton vagy kocsin utaztak egyik helyről a másikra.

1917. január 5-én Scheffler prédikátor súlyos műtéten esett át. – Felhívás tudatja a Friedensklänge-ben, hogy a gyülekezetet érintő ügyekben Meyer prédikátorhoz kell fordulni.

1917. március 9-én temették Mathias Steiger budafoki missziómunkást. Temetésén Meyer testvér is hirdette a vigasztalás Igéjét.

1917. húsvét hétfőjén az anyákat ünnepelték Budafokon. Meyer prédikátor két beszédben mondott sok jót az anyákról.

Az 1917. november 28-29-i bonyhádi konferencián Meyer testvér Lk 12:35-48 alapján tanított: „...mi, hivők sokkal tartozunk Istennek és az embereknek."

Az 1918-as újévi istentiszteleten Meyer testvér is beszélt. – Meyer prédikátor hűséggel áll még a posztján, és az evangéliumot prédikálja, mert Isten ezt parancsolta neki...

1917. november 18-án Meyer testvér Temesváron van. Adolf Zdrához prédikátort vezeti be ottani szolgálatába.

A november 20-22-ig Budapesten magyar és román missziómunkások számára tartott bibliakurzuson Meyer testvér is oktatott.

A december 15-20-ig terjedő bonyhádi bibliakurzuson Meyer testvér az Efézusi levél első részéről tartott gazdag előadást.

1918. április 28-án, a bonyhádi gyülekezet alapításának 25. évfordulóján egészségi állapota miatt Meyer test-

vér nem vehetett részt, de a szabad baptisták – államilag el nem ismertek – május 8-9-én Bihardiószegen tartott konferenciájukon ismét ő elnökölt. – „Illési, ill. krisztusi buzgalommal küzdött 76 évesen a gyülekezet megtisztításáért."

„1919 újévén ismét szép gyülekezeti ünnepünk volt. Meyer testvért nem láthattuk az emelvényen. Betegsége, mely jelenleg nagyon súlyos és fájdalmas, nem engedte, hogy ott legyen..."

Meyer testvér személyes jelenlétén túl, a Friedensklänge-ben megjelent írásaival is hitben való helytállásra bátorította, oktatta a hadbavonultakat, az otthonmaradottakat és az elárvult gyülekezeteket.

A professzori diagnózis utáni írásainak a címe:

Isten fenyítő korbácsa a népeken – Fr. 1915/11,
Isten célja a világháborúval – Fr. 1916/1,
Jézus mennybemenetele – Fr. 1916/5,
Pünkösd – Fr. 1916/6,
Kedves, hadiszolgálatban álló testvéreim! – Fr. 1916/6,
Katonáinknak, a harcmezőkön – Fr. 1916/8,
Kedves Testvéreim, a hadiszolgálatban – Fr. 1916/12,
Kornya Mihály (1844-1917) – Fr. 1917/1,
És békesség a földön – Fr. 1918/12,
Jelenések 21:5 – Fr. 1919/1,
De egy a szükséges dolog (Lk 10:42) – Fr. 1919/1.

1919. március 4-én, délután 1 óra 30-kor Heinrich Meyer prédikátor 76 éves korában haza költözött. – Fr. 1919/1. 3.

Hírek a gyülekezetekből
Czernowitcz (Bukovina)

Bukovina elfeledett sarka a világnak. – Gyakran gondolok erre amikor a berlini gyorsvonatot Románia felé elszáguldani látom. Itteni munkámból már egy év eltelt, de sehonnan sem kaptunk látogatót. Nagy hálára indító jótétemény a posta, mely hetente, havonta szívet bátorító híreket hoz, melyek azt bizonyítják, hogy az Úr nem feledkezett meg rólunk.

A számok ritkán adnak áttekintő képet, valamit azonban kifejeznek. Ez év márciusa óta 10 német és 8 román testvért meríthettünk be. Bukovina kemény talaj az Igemag befogadására. Világias hitetlenség páncélja fedi a német szíveket. A páncélba burkoltak achillesi sarkát sok imádkozással lehet csak megtalálni.

A románok számára viszont új élet tavasza közeledik. Epekednek az üdv után. Biztosan átadnák magukat a kegyelemnek, ha volna valaki, aki az Ige nyilával szívükbe találna. Én nem tudok románul, és megtanulni nincs időm. Adorian testvér, aki erre alkalmas volna, messze, Bukarestben lakik. Nagyon örülünk annak, hogy esetleg idejön.

A románokat itt nagyon üldözik. A k. und k. – királyi és császári – hatóságok szidják őket; a papok a szószékről ócsárolják őket, és a baptisták megkövezésére uszítanak; verik őket, utánuk lőnek. Ők meg örülnek annak, hogy az Úr méltónak tartja őket az érette való szenvedésre.

A fővárosban (80.000 lakossal, egyetemmel) nem kapunk termet. Egy csupán 30 ülőhelyest most fogunk megnyitni – nagyobbra nem telik – 50-80 koronát kérnek ezért havonta. Hogy segítsünk magunkon, barátaink lakásán tartunk bibliaórákat. Vegyes nép jön így az Igét meghallgatni. Az Úr a mi erősségünk...

(Jos. Tolar.)

Köszöntő ünnep Budapesten

Október 2-án megláthattuk azt, akit imáinkban régóta kérünk: prédikátorunkat és családját.

A köszöntés napja október 5-e volt. Délelőtt kedves evangélistánk, aki fél éven át szolgálta a gyülekezetet, adta át a szolgálatot, délután meg újonnan érkezett prédikátorunk átvette a szolgálatot. Este volt az általános köszöntés, melyen a szomszédos gyülekezetek, Julius Peter és Walter testvér velünk örültek...

(J. Welker)

Brassói hírek

Kicsiny gyülekezetünknek meg kellett válnia a betegsége miatt Németországba költözött F. Sturm testvértől. Őt helyettesíteni, az ő kérésére utaztam augusztus 17-én Brassóba.

A természet gyönyörű napja volt, de számomra még szebbé az tette, hogy az Úr szentjei között, a Szentírással foglalkoztunk. A délután az ifjúságé volt. Irodalmi és zenei kínálatukkal nagy gyülekezetet örvendeztettek meg. Rövid kávészünettel 4-8-ig tartott. Az ünnep megkoronázása volt, hogy többen is megtalálták üdvüket Krisztusban... A keresztelés a román fürdőben történt, és sok áhítattal szemlélő is jelen volt...

(B. Schlipf)

Adjátok meg a császárnak, ami a császáré

Az Úr akaratát teljesíthette a bécsi gyülekezet, szeptember 28-án, amikor három bevonuló újoncnak rendezett ünnepet...

Öreg, volt katonák adtak az ifjaknak hasznos tanácsokat... Peters testvér, a gyülekezet pásztora állhatatosságra buzdította a farkasok közé menő bárányokat...

Katolikus templomban furcsán hatna, ha ünnepet rendeznének három újoncnak – mondta Hoffmann testvér –, de ez az ünnep arra is figyelmeztet, hogy mennyei Királyunknak is kellenek katonák, hogy az igazságosság ruhájába és eljövendő dicsőségbe öltöztesse őket... Peters testvér Luther három lakodalmi ajándékát említette nekik: egy kakas, mely azt mondja: korán kelni! – egy macska, mely a tisztálkodásra figyelmeztet, és egy kutya, mely éberségre int.

A három regruta testvér köszönetet mondott a gyülekezetnek és megígérték, híven szolgálják majd a földi és mennyei királyukat.

Uram, segítsd őket, hogy sikerüljön nekik...!

Testvérek, ha gyülekezeteitekben vannak katonák, pótoljátok nekik az otthont, a szülői házat! – a Király megfizeti nektek.

(J. Bauer)

Az orvos feladata a gyógyításra szól

A halált meg kell élni

Az euthanasia címszót tizenkilenc lexikonban, lexikon jellegű magyar könyvben kerestem. Tizenkettőben nem szerepel. Például az 1972. Magyar Értelmező Szótárban (Akadémiai Kiadó) sem. A háború előtti lexikonokban a halál emberiessé tételét mondják, eszközül a gyógyszereket, a pszichés feladatokat írják. A halál siettetését bűncselekménynek tartják még akkor is, ha ezt a haldokló vagy a család kéri. Vagyis a gyötrelmet enyhítő orvosi feladatnak írják le, de ennek érdekében a halál siettetését nem is helyezik az euthanasia fogalomkörébe. Lényegében még a hippokratészi erkölcsöt tartják. Két háború utáni kiadványban már mint esetlegességet szóba hozzák a halál elősegítését is. A Larousse (1991) írja az euthanasiát egyedül – a halál tudatos elősegítésének – a beteg és hozzátartozói beleegyezésével.

Tehát megfordult a gondolkodás. Elfogadja az élet kioltását, mint eszközt, az élet „megjavítására". Hatott a fasizmus és a gulagizmus. A gyilkolás mint humán eszköz! A mostanában divatos megkülönböztetésről, „passzív" és „aktív" euthanasia, nem beszél a Larousse.

Megdöbbentő, hogy ma, mikor már a fájdalomcsillapítás olyan magas szintű, hogy a gyógyszerelés nem rövidíti az életet, szemben a régebbi időkkel, ide jutott a világ. Az valóban igaz, hogy ha a fájdalomcsillapító szerekkel meggondolatlan bőkezűséggel bánunk, az lehet halál-siettető is. Ellenben a nagy fájdalom – testi és lelki – önmaga is halálsiettető a halálos alapbetegségen felül. E kérdésben a laikusok és az irodalmi körök nagy romantikával, álhumánus ömlengésekre hajlamosak. Elviselhetetlen fájdalom mai gyógyszeres kezelés mellett már nincs, csak lelki elviselhetetlenség lehet. Ez utóbbi oka a kezelőszemélyzet és a hozzátartozók kifáradása, demoralizálódottság és a társadalmi szintű elembertelenedés. Ehhez pedig nem módszer a beteg meggyilkolása.

Több mint négy évtizedes gyakorló, operáló orvosi életem folyamán sohasem kért még beteg arra, hogy siettessem a halálát. Egyszer sem! Olyan volt, aki mondta, hogy már értelmetlen az élete, de még szeretné megélni a húsvétot, az unokája születésnapját stb. A súlyos betegek nagy része tudatában van annak, hogy nincs reménye a gyógyulásra, de meghalni egyik sem akar.

Az euthanasiát a környezet akarja. Sokszor a „kedves" család már szeretne örökölni, és unja a beteget. Sőt szóba is hozza a kezelő orvosnak. Álszentül állítja, hogy „neki" már az lenne a jó... Sokszor lelkileg kifáradnak a családtagok. Ezek keresik az euthanásiát, önös érdekükből. Ellenben többségben vannak azok a hozzátartozók, akik könyörögve kérik az élet meghosszabbítását, mert lelkileg nem bírják, a „természetesen" várandó halál rémét elviselni. Főleg idősebb feleségek ezek, és természetesen a szülők és testvérek. Sokszor a velük való lelki doktorkodásom nagyon megviselt engem is. Sőt a halálos beteg – aki tudja sorsát – könyörög az életért, nehogy fájdalmat okozzon halálával a szeretteinek. Az euthanasia modern felvetése mondvacsinált kérdés.

Az élet megrövidítésének izgalma sok emberi lélekben, a szunnyadó negatív ösztön. Gondoljunk csak Káin-Ábel, Rettegett Iván és fia történeteire. Az emberölést is „demokratizálni" akarják sokan, ami ezelőtt királyi pallosjog volt. Most szeretnének pallosjogot átlagemberek is. Erre volt jó régen a párbaj. Az irodalom is sokat agyalkodik a jogos, jogtalan ölésekről. Ehhez törvényt is akarnak az agresszív lelkek, mert gyávák ahhoz, hogy saját ösztöneikre hallgassanak. Kiélnék magukat a mészárlásokban „legálisan". Lásd Auschutz-Katyn, Kambodzsa.

A gyávaságnak a felsőfoka lenne a törvényesítésen túl az, ha ezt a bakó-, hóhérszerepet rá lehetne tukmálni az orvosokra, akik pedig a halál elodázására esküsznek.

Az egészséges ember lehet, hogy leírja egy papírra tanúk előtt, hogy súlyos betegség esetén hagyják meghalni, de mikor valóban beteg, más a véleménye. Gondoljuk át a saját ítélőképességünket. Frontbetörések, éhség, jóllakottság, szegénység, gazdagság, siker, sikertelenség állapotában más és más az ítéletünk ugyanazokról a jelenségekről, egészségesen is. Gondoljunk az emberi vallomások változékonyságára. A nagyon beteg ember oxigénellátottsága rossz minden halálforma előtt, és már képtelen megítélni a saját halálának problémáját.

Az élet kezdését sem magunk döntöttük el. A szülési fájdalmak a felnőtt anyában tudatosodnak, de a tudatos ítélet folyton változik további életük folyamán. A csecsemőnek is fájdalmas a világra jövés, csak nem tudatosodik bennük, vagy ha igen, elfelejtjük.

Egy haldokló beteggel, vagy halálos betegségének tudatában lévő beteggel, gyakorlatilag mindent alá lehet íratni. Ehhez már csak az erkölcsileg gyenge hozzátartozók „hozzájárulása" kell, és a „törvényesített" euthanasiát (a Larousse szerinti) köteles az orvos elvégezni!? Félelmetes gondolatsor.

Ha törvényi paragrafus születnék erre, már csak amoralis jogász és orvos kellene ahhoz, hogy tömegméretű „euthanasiázás" induljon be. *Mengele dr.* is akkor érvényes „törvények" szerint „működött". A fajbiológus-genetikus tudósok működése a krematóriumok füstjében szállt az égre! Korrupt doktorok (orvos és jogász) mindig lesznek és vannak.

A halált meg kell élni. Ezt a beteg éli meg és féligmeddig az ápoló és az orvos. Nem a jogászok, nem a szociológusok, nem a pszichológusok, nem a közgazdászok. Noha van gazdasági halál is. Használjuk is a kifejezést. Ez ami a gazdasági okok kiváltotta halál, noha gyógyítható lenne az ember (például éhhalál).

Ha lenne euthanasiára paragrafus, az újabb árucikk lenne a jogászat boltjában. Új cikk, (mint textilboltban az új kelme), melyből lehet per, pénz, hírnév és lehetőség vagyonszerzésre. Az természetes, hogy minden orvosi kezelésnek lehet halálos kockázata is. Halálos lehet az ünnepi lakoma, ha felszolgálnak szalmonellát vagy tífuszt is.

Az orvosi szakmai hibákat, gazdasági elégtelenségeket és az orvosi döntéseket (jókat vagy rosszakat) nem szabad az euthanasiás fogalomkörbe beleerőszakolni, mint most sajnos divattá kezd lenni.

Azt az euthanasiát, amit eredetileg értettünk ezen, vállalom, de ennek sohasem lehet eszköze és célja az élet megrövidítése. A görögöknél ugyan volt Tajgetosz, de nem az orvoslásban működött. Az életmegrövidítés politikai és katonai feladat. Sokak szerint tudomány s dicsőség is.

Az élet keletkezésének és a halálnak nem vagyunk urai és tulajdonosai, akár orvosok, akár más foglalkozásúak vagyunk. Az orvos feladata az életre szól csupán. Nincsenek jogai ezentúl. Csak kötelességei vannak, az életen belül...

Dr. Duray Aladár
(Új Magyarország, 1996. július 26.)

Iudica me Deus...

Dr. Süle Ferenctől idézem az alábbiakat: „Civilizált társadalmaink embereinek sokasága szellemi turmixokat készít magának és ezt fogyasztja. Ilyen koktélokat kever magának egy kis keresztyénségből, egy kis asztrológiából, mágiából, buddhizmusból egy kis babonából, természetgyógyászatból, ilyen vagy olyan szektából stb. A legfőbb baj ezekkel a felszínesség és a kaotikusság." (A Protestáns Közművelődési Egyesületben 1995. december 2-án elhangzott előadás alapján készített kéziratból.)

Szellemi turmixok. Homályos és feltárhatatlan eredetű, keszekusza tartalmú gondolatkotyvalékok. Napról napra csak gyarapodnak, újabb elemekkel dúsulnak, egyre kiismerhetetlenebbekké válnak. Átszövik mindennapjainkat, megragadnak és mások által kiagyalt kényszerpályákra állítanak bennünket. Mi gondoljuk őket, mégsem a mi gondolataink. Mi állítjuk össze őket, akarva-akaratlan, évezredek istenkeresésének és bálványimádásának szellemi melléktermékeiből. Kibékítjük magunkban az örök harcot: elcsendesedik bennünk a vihar, jól érezzük magunkat így, turmixolt zagyvaságainkkal együtt.

Egyszerre szolgálunk Istennek és a Mammonnak.

A Mammon nem kért, hogy legyünk irgalmasak... Tuti tippeket ad, hogyan bánjunk (el) embertárainkkal, hogyan kezeljük (le) beosztottainkat...

A Mammon nem kért, hogy legyünk irgalmasak. Kezünkbe adja felebarátainkat, ráébreszt arra, hogy az ember nem cél, csak eszköz. Tuti tippeket ad, hogyan bánjunk (el) embertárainkkal, hogyan kezeljük (le) beosztottainkat, hogyan mosolyogjunk főnökeinkre, hogy majd a székükbe ülhessünk. Megtanít minket arra, hogyan legyünk sikeresek, gazdagok, boldogok. Ráébreszt minket arra, hogy a probléma eddig a mosolyunkkal volt: kifaragja arcunkat, megmondja, hogyan viselkedjünk, hogyan hazudjunk.

A Mammon nem kéri, hogy változtassunk. Horoszkópokban megírja életünk, félelmet vagy bátorságot önt

belénk, meghatározza, mikor mit tegyünk. Tizenkét égövbe szorítva kényszerít minket arra, amik nem vagyunk. Segít, hogy felismerjünk magunkon olyan tulajdonságokat, amelyek soha nem voltak a mi tulajdonságaink. Segít, hogy lemondjunk a változásról, megszabadít minket a lelkiismeret szorításától.

A Mammon nem kéri, hogy szeressük Istent és egymást. Csak arra buzdít, hogy szeressünk. Csak így, egyszerűen, könnyen megjegyezhetően, monoton ismételgethetően, anélkül, hogy megmondaná, kit és miért szeressünk. Az ő szeretete tárgytalan szeretet: gondokat feledtető, langyos életérzés. Bárgyú mosolyra fakasztja arcunkat, a távolba révedezteti szemünket, szánkba adja szeretetének közhelyeit. Távol-keleti példaképeket állít elénk, akik ezt mondják: „szeretek" – de nem mondják: „szeretlek".

A Mammon nem kéri, hogy ünnepeljük Isten titkait. Megtisztítja ünnepeinket a maradi klerikális vonásoktól, új szövegeket ír énekeinknek és megtanít minket ünnepeink igazi értelmezésére: a karácsony az ajándékozás, az újév a pezsgőzés, a húsvét a locsolkodás ünnepe. Velünk ünnepel, velünk koccint, ropja a táncot hajnalig.

A Mammon nem kéri, hogy gondolkodjunk. Szánkba rágja a megoldást, készresütött gondolatmenetekkel traktál, hogyha kérdeznek, legyen mit mondanunk. Elmagyarázza, hogy eleddig rosszul értettük a Biblia szavait, és különleges tanításokba vezet be minket. Megosztja velünk látomásait és titkait.

A Mammon nem kéri, hogy emlékezzünk. A gondolatok eredete lassan a múlt homályába vész, az eszmék hirdetőinek neve érdektelenné válik. Egymás mellé kerülnek ellentétes mondatok, a „de" kötőszavakat „és" váltja fel, a „nem" és az „igen" ugyanazt jelentik. Az antikrisztusokat bölcs tanítóvá, a bálványimádókat szentté avatják: Krisztus szavait eltulajdonítják, eredeti értelmüket kilúgozzák, így adják tovább saját nevük alatt mindenféle „istenemberek". A gondolatok elsúlytalanodnak, elvesztik értéküket – az erkölcs kiüresedik, és mi is csak egy arctalan arc leszünk a tömegben, egy „te is más vagy, te sem vagy más" bélyeggel ellátott tömegtermék, aki szivacsként issza magába a tévéképernyőről-plakátokról-könyvesstandokról lecsurgó, előre összekutyult szellemi turmixokat.

Iudica me Deus – ítélj meg engem, Isten!

Az Istenben reménykedő ember egyetlen menedéke, hogy a Mammon és önmaga által kikevert turmixoktól megundorodva, Istenhez kiáltson, és vizsgálatot kérjen önmaga ellen: ítélj meg engem, Uram, és ronts le bennem a bálványokat! Ne emlékezz meg hűtlenségemről, hanem tölts be Lelkeddel, és adj nekem inni az örök élet tiszta forrásából! Taníts meg szeretni, ünnepelni, gondolkodni, emlékezni! Taníts meg arra, hogy megkülönböztessem a jót a gonosztól, a hasznost a haszontalantól, a Tőled származót az Ellened irányulótól!

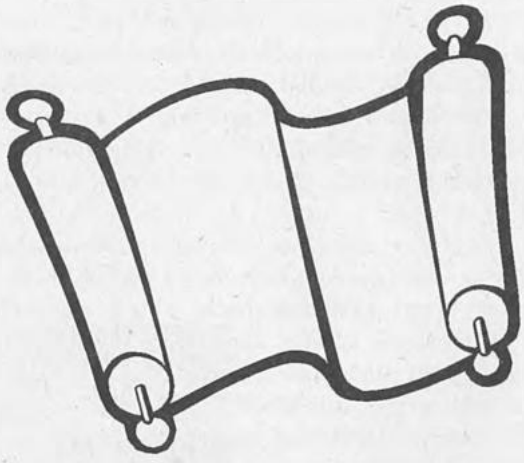
A keresztyén ember önvizsgálatának merészsége, hogy nem mindig csak gyarapítani akarja eddig felhalmozott kincseit, hanem képes megüresíteni önmagát, képes lemondani hamis bálványairól, a szellemi koktélról, hogy helyükbe fogadhassa az élet és halál Urát – adja meg Ő, hogy így legyen!

Marossy Attila
(Evangélikus Élet)

FELEJTÜNK

Írj, olvass, beszélj!

A felejtés emberi, bár nem pozitív tulajdonság. Legtöbben észre sem veszik, és éppen ebben rejlik nemcsak jellegzetessége, hanem a veszélye is. A feledékenység további csapdája a szelektív emlékezet. Van, amit el akar felejteni az ember, de kérdés, hogy valóban elfelejtette-e? Az is előfordul, hogy nem kívánna felejteni. Az emlékei akaratán kívül esnek ki. Amiről írni kívánok, ezzel az utóbbi jelenséggel függ össze. Talán ez a legveszélyesebb valamennyi amnéziás jelenség közül. A diák felejti a leckét, a munkás a vállalt kötelesség teljesítését. Mivel fölment a postai díjszabás, elmarad a válasz a levélre. Teljesítetlen határidők, beváltatlan ígéretek, kötelesség–mulasztások szegélyezik a feledékenység útját. „Ígérd meg, ne add meg, nem leszel szegényebb!"

AZ ÍRÁS talán hatezer éves. Véstek sziklára, agyagba, falakra, teknősbéka páncéljára. Írtak cserépre, papiruszra, irhára, tekercsre, könyvbe. Használtak nádat, faragott és kettérepesztett libatoll-hegyet. Aztán hasonlóan hasított, hegyes, keményen sercegő fémdarabot. Azt is tollnak nevezték. Egy kivándorolt magyar valahol Dél-Amerikában kitalálta a golyóstollat. Az irományokat könyvtárak, levéltárak őrizték. A legnemesebb emberi gondolatokat, az elérhető titkok nyitját, a civilizáció állomásait őrizték a könyvtárakban. Egyszer csak kimaradtak a szövegekből a díszesen festett iniciálék. A papírra vetett kéziratok gyöngysorai eltöredeztek, előbb elveszett a díszítés, majd az olvashatóság. Minél műveltebb lett az ifjúság, annál inkább romlott hatványozódó sebességgel a kézírása. Előbb a külalak romlott, aztán a helyesírás. Kaptam olyan levelet, amelyben dicsekedett valaki, hogy felvételt nyert az *„eggyetemre"*.

Át kellett térnünk a képi kommunikációra. Ennek is van története. Amikor még csak kevesen tudtak írni, mindent ábrázoltak. Ikon helyettesítette az Írást. Aztán jöttek a képrombolók. Most itt vannak a betűrombolók, a könyvek megsemmisítői. Egy fiatal szociológus megkérdezte: „Úrrá lesznek a gyülekezetben is bizonyos káros társadalmi jelenségek?" – Boldogan szerettem volna felelni: „Nem, mi védettek vagyunk."

Valamikor olvastunk. Újságot többet, verset kevesebbet. Jó könyv helyett most bámuljuk a képernyőt. Elé vagyunk láncolva. – De a képernyő bemutatja az egész világot! – Lehet, hogy sok újat látunk a képernyőn, de csak amennyit belőle nekünk bemutatnak. Az emberi kapcsolat meglazult és rideg mechanizmus helyettesíti. Újabban számítógépes óvodában játszanak a gyermekek. Ez kell a haladásukhoz. Betűre szinte nincs is szükség. Piktogramok az ajtókon, ábrák a játszó automatákon. Ha a figura odaér, lelövik, fölrobban, szétesik. A szórakozás és az erőszak összekapcsolódott. A „Ne ölj!" mai átirata: „Ölj, hisz' olyan szórakoztató!" A római elit szórakozott a gladiátorok vére láttán, aztán elbukott véglegesen. Pusztuló civilizációnkra nem ugyanaz vár? A sok kegyetlenséggel eldurvul az ember lelke, szelleme, idegrendszere. Nem tesz jót a rabló, sem Rózsa Sándor, sem Rumcájsz a rejtekadó erdőben. A mai magyar gyerek terrorizálja a kistestvérét, ha felnő, akkor a munkatársát. Jaj, a jövő beosztottainak, titkárnőinek!

A könyvek ára felszökött, bármennyire próbálták azáltal tenni olcsóbbá a kiadók, hogy lesrófolták a szerzői *tiszteletdíjakat*. Előbb az ÁFA került levonásra, aztán a tisztelet is. A szokatlan hangzású „*cikkdíj*" maradt meg belőle. Mondanám, „mint végső salak". De ki tudja még, hol lesz az a vég!

A versek is kihalóban vannak a gyülekezetekből. Velük a délutáni hallgatóság, a választékos beszédű hívő fiatalság, meg a jó prédikáció. Az igehirdetést valami más váltotta föl. Van, aki ezt is szereti. Nekem sem a kislány hiányzik, aki vasárnap délután a szószék előtt életében először megkísérelte felolvasni a versét.

Sok egyszerű írástudatlan élt úgy ötven éve a falvak lakói között. Ha egy jelentkezett a gyülekezetben felvételre, megkérdezték, milyen gyakran olvas Bibliát. „Nem tudok olvasni!" – Ebben az esetben kérték, hogy tanuljon meg, olvassa a Bibliát, aztán jöjjön újra a gyülekezet elé. Elment tehát az apa a fiához, aki járt iskolába, ha ráért. Valamennyire olvasott. Most ő tanította az apját, aki tudvalevően mindent tudott, és ő volt a legerősebb, mert iszonyú nagy pofonokat adott. Ám most oda ereszkedett a legidősebb fia mellé, és kezdték együtt olvasni a Bibliát. Egy évvel később együtt bemerítkeztek. A faluban a nagy fordulatnak híre kelt: Nem rúg a kutyájába, nem veri a lovát, a feleségét és a gyerekeit, hanem Bibliát olvas. Még a pap sem hagyhatta szó nélkül: „Ugyan, mire való, hogy éjjel, nappal csak azt az *imakönyvet* búvja!"

Régen azt mondták, „nem tűri a nyomdafestéket". A szemérmes nyomdafestéket rég kivonták a forgalomból. Trágárság helyettesíti a szép stílust, úgy tűnik, minden szinten. Senki nem érzi idegennek, rossznak; nincs nyelvőr, aki kifogásolná. Inkább valami ostoba nemzeti öntudattal mondogatjuk: „Jó magyarosan fejezte ki magát!" Már a vallásos emberek sem riadnak vissza a közönségestől. A kisgyerek még alig tud beszélni, de ha káromkodik, nevetnek a szülei. Imádkozni nem tanítják, minek? „Azt még úgysem érti!" Azzal ráér, de ízetlenül beszélni, az sürgős nagyon.

Rákóczi a káromkodó katonákat leszereltette. Az első világháború előtt a nyílt utcán káromkodót közbotrány okozásáért a rendőr előállította. Most egyebet sem hallani, csak obszcén szavakat. A főnök ocsmány munkahelyi stílusa tudatos: „Szokjon hozzá a füled, ez nem kolostor!" – Indokolja trágárságát. Olyan feltűnően közönséges, hogy aki nem ismeri nyelvünket, annak is feltűnik, és érdeklődik: mi az az univerzális magyar kifejezés, amit mondani lehet," Jó reggelt", „Jó napot!" helyett? Ha dühös a főnök, vagy ha valamivel egyetért? Amikor a barátjának köszön, vagy amikor leleplezi a tolvajt?

A kommunikáció eldurvulásával kapu nyílik az agresszió előtt. A „köznapi" köznyelv züllött és zavaros. Érthetetlen, logikátlan, de annál pocsékabb. A durvulással egyenes arányban növekszik a bűnözés is. A stílus kijött a börtönökből, és bejuthat, aki használja.

Felejtünk írni, olvasni és normálisan beszélni. Nincs időnk olvasni reggelente együtt a családdal. Este ráérnénk, de akkor már fáradtak vagyunk, és „nézni kell" a tévét. Idegesek vagyunk: – „Maradj már, meccset közvetítenek!" – „Ne szólj hozzám ilyenkor!" – „Ne állj elém, a képbe!" – Mondana valamit a gyerek. Rászólunk: „Már megint! Tegnap is mondtad már!" Igaz, tegnap is csak elkezdte mondani. Néhány év múlva siránkozva panaszkodunk, hogy nem akar velünk szóba sem állni a fiunk vagy a lányunk.

Összeomlott a családi szentély, a meghitt, háromgenerációs bölcs tapasztalatcserék színhelye. A családdal összeomlott a társadalom, nemcsak gazdaságilag, vagy politikailag, hanem erkölcsileg is. Pedig ez utóbbihoz nem kell külföldi hitel, sem állami kölcsön. Csupán „eredeti csomagolású" *megtérés kellene*. Hogy elismerjük hibáinkat, megbánjuk és elhagyjuk a bűneinket. Hiszen minden tettünkről és gondolatunkról *könyvet vezetnek*. Akkor is, ha nem valljuk meg azokat, még önmagunk előtt sem. Szívesebben mindenről elfeledkeznénk. *Jobb lenne pedig írni, olvasni és beszélni mindig a Szentírás szellemében!*

(Szebeni O.)
1996. május hó

✦

A Sínai-félsziget

Az Egyiptomhoz tartozó Sínai-félszigetről általában úgy vélekednek, hogy az „hatvanezer négyzetkilométer semmi"! Első pillanatra valóban egy végtelen holdbeli tájhoz hasonlít kopasz és sivár hegyóriásaival, ahol a kiszáradt vádikban és a homokos, köves síkságokon ősidők óta sem emberi település, sem állatok nem láthatók. De ha az ember reggel indul a Vörös-tenger, tehát Eilat, illetve Taba felől, csodálatos világba érkezik. A Sínai-félsziget ugyanis ásványokban hihetetlenül gazdag és a síkságból kiemelkedő hegyek egy része az okker és fehérszínű mészkőtől a márgáig váltakozik, amelynek sötétbarna rétegeit zöldesszínű földpántok, a sötétkék azurritól a szürke grániton át rozsdaszínű és sárga hegyoldalak váltják – és mindez káprázatosan szép a felkelő Nap fényében.

Az viszont igaz, hogy – eltekintve néhány kóborló beduin-törzstől, amelyek a nagy fekete szövetsátraikat már régen kicserélték fantáziátlan bádog hullámlemezekre – a puszta ma is olyan, mint háromezer évvel ezelőtt. Kereken húszmillió éve Egyiptom, a Sínai- és az arab félsziget még összefüggő földterületet alkottak. Az akkor kezdődő földátalakulások a földrészek kettéválásához vezettek, majd a Sínai-félszigetet két nagy öböl szétválasztotta: Nyugaton a Szuezi öböl, amelynek a legmélyebb pontja alig 95 méter és Keleten az Akabai öböl, amit Vörös-tengernek is neveznek, ez viszont az 1.800 méter mélységet is eléri. Ez az öböl ugyanis ahhoz a nagy tektonikus eurázsiai szakadék-rendszerhez tartozik, amely a Föld legnagyobb bemélyedése és a kis-ázsiai Taurus-hegységtől a Holt-tengeren át a közép-afrikai Kenyáig húzódik. Ezek a múltbeli nagy szeizmikus földmozgások és lávakitörések alakították ki a Sinai-félsziget mai tájképét. A hegyek közül kiemelkednek a Dzsebel Musa (2285 m) és a Dzsebel Katharina, amely a maga 2642 méterével a félsziget legmagasabb hegye.

Érdekes viszont, hogy ebben a halott világban a keleti part – a Ras Mohammed foktól Tabáig – a számtalan korallpad következtében ideális hely a tengeri flóra és fauna számára. Az eilati víz alatti obszervatóriumban és az akváriumban az itt élő különböző halfajták százai tekinthetők meg.

Az ókorban ezen vezetett a „hadak útja". A karnaki templom felirata szerint egyedül III. Thutmosis egyiptomi fáraó 16 hadjáratot vezetett ezen az úton a kánaáni fejedelmek, elsősorban Megiddó ellen. Erre jött II. Ramses is, majd II. Kambyses perzsa király és Nagy Sándor görög serege és innen támadta meg Egyiptomot IV. Antiochus Epiphanes szeleukida király is. A későbbiek közül elég, ha az arabok, a keresztesek, Napóleon, Arábiai Lawrence és legutóbb Izrael meg Egyiptom haderejére gondolunk.

Itt, a Sínai-félszigeten húzódott az az útvonal, amin végighurcolták a réz- és türkiszbányákban dolgozó egyiptomi rabszolgák ezreit. Erre menekültek az üldözések elől a keresztyének és itt találtak a hegyek között menedéket, az imádságban pedig vigasztalást az első aszkéták, akiknek a nélkülözések mellett az ellenségesen viselkedő beduin törzseket és a mostoha természetet is el kellett viselniük.

A Biblia Mózessel kapcsolatban említi először, aki a fáraó elől menekülve Midján földjén állapodott meg és leült ott egy kútnál. Midján papjának volt hét leánya, akik odajöttek vizet meríteni, hogy megitassák apjuk juhait. De pásztorok is jöttek és elkergették őket. Ekkor fölállt Mózes, segítségükre sietett és megitatta a juhaikat. A lányok mindezt lelkendezve mesélték el otthon (2Móz 2:15-19). Közülük a legidősebb, Cippora aztán Mózes felesége lett. Mózes pedig apósának, Jetrónak, Midján papjának a juhait legeltetve egy szép napon eljutott az Isten hegyéhez a Hórebhez. Ott jelent meg neki az Úr angyala tűz lángjában egy csipkebokor közepéből (2Móz 3:1-2).

Erre a két eseményre emlékeztet a kolostor udvarán a „Bir Musa", a Mózes-forrás. A hagyomány szerint itt találkozott Mózes Jetró lányaival. És a kolostor egyik falánál az „égő csipkebokrot" is megmutatják. Ez a hatalmas bokor a vidék egyik jellegzetes növénye, a *„Loranthus acaciae"*, a bíborvirágú fagyöngy. Tavasszal, ha teljesen virágbaborul, elborítják a vörös virágok és messziről úgy néz ki, mint egy égő bokor...

Ebben a pusztában vándorolt a zsidó nép 40 évig, keresgélve az emberek és az állatok számára az iható forrásokat és a zöld oázist.

A 2Móz 12:37 szerint Ramszeszből indultak Szukkót felé, majd Etámban ütöttek tábort a puszta szélén (13:20). De hogy aztán merre mentek? Lehet, hogy Szuez közelében érték el a Vörös-tengert, mások szerint délebbre, Ain Sukna tájékán. Manapság a legelfogadottabb álláspont szerint a kivonulás sokkal északabbra, a Nílus deltájánál, a Keserű-tavak irányában történt. Emellett különböző tények szólnak. Először is csak északon van elegendő legelő, vegetáció és oázis, hogy ilyen nagyszámú embert és állatot tápláljon. A tamariszkusz fa is, amely a mannát termeli, sokkal gyakrabban fordul elő Északon, mint Délen. Másodszor: ha a héberek rögtön dél felé vándoroltak volna, ezen az úton az egyiptomi katonák számos helyőrségébe ütköznek, amelyeket II. Ramses, a Sínai-fészigeten újból felállított réz- és türkiszbányák őrzésére. Ez olyan kockázat volt, amit a héberek bizonyára elkerültek.

Légifelvétel Egyiptomról és a Sinai-félszigetről, a Vörös-tenger északi nyulványaival és a Holt-tenger távlati képével.
(Moody Bibliai Földek Atlasza)

Dr. Bajusz Ferenc
(Református Lapja)

450 éve nyílt meg a tridenti zsinat

„Útjelző"

A protestantizmus elterjedésével szemben a római katolikus egyház az Olaszországban és Spanyolországban megkísérelt reformmozgalmak mellett különösen a tridenti zsinat határozataival és a jezsuita rend megalapításával igyekezett biztosítani hatalmát és befolyását.

A német rendek és a császár által sürgetett zsinatot III. Pál pápa hívta össze Tridentbe, 1545. december 13-ára. Az első ülésszakon csak 25 püspök vett részt, és 8 nyilvános ülést tartottak. A pápa 1547-ben, pestisjárványra hivatkozással, Bolognába tette át a zsinat színhelyét, de újabb két ülés után – mivel Károly császár tiltó parancsára a német püspökök nem jelentek meg – kénytelen volt 1549-ben felfüggeszteni. A zsinat dogmatikai (hittani) kérdésekkel és a protestánsok „kárhoztatásával" kezdte meg munkáját, pedig a császár belső egyházi reformokat sürgetett. Ezen az első ülésszakon a Szentírás, a tradíció (hagyomány), az eredendő bűn, a megtisztulás, keresztség és bérmálás voltak a zsinati határozatok tárgyai.

A kinyilatkoztatás problémájának tárgyalásánál volt néhány, a protestantizmus irányába megszólaló küldött is; így pl. a Nachianti chiozzai püspök szerint a Szentírásban minden megvan, ami az üdvösséghez szükséges. Vele szemben azonban hatalmas többség állt. A reformáció alapvető tételével szemben – amely szerint a Szentírás a keresztyén hit és élet egyedüli zsinórmértéke –, a tridenti zsinat kimondta, hogy van „szenthagyomány", mint a Szentírástól független, és azzal egyenrangú hitforrás. Így a tridenti zsinat elvágta az egyház reformációjának útját. Luther mindvégig azért küzdött, hogy Isten igéje álljon a keresztyén élet középpontjában, minden emberi hozzátoldás, pápai kiegészítés nélkül.

Dogmatörténetileg éppen a tridenti zsinat határozatára adott választ az evangélikus egyház, amikor a *Formula Concordiai*-ben megvédelmezte a Szentírás primátusát, és kizárólagosságát. Az evangélikus egyház *„egyedül az Írás"* tanítása, és a római katolikus egyháznak a kinyilatkoztatás kettős forrásáról szóló: változatlanul komoly ellentétet jelent, mégpedig a legdöntőbb kérdésben!

A második ülésszakra (1551-1552) III. Gyula pápa ismét Tridentbe hívta össze a zsinatot, de Szász Móric váratlan támadása már a következő évben meggátolta munkáját. Összesen csak 6 nyilvános ülést tartottak, és megállapították az oltáriszentség, a gyónás és az utolsó kenet dogmáit.

A harmadik ülésszakot (1561-1563) a 17. üléssel IV. Pius nyitotta meg, és a 25. ülésen ő zárta be. Erre az időszakra már 270-re emelkedett a résztvevők száma. A miseáldozat, papi rend, házasság, tisztítótűz, a szentek, ereklyék és képek tisztelete ügyében döntöttek 9 nyilvános ülésen.

A zsinat céljául már az első összehívó irat az egyházi viszály megszüntetése, és az egyházfegyelem megjavítása mellett az „eretnekek" kiirtását is kitűzte megvalósítandó feladatként, és különösen ez az utóbbi jellemezte az egész zsinat lefolyását.

A német, francia és magyar püspökök közt voltak ellenzői a zsinat határozatainak, akik engedményekért – így a köznép számára a kehely megadásáért, és a papok házasságáért – küzdöttek, de a túlnyomó többségben lévő pápai párttal szemben nem érhettek el eredményt.

A zsinati végzések a középkori dogmákat megerősítették, a protestantizmus tanait pedig ünnepélyesen elítélték.

Egyébként a zsinat végzéseit csak Olaszország, Portugália és Lengyelország fogadta el fenntartások nélkül, Belgium és Spanyolország pedig csak annyiban, amennyiben összeegyeztethetők voltak az ország törvényeivel. Németország, Franciaország és Magyarország pedig megtagadta a zsinat végzéseinek elismerését, de később mégis elfogadta azokat.

KISLEXIKON

A tridenti zsinat – a katolikus egyház 1545-1563 között, a rohamosan terjedő reformáció megakadályozására összeült egyetemes zsinat, az ellenreformáció elindítója. Zsinat összehívását a protestánsok is szorgalmazták, ők azonban szabad zsinatot akartak, ahol bárki felszólalhat és szavazhat, ez azonban veszélyes lett volna a pápaságra nézve, mert könnyen igazolhatta volna a reformátorok álláspontját. III. Pál pápa végül 1536-ban kiadta a régi rend szerint ülésező zsinatot összehívó bullát, de a zsinatot csak 1545-ben lehetett megnyitni, s a kevés számú megjelent miatt a tárgyalások meglehetősen nehézkesen indultak. A három szakaszban ülésező zsinat mindenekelőtt dogmatikai döntéseket hozott azokban a kérdésekben, amelyeket a reformáció megtámadott. Így az eredendő bűnről, a megigazulásról, a szentségekről, a miséről, a purgatóriumról hoztak határozatokat, védelmezve a korábbi katolikus álláspontot és elítélve a reformátorok által képviselt tanokat. A zsinat reformrendelkezéseket is hozott és számtalan visszaélést megszüntetett. Eltörölte a búcsúcédulák árusítását, a püspököket és papokat arra kötelezte, hogy székhelyükön tartózkodjanak, megkövetelte a papi álláshoz méltó életmódot, a papi ruházatot, stb. A zsinat különleges rendelkezéseket hozott a papnevelére vonatkozólag is. Előírta egyházmegyénként papnevelő intézetek felállítását, megszabta a papságra készülők tanulmányi-nevelési rendjét és foglalkozott a szerzetesek fegyelmezésével is. A zsinat szigorú határozatot hozott a házasság felbonthatatlanságának kérdésében is. A protestánsok nem fogadták el a zsinati határozatokat, és ezzel a szakadás véglegessé vált

Vallástörténeti Kislexikon

Kétségtelen, hogy – mivel a zsinat megállapította és rögzítette a római katolikus tanrendszert, és a tanban, valamint az egyházalkotmányban, az istentiszteletben és az egyházfegyelemben új rendet hozott létre – hosszú időre meghatározta a római katolikus egyház fejlődését és magatartását, a nemzetközi életben, az ökumenikus mozgalomban betöltött szerepét. Az egyházak közötti eredményesebb közeledés egyik legfontosabb akadályát jelenünkben is éppen a tridenti zsinat rendelkezései jelentik!

A tridenti zsinat működése és hatása saját értékeink fokozottabb megbecsülésére, és a velük való hűséges szolgálatra serkent. Az ökumenében az elért szép eredmények mellett a kétségtelenül komoly nehézségekre is figyelnünk kell.

B. B.

(Evangélikus Élet)

SAJTÓFIGYELŐ

Az Internet lehetőségei és határai

A számítógépek fejlődése egyre szédületesebb méreteket ölt. Egyik legjelentősebb lépést az Internet számítógép-hálózat kiépítése jelenti. Az Internet egy hatalmas kommunikációs út, amelyet mindenki használhat, aki meghatározott programmal rendelkezik és befizet egy – viszonylag csekély – alapdíjat. Az Interneten keresztül, az e-mail, az elektronikus posta segítségével percek alatt levelet válthatunk a föld bármelyik részén élő partnerünkkel. Az Internet lehetővé teszi, hogy gyorsan és íróasztalunk mellett ülve elérhessük, használhassuk a hálózatba kapcsolt hírügynökségek, könyvtárak, statisztikai intézetek és más intézmények anyagát. Felmerül a kérdés: mennyire használható az Internet a lelkipásztorkodásban és az evangélizálásban?

Német és osztrák pasztorálteológusok szerint a lelkipásztorkodásban minden olyan lehetőséget üdvözölni kell, mely az emberek és az egyház közti kapcsolatot megerősíti. Az Internet pedig esélyt ad arra, hogy a megszakadt kapcsolatot sok ember felé újra megteremtsük. Vannak, akiket elriasztanak az egyházban használatos kommunikációs formák. Az Internet nekik lehetőséget ad arra, hogy kérdéseiket más úton tehessék fel, és viszonylag egyszerű módon kapcsolatba kerüljenek az egyházzal. Ausztriában P. Voill jezsuita, számítógép-szakember az, aki foglalkozik az Interneten keresztül az emberekkel, feltételezve, hogy a kereső lelket helyes szándék vezeti. Szerinte az Internet a két számítógépen keresztül megteremti a szentségek kiszolgáltatásához megkívánt emberi kapcsolatot. Véleménye szerint a képernyő a gyóntatószék rácsát helyettesíti, amely szintén megakadályozza, hogy a gyónó és a gyóntató túl közeli kapcsolatba kerüljenek egymással. Természetesen erre csak akkor van lehetőség, ha nem élnek vissza ezzel az új formával. Meg kell gondolni azt például, hogy garantálható-e a teljes titoktartás, illetve egy harmadik személy bekapcsolódásának kizárása. A titoktartást P. Voill szerint garantálja a számítógépes adatvédelem, a lehallgatás pedig nagyon bonyolult, rendkívül sok ismerettel rendelkező „lehallgatót" feltételez. P. Voill elismeri, hogy véleményével teljesen új területen, mintegy senki földjén mozog, de reméli, hogy felfogása helyes, mivel a gyónó és a gyóntató a képernyőn keresztül egyidejüleg és „élőben" kommunikálnak.

Eddig sok teológus pozitív reakciója érkezett el az osztrák jezsuitához. Ezek szerint az általános lelkipásztorkodásban nagy haszonnal alkalmazható a számítógépes hálózat, viszont a szentségek kiszolgáltatásának kérdését megfontolandónak tartják. Német egyházjogászok szerint a gyónás esetleges szükséghelyzetben talán lehetséges az Internet útján, de feloldozás egyházjogilag nem adható, mivel az feltételezi a személyes találkozást. A német püspöki kar még eddig nem foglalkozott behatóan ezzel a kérdéssel, a gyónás kérdésében is csak a tanulmányozás után hoznak döntést.

Német dogmatikusok elsősorban a kommunikáció szempontjából vizsgálták a szentségek kiszolgáltatásának lehetőségét. Peter Hünermann tübingeni dogmatikus véleménye szerint figyelembe kell venni azt, hogy a szentségek esetében a legmegfelelőbb forma a személyes találkozás, hiszen az az emberi kommunikáció legősibb formája. Még a gazdasági élet számítógépcentrikus világában is, ha a management fontos döntést kíván hozni, akkor előnyben részesíti a személyes találkozást.

Nyelvi megújulást az újraevangélizálásban

Befejeződött a továbbképző tanfolyam, amelyet az Olasz Népmissziók Titkársága szervezett „Az újraevangélizálás nyelve a népmisszióban" témáról azoknak, akik papként, szerzetesként, vagy világi hívőként hirdetik a keresztyén igazságokat. Az evangélium hirdetése a szüntelenül fejlődő kultúránkban ugyanis állandó erőfeszítés kíván mindazoktól, akik különböző társadalmi helyzetű hívek között tevékenykednek. A tanfolyamon előadást tartott P. Pasquale Borgomeo, a Vatikáni Rádió igazgatója is, aki kiemelte a legújabb tömegtájékoztatási eszközök ismeretének és használatának fontosságát a népmissziókban. Hangsúlyozta: ezek az eszközök arra szolgálnak, hogy felkeltsék a hallgatók figyelmét Isten szavára, előkészítsék szívüket a kegyelem működésére. A témák közt szerepelt a fiatalok és a felnőttek közötti kapcsolatteremtés nehézsége is. A fiatalok nyelve gyakran töredékes a valóság kifejezésére. A felnőtteknek viszont a fiatalok életével összhangban álló új elkötelezettséget kíván a közösség, a szertartás, és főleg a szertartás középpontja, Jézus Krisztus iránt.

A politikai aktivitás nem hobbi, hanem kötelesség

Helmut Krätzl bécsi segédpüspök felszólította a hívő keresztyéneket, vegyenek részt aktívan a politikai életben, hiszen a társadalom élete iránti érdeklődés, a társadalom alakítása nem lehet hobbi, ez kötelesség. A püspök a Die Furche című hetilapnak adott nyilatkozatában idézte a II. Vatikáni zsinat egyik kijelentését, amely szerint a mindennapi élet és a hit közti szakadék elfogadása olyan tévedés, amelyet a hívő keresztyének nem engedhetnek meg maguknak. A keresztény tanítás természetesen nem ad receptet a konkrét politikai kérdések megoldására, ezért érthető, hogy a keresztények is egymástól eltérő válaszokat találnak a társadalmi problémákra. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a társadalmi problémákkal, ezekre választ adó megoldások keresésével a hívőknek nem kell foglalkozniuk.

A keresztény tanítás azt világosan megfogalmazza, hogy figyelmünket először is a gyengéknek és szegényeknek kell szentelnünk. Az egyháznak, mint a szegények ügyvédjének fel kell vállalnia azokat, akik sehol nem részesülnek védelemben, akiket senki sem tekint választói potenciálnak. Aki ezt a kötelezettséget nem veszi komolyan, az nem értette meg Jézus üzenetét. Azt is hangsúlyozta Krätzl püspök, hogy az egyház nemcsak püspökei és papjai által nyilatkozik meg, hanem a világiak által is.

/MK./

Az élet írta

Igaz mesék

Otthon nélkül, kisemmizve

A Péld 11:15 igazságát az élet is tanúsítja:
„Igen rosszul jár, aki idegenért vállal kezességet..."

Megromlott társadalmunkban nem rendkívüli, lapunk profiljától azonban idegen az alábbi cikk, mégis közreadjuk, hogy ezzel is segítsünk. Segítsük Szolgatársainkat a tájékozódásban. Az írás által bemutattott áldozatok istenfélő, hívő emberek. Az idős néni egy budapesti baptista gyülekezet tagja. – A neveket megmásítottuk. –A szerkesztő.

♦

A múltból előbukkanó hajdani munkatárs kockázatmentes ügyletet és méltányos fizetséget kínált. Csak jóval később derült ki, hogy a gyanútlanul kezességet vállalók otthonukkal fizettek meggondolatlan lépésükért.

A középkorú férfi egy téli estén csöngetett be T. G.-ék Buda környéki házába. Az asszony kedvesen fogadta.

Az ismeretlen jövevény a férjet kereste.

Puszta formalitásnak tűnt

G. meglepődött, aztán bemutatta a vendéget. Jánossal – mondta – együtt dolgoztak valamikor. Beszélgetni kezdtek.

János hamar a tárgyra tért. Kiderült, hogy ő is megnősült, két gyönyörű gyermeke született – tárcájából fényképeket szedett elő. Az egykori közös munkahelyet szintén otthagyta, most teherfuvarozó vállalkozó. Az üzlet ment – magyarázta –, de egy rossz döntés miatt eladósodott. Ám éppen akadt egy jó lehetőség, amely minden gondját megoldaná. Az új üzlethez azonban még két új teherautóra lenne szüksége. Ezért is jött, segítséget kérni. Nem pénzt, csupán azt, hogy a teherautók vásárlásához felveendő kölcsönre T-ék adják fedezetül a házat.

– Ettől még inkább meglepődtünk – magyarázza T. G., és innentől ő folytatja a történetet: – Jánosnak azt feleltem, nem tudok egyedül dönteni, mert meg kell beszélnem feleségemmel és velünk élő édesanyámmal. Különben is: az ilyesmit alaposan át kell gondolni. János megértette ezt. Mielőtt elment, azért bemutatott még egy paksaméta iratot, számlát a vállalkozásról. És nyomatékosan tudtomra adta, nem kívánja ingyen a szívességet...

Kecsegtető összeget ajánlott fel. Gondolkodóba ejtett az ajánlat, mert összes jövedelmünk édesanyám nyugdíja, feleségem gyede és az én – még a gyednél is alacsonyabb – fizetésem.

János elment, mi pedig leültünk hármasban, és megbeszéltük-vetettük a dolgot. Az iratok tényleg egy jól menő vállalkozás képét mutatták, és ígéretesnek tűnt az új üzlet is. Egyértelműnek látszott, hogy a kezesség valóban csak formalitás lenne. János ráadásul két, már meglévő teherautóját és apósa befogadási nyilatkozatát ajánlotta fel biztosítékként. Így – elvileg – bármi történjék is, nem maradhattunk volna fedél nélkül.

A kölcsön lényege eredetileg a következő volt: János egy ismerősétől – nevezzük őt Bélának – készpénzben azonnal kap kétmillió forintot, amelyből megveheti a két új autót. A kétmillió fejében vállalja, hogy három hónap múlva, februárban visszafizet Bélának kétmillió-hétszázezret.

János újra és újra türelmet kért

Ehhez a hitelhez szolgál fedezetül az én házam. De mivel más ember tulajdonát fedezetként nem ajánlhatja fel senki, ezért nekem kell szerződést kötnöm Bélával.

A két meglévő teherautó elég garanciának tűnt, hiszen azok bőven megértek ennyi pénzt. Feleségem pedig egyetértett velem abban, hogy nem kockáztatunk semmit. És a János kínálta pénz nagyon jól jött volna...

Csupán a nyolcvannégy éves édesanyámat volt nehéz meggyőzni. Ő nagyon féltette a házat, ahol 1952 óta laktunk. Mi letorkolltuk azzal, hogy nem ért ehhez, megváltozott a világ. És hogy különben sincs semmi kockázat...

Nagy nehezen ő is beadta a derekát, így amikor János jött, mondtuk, segítünk neki. Láttam rajta, mennyire megkönnyebbült. Ez jólesett, hiszen nagyon megsajnáltam, amikor kérni jött.

Az első meglepetés a közjegyzőnél ért, amikor végre elmentünk aláírni a szerződést. Úgy gondoltam, hogy kezességet vállalok Jánosért, a végleges szerződés viszont – amelyet elém tettek opciós szerződés volt. Az állt benne, hogy az én budaőrsi házam az aláírás után Béla tulajdona, és nekem jogom van tőle 1996. február 9-ig kétmillió-hétszázezer forintért visszavásárolni. Szóvá tettem, nem erről beszéltünk, de Béla azt válaszolta: ez így szokás. És hogy ő nem kockáztathat ilyen összeget. Így hát aláírtam. Más papír az ügyben nem készült.

Mi mégis biztonságban éreztük magunkat, mert János egyre csak azt hajtogatta: egy hónap alatt „kitermeli" a hitelt. Feleségem közben ismét teherbe esett. A határidő vége felé János még mindig nem adta meg a tartozását

Bélának. Ekkor már rohantak a napok, idegesek lettünk. Többször is kerestem Jánost, aki egyszer kibökte: nem vette meg az új teherautókat, mert ki kellett fizetnie egymilliós adótartozását.

Még mindig türelmet kért. A pénz előteremtése időbe telik majd – mondta –, hiszen jelzáloggal terhelt házára már nem tud kölcsönt felvenni, és egyéb tartozása is vannak.

Ráadásul araboknak is tartozott, félt tőlük, ezért nem otthon lakott, hanem az apósánál, aki nekünk előzőleg aláírta a befogadási nyilatkozatot. A másfél szobás belvárosi lakásban így öten éltek.

Kezdett nem tetszeni a dolog, ezért kértem a teherautókat. Azokról kiderült, hogy a három hónap alatt már János társának tulajdonába kerültek János bizonyos egyéb tartozásai miatt.

Egy gyülekezet fogadta be őket

Ennek ellenére úgy tűnt, rendben lesz minden, mert János egy hónap haladékot vásárolt Bélától háromszázhúszezer forintért.

De hiába volt megtoldva a határidő, csak nem jött össze neki a pénz. Bár még az utolsó napokban is azt ígérte: bízzunk benne, meglesz. Sűrűn hivatkozott egy többmilliós banki kölcsönre, amelyet hamarosan megkap.

Nálunk viszont könyörtelenül szólt a telefon: Béla üzent – mivel nem kapta meg a pénzét –, ha nem költözünk ki, hamarosan megjelenik nálunk néhány izmos ember... Jobbnak láttuk hát, ha önszántunkból hagyjuk ott a házunkat.

Egy lelkész barátomtól kértem segítséget, hiszen nem volt hová mennünk. Most a gyülekezete ad nekünk otthont, ami persze semmilyen szempontból nem nevezhető végleges megoldásnak. Szegény édesanyámat viselte meg legjobban az eset, ezért költözéskor kórházba kellett szállítani. Szerencsére már felépült, így ismét velünk van.

János többszöri unszolásra végülis aláírt egy nyilatkozatot, elismerve, hogy tartozik nekem hat és fél millió forinttal. Körülbelül ennyit ért a házunk. De nem tudom, hogy ezt a pénzt megkapjuk-e valaha... A mai világban – azt hiszem – ebben hiába reménykedünk.

Egy azonban biztos, a házat örökre elvesztettük. Béla már be is költözött. Az ügyvédek azt mondják: a szerződés jogi szempontból tiszta ügy.

(L.L.)
tina

Mások írták rólunk

Az evangélium szellemében a keresztyén értékekért

Látogatás a budai baptistáknál

A baptista vallás a reformáció korabeli anabaptista mozgalomból eredeztethető. Maga a szó alámerítést jelent: a baptista közösségek felnőttkori hitvalláson alapuló keresztséget gyakorolnak alámerítés formájában. A baptisták száma az egész világon mintegy 70 millióra tehető. Magyarországon 11 ezer hitvalló baptista van, de ehhez a számhoz hozzá kell számítani a fiatalkorú családtagokat és a szimpatizánsokat is. Hazánkban 1846 óta vannak baptisták, így az idén ünneplik működésük 150 éves évfordulóját.

A Budai Baptista Gyülekezet kápolnája az Alsóhegy u. 38. szám alatt található. A közösség 1924-ben alakult meg a II. világháború utáni időkig működő Baptista Árvaházhoz kapcsolódva. A közösség vezetője Lukács Tamás négy gyermekes családapa, szelíd tekintetű ember.

Beszélgetésünkben elmondja, hogy a gyülekezet hitvalló tagjainak száma 184. A puritán egyszerűségű, mégis bensőséges hangulatú kápolnába 220 ember fér be, s vannak istentiszteletek, melyeken zsúfolásig megtelik.

Kérdésünkre a lelkész kifejti: a baptisták az ökumenizmus hívei, s ennek szellemében jó viszony kialakítására törekednek más keresztyén egyházakkal.

Legközelebb a reformátusokat érzik magukhoz. A leglényegesebb, amiben különböznek tőlük, hogy csak azokat a felnőtt hitvalló személyeket részesítik keresztségben, akik azt saját maguk kérik. Az istentisztelet keretében a megkeresztelkedő személyek hófehér ruhában alámerítkeznek egy erre a célra használt, vízzel megtöltött medencében. A baptisták meggyőződése ugyanis, hogy bár érzelmileg már egészen fiatal korban is képes lehet valaki átélni a hitet, de tudatosan csak érett fejjel alkalmas annak megvallására. Ők pedig azt akarják, hogy gondolkodó híveik legyenek.

Az erőszakos térítés minden formáját elvetik. Mindenki önként lesz a gyülekezet tagja. Rendkívül szigorú szabályaik vannak. Aki három hónapig önhibájából nem látogatja a közösség rendezvényeit, illetve az istentiszteleteket, azt törlik a tagok sorából. Ahogyan Lukács lelkész fogalmaz: szeretnék a missziójukat aktívan végezni, és embereket hívni az evangéliumhoz, Krisztushoz, de fantomtagságot nem tartanak fenn. Úgy érzi, nem a létszámban van az erejük, hanem a hit komolyan vételében, annak megélésében.

A lelkész nem kívánja magukat másokhoz hasonlítani; hiszi, hogy minden igazi keresztyén közösségben Isten dolgozik, legyen szó katolikusokról, reformátusokról vagy metodistákról. Az itteni gyülekezet tagjai között bensőséges a kapcsolat; jellemző rájuk a nagyfokú segítőkészség, még a mindennapokban is.

A baptista lelkész külön kiemeli, hogy rendkívül fontos a gyülekezet belső életének rendezettsége: a teremtő Isten akaratát, rend igényét szeretnék megvalósí-

tani. A baptisták az evangélium szellemében világszerte tevékenyen résztvesznek az élet alakításában.

Alapvető hitelveikhez tartozik a vallásszabadságért való harc. Ez független attól, hogy valaki milyen vallást követ. Az állam vezetőinek kötelessége lehetővé tenni, hogy az emberek szabadon hirdethessék hitüket. A baptisták ragaszkodnak hitelveikhez, de ahhoz is, hogy másoknak is megadják ezt a lehetőséget. Vallják ugyanis, hogy az embereknek saját maguknak kell eldönteniük, mit tartanak magukra nézve követendőnek. Fontos hitelvük a szeretet, a békesség hirdetése, a család egysége.

Ezek az elvek érvényesülnek a gyülekezetben. Tény, hogy a baptistákhoz hasonló evangéliumi gyülekezetekben a családok sokkal egészségesebbek, kevesebb a válás, mint ott, ahol Istentől távol élnek az emberek. A családok élete tiszta, a gyerekek nevelése példamutató. A lelkész külön hangsúlyozza: ez nem az ő érdemük, hanem Istené. Több csoportjuk is van, külön minden korosztálynak: gyermek, ifjúsági, felnőtt és nyugdíjas. A rendszeres, jó hangulatú összejöveteleiken az élet mindennapi dolgaira igyekeznek evangéliumi válaszokat adni.

Arra a kérdésre, hogy mi történik azokkal a gyülekezeti tagokkal, akik valamilyen bűnt követnek el, házasságtörést, adócsalást vagy esetleg korrupciós ügyekbe keverednek, a közösség vezetője kifejti: ilyesmire csak nagyon ritkán kerül sor, de ha mégis, akkor elsődleges szempont az emberi lélek megmentése. Kizárásra csak a ritkább esetben kerül sor, inkább arra törekednek, hogy megtévedt társaikat visszavezessék az igazság útjára. Amikor egy gyülekezeti tag bevallja bűnét, akkor nagyon vigyáznak arra, nehogy megsérüljön az emberi méltósága. Senkit sem akarnak kellemetlen helyzetbe hozni. A lelkigondozói beszélgetések, a működő biblia-körök mind arra szolgálnak, hogy az embereket segítsék. Hisznek a közösség gyógyító erejében, abban hogy ha valaki segítő szándékú társakat tud maga mögött, akkor az valójában meg is oldotta a problémákat...

Ha valakit mégis kizárnak, ez sem jelenti azt, hogy nincs visszaút a gyülekezetbe. A lelkész Jézus mondását idézi: ha egy megtévedt ember „a gyülekezetre sem hallgat, tekintsd olyannak, mint apogányt", – de nem szabad tőle végleg elfordulni, hanem éppen ellenkezőleg, mentő missziót kell végezni az irányában.

A gyülekezet tagjai egyébként a bűn bevallásban is tapintatos módon járnak el: közös imádságban viszik Isten elé a bűneiket, kérve a bocsánatát. Mivel a gyülekezet tagjait testvéri, baráti kötelék fűzik egymáshoz, könnyen találnak olyan személyt, akinek elmondhatják esetleges gondjaikat. A súlyosabb problémákat a vezető lelkésszel beszélik meg.

Lukács Tamás napjaink legfontosabb feladatának az újra-evangélizálást tartja, aminek a baptista közösség az egyik motorja. Az emberekhez el kell juttatni Jézus Krisztus evangéliumát, hogy tudatosuljon bennünk: Jézus által megváltattunk a bűntől. „Ember örülj, mert Isten szeret" – ez az evangéliumi üzenet alapja – mondja a lelkész, hozzátéve: ahhoz, hogy a jelenlegi válságból kilábaljunk, nem elegendő csak gazdaságilag rendbe tenni az országot, legalább ennyire fontos az erkölcsi megújulás is. Ezt pedig csak a keresztyén értékek mind általánosabbá válásával érhetjük el.

(Bodnár Dániel)
ÚJBUDA, 1996. augusztus 7.

Ó, ne menj előlem, Jézus*

Mit kérhet még Istentől az ember, ha romló egészségi állapota komolyra fordul, és túl van már a statisztika szerinti átlagéletkoron? Etikus dolog-e azt kérni: Uram, még, még!? - amikor sok kortársam ennél sokkal kevesebbet kapott. Az én kérésem az volt: *Ó, ne menj előlem, Jézus...* Akkoriban gyakran harmóniumoztam és énekeltem ezt az éneket. Különösen az Énekeljünk az Úrnak! című énekeskönyv szerinti változat tetszett, de hiányoltam, hogy benne, akárcsak A hit hangjaiban, elhagyták a harmadik strófát, és a negyediket tették a harmadik helyére. Ezért németből lefordítottam a hiányzó harmadikat. Csak később fedeztem fel, hogy a Karénekesben mind a négy versszak megtalálható, de ekkorra már az alábbi fordítás is elkészült:

Kősziklája öröklétnek,
Csak Benned bízom;
Mindenkor tenálad vagyok
Én, szegény bizton.

Jézus, Jézus,
Halld, kiált szívem!
Hogyha másnak adsz kegyelmet,
Éntőlem se menj!

* A hit hangjai harmadik kiadásának szövegvariánsa szerint.

(Schöneck Gábor)

Jó tanács

Ewald..., pomerániai földesúr kivégzésére várva a börtönben írta: "Legnagyobb fontossággal bír, hogy a gyermekek sok templomi éneket, bibliai mondásokat tanuljanak meg, egy életre szólóan. Felnőttek is vegyék a fáradságot, hogy az énekeket és mondásokat újra tanulják. Nagy segítség ez, valóban!"

(S.G.)

Illusztrációk gyűjteménye

Gyűjtötte: dr. Gerzsenyi László

Egy új háztulajdonos fűnyíró gépe elromlott, és két órán át hiába próbálta megjavítani. Hirtelen egyik szomszédja tűnt föl egy csomó szerszámmal a kezében és ezt kérdezte: „Segíthetek, szomszéd?" Húsz percen belül megjavította a gépet, és az ismét gyönyörűen működött. A boldog háztulajdonos ezt mondta: „Ezerszer köszönöm a segítségét. Mondja már, mit csinál ezekkel a kiváló szerszámokkal?" A szomszéd mosolyogva felelte: „A barátaimnak mindig elérhető vagyok."

– Barátság

•

A hamis barát olyan, mint az árnyékod. Amíg süt a nap, szorosan melletted van. De mihelyt homályba kerülsz, eltűnik mellőled.

– Barátság

•

Évekkel ezelőtt az egyik vasárnapi iskolai lap beszámolót közölt egy keresztyén indiai iskoláról, ahol a második világháború előtt az „érinthetetlenek" gyermekei tanulhattak. A gyermekek minden évben karácsonyi ajándékokat kaptak egy keresztyén országban élő gyermekektől. A lányok hajasbabát, a fiúk valamilyen játékot kaptak. Egy alkalommal a közeli missziós kórházban levő egyik orvost kérték fel az ajándékok szétosztására. Látogatása során beszélt a gyermekek előtt egy faluról, ahol a fiúk és a leányok még sohasem hallottak Jézusról. Azt ajánlotta, hogy talán ők is szeretnének adni valamilyen régi játékot ajándékul. Nagyon tetszett nekik az ötlet és készségesen beleegyeztek. Egy héttel később az orvos visszatért az ajándékok összegyűjtésére. A látvány felejthetetlen volt. A gyermekek egyenként odamentek és átadtak egy-egy kisbabát vagy egy-egy játékot az orvos kezébe. Legnagyobb meglepetésére mindnyájan odaadták új ajándékaikat, amiket csak néhány nappal azelőtt kaptak. Amikor megkérdezte tőlük, hogy miért tették ezt, egy kisleány így válaszolt: „Gondoljon arra, amit Isten tett, amikor nekünk adta egyetlen Fiát. Mi adhatunk-e kevesebbet, mint a legjobbat?"

– Ajándékozás

•

Az adakozókat három csoportra lehet osztani: a kova, a szivacs és a lépes méz csoportjába. Egyesek olyanok, mint egy darab kova – ahhoz, hogy bármit elvehessünk belőle, kalapácsot kell használnunk, és még akkor is csak kis darabokat és szikrákat kapunk. Mások olyanok, mint a szivacs – ahhoz, hogy bármit kivegyünk a szivacsból, össze kell nyomnunk erősen, mert minél jobban összenyomjuk a szivacsot, annál többet enged ki magából. Megint mások olyanok, mint a lépes méz – amelyből csak kiárad a saját édessége. Isten így ad nekünk, és nekünk is így kell adakoznunk.

– Adakozás

•

Egyszer egy gazdag ember megkérdezte a barátjától: „Miért bírálnak mindig a fukarságomért? Mindenki tudja, hogy mindent jótékonysági célokra hagyományozok, amikor meghalok." A gazdag ember barátja ezt mondta: „Hadd beszéljek neked arról a malacról, amely arról panaszkodott a tehénnek egy napon, hogy ő mennyire népszerűtlen. ›Az emberek mindig beszélnek a te szelídségedről és szép szemeidről – mondta a malac –. Természetesen, te adsz nekik tejet és tejfölt, de én többet adok. Adok nekik sonkát, szalonnát, sörtét. A lábamat még meg is füstölik. Mégsem szeret engem senki. Miért van ez?‹ A tehén gondolkodott egy pillanatig, majd így válaszolt: ›Talán azért, mert én addig adok, amíg életben vagyok‹."

– Adakozás

•

1715-ben XIV. Lajos meghalt. Lajos önmagát „Nagy"-nak nevezte, és ő tette ezt a híres nyilatkozatot: „Az állam én vagyok!" Udvara a leghíresebb volt Európában, és temetését látványosság övezte. Teste aranykoporsóban feküdt. Hogy az elhunyt király nagyságát dramatizálják, parancsot adtak ki, hogy a katedrálist nagyon homályosan világítsák meg, és csak egy gyertya égjen a király koporsója fölött. Ezrek várakoztak néma csendben. Amikor Massilon püspök beszélni kezdett, lassan lehajolva eloltotta a gyertyát, miközben ezt mondta: „A Nagyság egyedül Istené!"

– Isten dicsősége

•

Egy földműves ismételten meghívta egyik barátját az almáskertjébe, hogy ízlelje meg a gyümölcsöket és készítsen magának almamustot. De a barátja azt mondta, hogy nem kíván elmenni a gyümölcsösbe. Végül a farmer így szólt: „Feltételezem, hogy előítélettel vagy az almáimmal szemben." Barátja így válaszolt: „Az igazat megvallva, néhány almát már megízleltem és nagyon savanyúnak találtam." Aztán a farmer megkérdezte, hogy mely almákból evett. „Azokból, amelyek az út mentén, a kerítés mellett vannak" – válaszolta. „Ó, igen – mondta a földműves –, azok savanyúak. Azért ültettem azokat, hogy becsapjam a tolvajokat. De ha bejössz a kert közepébe, akkor már más ízű gyümölcsöket találsz." A keresztyénség szegélyén vannak nagyon keserű almák – bűnbánat, önmegtagadás, az élet tisztasága –, amelyek visszatartják a képmutatókat és a szájhősöket. De a kert közepén vannak az ízletes, édes és kívánatos gyümölcsök. Minél közelebb vagyunk Istenhez, annál édesebb az öröm.

– Isten közelsége

•

A pogány világot mindig rettegésben tartotta Isten megismerhetetlenségének a gondolata. A legjobb esetben is csak vágyakoztak misztériuma után. Platón ezt mondta: „Nehéz megvizsgálni és megtalálni a világmindenség formálóját és atyját. És ha valaki megtalálná őt, lehetetlen

volna kifejeznie olyan szavakkal, amelyeket mindenki megérthetne." Arisztotelész úgy beszélt Istenről, mint legfőbb okról, akiről mindenki álmodott és akit senki sem ismert. Az ősi világ nem vonta kétségbe, hogy létezik Isten vagy istenek, de úgy vélték, hogy az ilyen istenek eléggé megismerhetetlenek és csak alkalmanként törődnek az emberiséggel. Krisztus nélkül Isten misztérium és távoli hatalom maradna, aki kívánatos, de sohasem ismerhető meg.

– Isten megismerése

•

1979. március 5-én történt „az eddigi legnagyobb energia-kitörés". A következőképpen írták le: „A műholdak által észlelt gammasugárzás csak a másodperc tizedéig tartott, de e rövid pillanat alatt annyi energia áradt ki, mint amennyit a nap háromezer év alatt szétsugároz. Ha a nap ugyanennyi energiát bocsátana ki egy pillanat alatt, a föld azonnal párává változna." Az eseményre utalva, Doyle Evans asztrofizikus kijelentette: „Valahányszor azt hisszük, hogy értjük a világmindenség fizikai törvényeit, úgy tűnik, a természet sarokba szorít minket." Természet? Vagy Isten?

– Isten hatalma

•

A lumma egy kis sarkvidéki tengeri madár, amely az északi tengerparti területek sziklás szegélyein él. Ezek a madarak ezerszámra összezsúfolódnak egy viszonylag kis területen. A zsúfoltság miatt az anyamadarak százai egy nagyon keskeny sziklagerincen egymás mellé teszik körte alakú tojásaikat, hosszú sorban. Mivel a tojások mind egyformáknak látszanak, hihetetlen, hogy az anyamadár felismerje a hozzátartozó tojásokat. Mégis annyira ismeri azokat, hogy ha egy tojás távolabbra kerül, megtalálja és visszaviszi eredeti helyére. A Szentírás azt mondja nekünk, hogy Isten bensőségesen és közvetlenül ismeri minden egyes gyermekét. Ismeri minden gondolatunkat és érzésünket, minden döntésünket, amiket hoznunk kell és a problémákat, amelyeken átmegyünk. Ezért ha elfogadjuk Isten mindentudásának tényét, akkor dicséret támad bennünk, és megvigasztalódunk ennek ismeretében.

– Isten mindentudása

•

Isten uralkodik az emberek ügyei fölött. Napóleon életpályájának csúcsán cinikusan válaszolt valakinek, aki megkérdezte, hogy vajon Isten Franciaország oldalán áll: „Isten azon az oldalon van, ahol a legerősebb a tüzérség." Aztán jött a waterlooi csata, ahol Napóleon elveszítette a harcot és birodalmát is. Évekkel később Szt. Ilona szigetén, a száműzetésben megalázkodott és idézte Kempis Tamás szavait: „Ember tervez, Isten végez." Ezzel a leckével találkozunk mindnyájan a történelemben. Isten végéhez tudja vinni akaratát – az ember ellenében is.

– Isten szuverenitása

•

Egy múzeumban a vezető az egyik látogató csoportot egy elsötétített szobába vezette, aztán megvilágított egy csomó színes fonalat, ami láthatóan káoszt alkotott, és megkérdezte a csoport tagjaitól: „Mit gondolnak, ez micsoda?" Elkerülhetetlenül ezt válaszolták: „Nem tudjuk." Aztán ezt mondta nekik: „Álljanak amoda és figyeljenek!" Amint a csoport a terem másik oldalára vonult, megfordította a megvilágítást. Hirtelen nyilvánvalóvá lett, hogy az összevissza álló színes fonalak egy hatalmas szőnyeggé változtak a fonákos oldal helyett. A valódi munkát más szemszögből nézve a látogatók megértették, hogy mit alkotott a művész. Ugyanígy vagyunk Isten műveivel. Gyakran látjuk azokat és föltesszük a kérdést, hogy „Miért?" és „Hogyan?", nem azért, mert nincs cél Isten tetteiben, hanem azért, mert az örökkévalóság fonákos oldalán állunk, és nincs olyan látószögünk, ahonnan megfigyelhetnénk Isten művének rendjét és mintáját.

– Isten műve

•

Egy kis skót fiú nem ette meg a szilváit, ezért édesanyja ágyba küldte őt és ezt mondta neki: „Isten haragszik rád." Hamarosan, miután a fiú bement a szobájába, nagy vihar tört ki. A villámlások és mennydörgések között az édesanya benézett a fiú szobájába, mert aggódott amiatt, hogy az égiháború miatt megrémülhet. Amikor megnyitotta az ajtót, látta, hogy kisfia az ablakon áttekintve ezt suttogja: „Milyen nagy hűhó néhány szilva miatt!"

– Isten haragja

•

A keresztyének nem pletykáznak, csak elmondják egymásnak, hogy miért kellene imádkozniuk.

– Pletyka

•

A pletykás és az együttérző barát közti különbség hasonlít a hentes és a sebész közti különbséghez. Mindkettő húst vág, de más célból.

– Pletyka

•

Az a hívő, aki a keresztyén életet saját erőfeszítéseivel akarja megélni, hasonlít ahhoz az emberhez, aki próbál átvitorlázni az Atlanti-óceánon, de hajója napokon át sem mozdul semerre. Végül belefáradva a mozdulatlanságba, próbálja a hajót megmozdítani a vitorlája irányában. Nagy erőfeszítésével sikerül a hajót meghimbálnia és ezáltal néhány kis hullámot keltenie az egyébként sima tengeren. Amikor észreveszi a hullámokat, és érzi a hajó himbálását, feltételezi, hogy elindult a holtpontról, ezért tovább küszködik. Természetesen, nagy fáradozása ellenére sem halad előre. Ugyanígy van a keresztyén élet. A keresztyén ember erejének forrása Isten kegyelme, nem az emberi akaraterő, nem az önfegyelmezés és nem valamiféle erőlködés.

– Kegyelem

•

Egy idős indián, miután sok éven át bűnben élt, egy misszionárius segítségével Krisztushoz jutott. A barátai kérték, hogy magyarázza meg az életében levő változást. Lehajolva fölvett egy kis hernyót, és ráhelyezte egy halom falevélre. Aztán gyufát gyújtott és azzal közeledett a falevelekhez, amelyek füstölögni kezdtek, majd lángra lobbantak. Amint a lángok haladtak a levélhalom közepe felé, ahol a hernyó feküdt, az idős törzsfőnök hirtelen kinyújtotta kezét az égő levélcsomó közepe felé és kiragadta a hernyót. Gyöngéden tartva a kis hernyót, így tett bizonyságot Isten kegyelméről: „Én vagyok ez a hernyó!"

– Kegyelem

Dr. H. A. Ironside A mennyeiek című könyvében leírja, hogy egy asszony miként próbálta meggyilkolni I. Erzsébet angol királynőt. Az asszony férfinak öltözött, és titokban elrejtőzött a királynő öltözőszobájában, hogy ott várja ki a megfelelő pillanatot, amikor a királynőt megölheti. Nem gondolt arra, hogy a királynő kísérői nagyon gondosan átkutatják a szobákat, mielőtt Őfelsége belépett volna. Megtalálták a hálóingek közt elrejtőzött nőt, és odavitték a királynő elé, miután elvették tőle a tőrt, amit az uralkodó szívébe akart mártani. A gyilkosságot tervező nő esete reménytelen volt. Odavetette magát a királynő lábaihoz, és kérte tőle, hogy mint asszony, könyörüljön rajta és mutasson iránta kegyelmet. Erzsébet királynő hűvösen nézett rá, és halkan ezt mondta: „Ha kegyelmezek, mit ígérsz a jövőre nézve?" Az asszony fölnézett és így szólt: „Az a kegyelem, amely feltételekhez kötődik, vagy amit elővigyázatosságok bilincselnek, egyáltalán nem kegyelem." Erzsébet királynő egy pillanatig gondolkodott és így szólt: „Rendben van, megbocsátok neked kegyelemből." Szabadon engedte az asszonyt. A történelemből tudjuk, hogy attól a pillanattól kezdve Erzsébet királynőnek nem volt hűségesebb, odaadóbb szolgája, mint az az asszony, aki meg akarta ölni. Isten kegyelme éppen így működik az ember életében – Isten hűséges szolgájává teszi őt.

– Kegyelem

•

Egy magas rangú, állami beosztású férfi elhatározta, hogy megtréfálja tizenkét barátját. Valamennyiüknek ezt a táviratot küldte: „Azonnal menekülj... minden lelepleződött." Huszonnégy órán belül mind a tizenketten elmenekültek az országból.

– Bűntudat

•

Megfigyelted-e már, hogy a szőlő miként növekszik és fonja körül a drótkerítést? A friss hajtás, a fiatal zöld növény könnyen lefejthető, egyetlen mozdulattal. De a megvénült, barna, fás részt nagyon nehéz eltávolítani. Sok időbe és erőfeszítésbe kerül, sőt néha a kerítést is le kell bontani, hogy megszabaduljunk a szőlőágaktól. A rossz szokások hasonlítanak a drótkerítésre tekerődző szőlőágakhoz. Minél hamarabb lefejtjük azokat, annál könnyebb a szabadulás. De a régi szokások megmaradnak éveken át, nehéz tőlük megszabadulni. Néha csak akkor távolíthatók el, ha életünk más részeit is eltávolítjuk.

– Szokások

•

Dr. W. A. Criswellt, a dallasi Első Baptista Gyülekezet szeretett lelkipásztorát egyszer megkérdezték: „Megismerjük-e egymást, amikor a mennybe jutunk?" Ezt válaszolta: „Egymást egyáltalán nem ismerjük addig, amíg a mennybe nem érkezünk."

– Menny

•

William M. Dyke fiatal volt, amikor tízéves korában elveszítette látását. Nyomorúsága ellenére nagyon intelligens, okos és derék fiatalember lett belőle. Amikor főiskolára járt, találkozott egy angol admirális lányával. Hamarosan eljegyezték egymást. Jóllehet sosem látta menyasszonyát, William nagyon szerette őt. Röviddel a házasságkötés előtt, az admirális ösztönzésére, William alávetette magát egy különös kezelésnek, hogy visszanyerje elveszített látását. William azt akarta, hogy majd a házasságkötési szertartás alatt vegyék le szeméről a kötést, mert először feleségének az arcát akarta megpillantani. Amint a menyasszony végigment a templomban, William apja kezdte lebontani fia arcáról és szeméről a kötést – még nem tudva, hogy sikerült-e a műtét. Amikor az utolsó kötszer is lekerült a fiú arcáról, William beletekintett menyasszonyának az arcába és így szólt: „Sokkal szebb vagy, mint valaha képzeltelek." Ahogy ez a fiatal vőlegény nem látta menyasszonyát, mi sem láttuk még Jézust, de megéri a sötétség sok éve, mert „meglátjuk őt úgy, amint van" (1Jn 3:2).

– Menny

•

Egy prédikátor igy magyarázta a mennyországot: „Sok kérdésünk van a földön túli léttel kapcsolatban, amire a Bibliában nem kapunk választ. De azt hiszem, ennek egyik okát illusztrálja egy fiúnak az esete, aki leül egy tányér spenót mellé, amikor az asztal másik végén ott van egy csokoládétorta. Nagyon nehéz megennie a spenótot, ha állandóan a tortát nézi. Ha az Úr mindent elmondott volna nekünk arról, ami ezután következik, azt hiszem, nehéz lenne megbirkóznunk idelent a spenóttal."

– Menny

•

Egy vallásos író egyszer álmot álmodott, amiről a következőképpen számolt be: „Sok évvel ezelőtt álmot álmodtam. Ez volt az egyike azoknak az összefüggő álmoknak, amelyeket valaha álmodtam, de annyira elevenen megmaradt, hogy még most is világosan emlékszem a részleteire. Álmomban meglátogattam a poklot, ahol az egyik beosztott körülvezetett. Meglepetésemre sötét, nyirkos sikátorok labirintusán vezetett át, amelyen számos ajtót láttam, és az ajtók cellákba nyíltak. Ahogy az egészet néztem, egyáltalán nem pokolnak látszott. Lényegében inkább vallásos és egyházi volt a kinézete. Minden cella egyformának látszott. A cellákban a központi bútordarab egy oltár volt, és minden oltár előtt térdelt (vagy egyes esetekben görnyedt) egy zöldesszürke, titokzatos személy az imádkozás és hódolat pózában. Megkérdeztem a vezetőmet: »Ezek itt kit imádnak?« A válasz azonnali volt: »Önmagukat. Ez puszta önimádat. Önmagukat és saját szellemi életüket táplálják egy afféle önszellemiesitő kannibalizmusban. Ezért néznek ki olyan betegnek és összeaszalódottnak.« Megdöbbentem és elszomorodtam a cellák sorának láttán, amelyekben bezárkózott börtönlakók voltak, akik az örökkévalóságot magánzárkában töltik, ahol ők az elsők és utolsók és imádatuk egyetlen tárgyai. Az álom folytatódott, de most a mennyre irányítom a figyelmemet. Az Újszövetség tanítása szerint a menny a közösség helye. Álmom emlékeztetett arra, hogy a pokol az elszigeteltség helye.

– Pokol

•

David Brainerd, a nagy misszionárius, aki rövid életét (huszonkilenc éves korában halt meg) az amerikai indiánok közti szolgálatban töltötte, ezeket írta naplójában: „Sohasem szakadtam el Jézustól, mint keresztre feszítettől. Amikor népemet megragadta a megfeszített Krisztusnak

ez a nagy evangéliumi tanítása, nem volt szükség arra, hogy oktassam őket az erkölcsiségre. Rájöttem, hogy az egyik elkerülhetetlen gyümölcse volt a másiknak.„ Egy másik helyen ezt is írta: „Rájövök, hogy indiánjaim kezdik fölölteni magukra a szentség ruháit, és mindennapi életük már a kicsiny kérdésekben is kezdi tükrözni a szentséget, amikor megragadja őket Krisztusnak, a keresztre feszített Megváltónak a tana." Brainerd itt ezt fejezte ki: amikor a keresztyén rájön, hogy kicsoda Krisztus és mit tett érte kegyelméből, akkor az drámai hatással van rá nemcsak az üdvösség, hanem a életszentség területén is.

– Megszentelődés

•

Évekkel ezelőtt egy áramfejlesztő vízierőművet építettek egy völgyben. Az ott levő kis város lakóit lassanként áttelepítették, mert a város víz alá került, amikor a vízzáró gátat fölépítették. A gát fölépítésére hozott döntés és a gát felépítése közti időben a városban levő épületek, amelyeket korábban nagyon szépen rendben tartottak, teljesen leromlottak. A csinos kis városból romváros lett. Miért történt ez? A válasz egyszerű. Ahogy egy lakó mondta: „Ahol nincs remény a jövőben, ott nincs munka a jelenben."

– Remény

•

Egy szemináriumi hallgató az autójával körülbelül egy ötven kilométernyire levő gyülekezetbe ment vasárnap reggelenként, és útközben gyakran fölvett kocsijára útfélen várakozó embereket. Egy napon egy fiatalembert vett föl, aki észrevette, hogy a teológiai hallgató szép öltönyt visel, és megkérdezte tőle, hogy elmehetne-e vele együtt a gyülekezetbe. A teológus azt mondta, hogy természetesen, elmehet vele. Az idegen elment a gyülekezetbe, és az összejövetel után meghívták az egyik gyülekezeti tag otthonába ebédre és beszélgetésre. Amíg ott volt, megfürödhetett, kapott tiszta ruhákat és forró ételt. A fiatallal való beszélgetés során vendéglátói rájöttek, hogy a vendégük keresztyén, de kiesett az Úrral való közösségből. Egy távolabbi városban lakott, és akkor éppen ott ment keresztül. Késő este vettek neki egy buszjegyet és hazaküldték. Egy héttel később a szemináriumi hallgató levelet kapott attól, akit vasárnap fölvett a kocsijába. A levélhez csatoltan volt egy újságkivágás ezzel a főcímmel: „Egy gyilkossággal vádolt férfi föladta magát a rendőrségen.„ Ez a fiatalember megölt egy tizenéves fiút rablás kísérlete közben, és elfutott a törvény elől egy kis időre. De a keresztyének kedvessége és vendégszeretete rádöbbentette bűnösségére. Vissza akart kerülni az Istennel való közösségbe, és tudta, hogy először rendeznie kell bűncselekményét. Azok a keresztyének nem gondolták volna, hogy vendégszeretetükkel befolyásolják az embert abban, hogy rendbe jöjjön Istennel, és helyreálljon közössége az Úrral.

– Vendégszeretet

•

Corrie ten Boomtól egyszer megkérdezték, hogy nehéz volt-e alázatosságban maradnia. Válasza egyszerű volt: „Amikor Jézus virágvasárnapon egy szamár hátán Jeruzsálembe vonult és mindenki pálmaágakkal üdvözölte és ruháit tette az útra dicséreteket énekelve, nem gondoljátok, hogy csak egy pillanatra is azt hitte volna a szamár, hogy mindez neki szól?" Aztán így folytatta: „Ha én lehetnék az a szamár, amelyen Jézus Krisztus bevonul dicsőségébe, neki adnék minden dicsőséget és minden hódolatot."

– Alázat

•

Évekkel ezelőtt elsüllyedt egy hajó a Michigan-tavon keletkezett viharban. A közeli egyetem diákjai azonnal mentőcsapatokat formáltak. Az egyik diák, Edward Spencer tizenhét embert mentett meg a süllyedő hajóról. Amikor kimerülten a szobájába vitték, ezt kérdezte: „Megtettem-e minden tőlem telhetőt? Úgy gondoljátok, hogy tényleg megtettem?" Évekkel később R. A. Torrey erről az esetről is beszélt egy Los Angeles-i összejövetelen, és a hallgatóságból egy férfi közölte vele, hogy Edward Spencer is jelen van az összejövetelen. Dr. Torrey az emelvényre hívta Spencert, aki már nagyon idős volt, és lassan fölment a lépcsőkön, miközben nagy tapssal köszöntötték. Dr. Torrey megkérdezte tőle, hogy maradt-e valami különös emléke arról az esetről. Ezt válaszolta: „Csak az, hogy az általam megmentett tizenhét ember közül egyetlen egy sem mondott köszönetet".

– Hálátlanság

•

Az ősi Kínában az emberek biztonságban akartak élni az északi barbár hordákkal szemben. Ezért fölépítették a Kínai Nagyfalat. Ez túl magas volt ahhoz, hogy az idegenek átmehessenek rajta, túl vastag, hogy áttörhessék és túl hosszú, hogy megkerülhessék! A kínaiak azt hitték, hogy elérték a biztonságot. Az egyetlen probléma az volt, hogy a fal fennállásának első száz esztendeje alatt Kínát háromszor özönlötte el az ellenség. Vajon ez a fal hiányosságából fakadt? Egyáltalán nem, mert a barbár hordák egyszer sem másztak át a falon, nem törték át és nem kerülték meg. Akkor miként juthattak Kínába? A választ az emberi természet adja meg. Egyszerűen megveszteget-ték a kapuőrt, és aztán a kapun át meneteltek az országba. A kínai védelem végzetes hiányossága az volt, hogy túlságosan bíztak a falban, és nem fordítottak elég figyelmet arra, hogy kifejlesszék a kapuőrök jellemét.

– Jellem

•

Egy német nőt vittek az egyik kórház szülészeti osztályára Németországban. Amikor meglátta Krisztus képét a kórteremben, azt kérte az ápolónőtől, hogy vegyék le a képet a falról. Az ápolónő ezt mondta: „Nincs felhatalmazásom rá, hogy levegyem." „Akkor szóljon a feljebbvalójának, hogy a lehető leghamarabb távolítsák el a képet" – mondta az asszony. A kórházi felettes ugyanazt mondta, hogy nincs felhatalmazása arra, hogy a Krisztus-képet levegye a falról. Ekkor a nő így méltatlankodott: „A férjem katonatiszt, és amikor néhány nap múlva megérkezik, majd tesz arról, hogy lekerüljön a kép a falról." Elmúlt néhány nap és megérkezett a férj. A német asszony megmondta férjének, hogy a képet vetesse le. A férfi az egyik vezetővel kezdett beszélgetni és így szólt. „Feleségemmel együtt nem akarjuk, hogy a fiunk (mindketten abban reménykedtek, hogy fiúgyermekük születik) valaha is feltekintsen annak a zsidónak a képére!" Miközben erről beszélgettek, az a hír érkezett, hogy

fiúgyermekük született, aki teljesen és reménytelenül vak. Sohasem tudott föltekinteni annak a „zsidónak" az arcképére. **– Ítélet**

•

Evin Berggrayt, a norvégiai lutheránus egyház püspökét börtönbe vetették a nácik, akik különös bánásmódot rendeltek el különleges foglyuknak. Eszerint a tizenegy főből álló őrséget állandóan cserélték, mert meg akarták akadályozni, hogy a bebörtönzött püspök erős lelki befolyása alá kerüljenek.

– Keresztyénség

•

Azt mondják, hogy Gordon Maxwell, India misszionáriusa egyszer arra kért egy hindu tudóst, hogy tanítsa meg a nyelvükre. A hindu ezt felelte: „Nem, uram, nem tanítlak meg a nyelvemre, mert keresztyénné tennél engem." Gordon Maxwell így kérlelte tovább: „Félreértettél. Egyszerűen nyelvleckéket akarok tőled venni." A hindu megint így válaszolt: „Nem, uram. Nem tanítlak. Senki sem élhet úgy melletted, hogy keresztyénné ne válna."

– Keresztyénség

•

Egyes vállalkozó szellemű gyárosok fölfedezték az úgynevezett „csendestárs"-at, és azt árulják azoknak a hölgyeknek, akik éjszakának idején magányosan vezetik az autójukat. Ez a „csendestárs" rendelésre készül, és semmit sem szól. Életnagyságú és „fölfújható", és a kocsivezető hölgy mellett ül az első ülésen, tehát a kocsit vezető személy nem érzi magát egyedül.

– Magányosság

•

Egy pszichiáter harminc éven át depressziós betegeket kezelt. Vizsgálatainak eredményét így összegezte: „Az ember az egyetlen faj, amely nem maradhat életben magányosan. Az emberi lénynek szüksége van egy másik emberi lényre, különben meghal. A depressziós állapotban levő emberhez érkezett telefonhívás megmentheti az életét. Az alkalmas időben mondott szó, egy tízperces látogatás sokkal hatékonyabb lehet, mint huszonnégy órás kórházi ápolás. **– Magányosság**

•

Az egyik püspököt kifosztották Írország partjainál, és a csaknem ruhátlan püspök odament egy lelkész házához, hogy segítségét kérje. A lelkész elég hidegen fogadta, és hitetlenkedett a különös látogató személyével kapcsolatban. Megkérdezte tőle: „Hány parancsolat van?" – mert azt gondolta, hogy ezzel le tudja leplezni, ha szélhámossal áll szemben. A püspök ezt felelte: „Azonnal be tudom bizonyítani, hogy nem vagyok szálhámos, aminek tartasz. Tizenegy parancsolat van." A lelkész így válaszolt: „Tévedsz, csak tíz parancsolat van a Bibliában. Mondd meg, melyik a tizenegyedik, és akkor megadok neked minden szükséges segítséget." A püspök egy bibliaverset idézett: Íme itt van. *„Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást úgy szeressétek, ahogyan én szerettelek titeket."*

– Szeretet

•

Egy híres prédikátor elmondta, hogy miként igyekezett meggyőzni egy magasfokú intelligenciával rendelkező doktort. Hogy ez sikerüljön, a híres prédikátor prédikációsorozatot tartott az intellektuális nehézségek leküzdése céljából. A lelkipásztor örömére ez a férfi hamarosan előrement, és kijelentette, hogy meggyőződéses keresztyénné vált, és szeretne csatlakozni a gyülekezethez. Túláradó örömében a prédikátor így szólt: „Melyik prédikációm távolította el a kétségeit?" A férfi így szólt: „Az ön prédikációi? Egyik sem. Akkor kezdtem igazán elgondolkodni az életemen, amikor egy szegény asszony mögöttem kifelé jött az ön gyülekezetéből és megbotlott az egyik lépcsőn. Amikor kinyújtottam a kezem, hogy segítsek neki, rám mosolygott és így szólt: 'Köszönöm.' – aztán hozzátette: 'Szereti ön Jézus Krisztust, az én drága Megváltómat? Ő mindenem nekem.' Akkor még nem fogadtam el Jézust, de állandóan rá gondoltam. Rájöttem, hogy rossz úton járok. Még mindig sok intellektuális problémám van, de most már Jézus Krisztus a mindenem."

– Meggyőzés

•

Egy alkalommal az egyik prédikátor ezekről a szavakról beszélt: *„Ha valaki nem szereti az Úr Jézus Krisztust, legyen átkozott, maranatha."* A beszéd szokatlanul ünnepélyes volt, különösen az átok és a maranatha szavak magyarázata: „Átkozott, aki Isten átka alá kerül; keserű és súlyos átokra számíthat." Amikor a befejező áldásmondásra emelkedett föl, megállt, és így szólt: „Hogyan áldhatnám meg ezt az egész gyülekezetet, amikor bárki, aki nem szereti az Úr Jézus Krisztust, legyen átkozott, maranatha?" E beszéd ünnepélyessége nagyon meghatotta a hallgatóságot, és egy előkelő férfi annyira az érzelmek hatása alá került, hogy eszméletlenül esett össze a padlón. Ötvenhárom évvel később e prédikációra való emlékezés segítette ezt a férfit megtéréshez, százéves korában.

– Megtérés

•

Egy bátor kisleányt az orvoshoz vitték egy kisebb, de fájdalmas műtétre. Amikor már mindent felkészítettek a műtétre, a kedves orvos megjegyezte: „Ez fájni fog, de annyit sírhatsz vagy sikíthatsz, amennyit csak akarsz." A kislány ránézett az orvosra és mosolyogva így szólt: „Én inkább énekelek", amit gyakorolt is édes, gyermekes hangján, és átesett a rövid ideig tartó fájdalmon anélkül, hogy sóhajtozott, jajgatott vagy sírt volna.

– Ének-zene

•

Egy fáradt énekmester lezárta orgonáját az énekgyakorlás végén. Amint az énekesek távozni készültek, egy kisfiú tiszta, örömteljes énekhangja visszhangzott az eislebeni templomon kívül az utcán. Az énekmester így szólt: „Hozzátok be azt az énekest! Akarok vele beszélni." Megkeresték az énekest, és odaállt figyelmesen az énekmester elé, aki megkérdezte: „Mi a neved!" „Luther Márton, uram" válaszolta a fiú. „Ki tanított énekelni?" „Senki sem tanított, uram. Szeretek énekelni. Gyakran keresek néhány pénzdarabot az utcákon való énekléssel." „Szeretnél énekelni az énekkaromban?" „Nagyon örülnék a lehetőségnek, uram" – válaszolt Márton illedelmesen. „Akkor jelentkezz szombat délután az énekgyakorlásra" – mondta az énekmester. Ilyen módon Luther Márton megismerkedett az eislebeni egyházi énekkarral és az énekek világával.

– Ének-zene

Vidám esetek

Gyűjtötte: dr. Gerzsenyi László

Egy farmer raktárai tele voltak gabonával, de azért nagyon erősen imádkozott: „Ó, Uram, add meg a szegényeknek a szükségeseket; kérlek, tápláld őket!" Amikor azonban valaki gabonát kért tőle, azt felelte, hogy nincs semmi feleslege. Egy napon a kisfia hallotta apja imádságát a szűkölködőkért, és ezt mondta: „Apu, bárcsak enyém lenne a gabonád." „Mit csinálnál vele?" „Meghallgatnám az imádságaidat."

•

Amikor D. L. Moody istentiszteleteket tartott London külvárosának egyik gyülekezetében, a lelkipásztort kérte fel imádkozni. Az imádság tovább tartott, mint a nagy evangélista gondolta, ezért határozottan közbeszólt: „Amíg ez a jó lelkipásztor befejezi az imádkozást, mi eléneklünk egy éneket."

•

Az egyik gyülekezeti tag, aki egy másik gyülekezeti tagnak tartozott bizonyos összeggel, és nehezen fizette ki a tartozását, a következő imaórán így imádkozott: „Adj nekünk ördögűző hitet." A hitelezője így folytatta az imádkozást: „Ámen. És adj nekünk adósságot kifizető hitet is!"

•

A szakadatlan esőzések idején az egyik hívő így imádkozott: „Tudjuk, Uram, hogy néhány héttel ezelőtt esőért imádkoztunk, de kérünk, légy ésszerű!"

•

Egy kisgyermek nagyon halkan imádkozott, ezért megszólította az édesanyja: „Kicsikém, nem hallom, mit mondasz." A gyermek így válaszolt: „Nem hozzád imádkozom, anyu!"

•

Az egyik professzor panaszkodott a feleségének: „Képzeld, drágám, még annyira sem vagyok népszerű az iskolában, hogy gúnynevet ragasszanak rám." Felesége így válaszolt: „De igen. Azt hallottam, hogy Sankának hívnak." Azon az estén a professzor nagyon kíváncsian kutatni kezdte, hogy miért nevezhetik őt Sankának, ezért a konyhában addig kutatott, amíg rá nem talált a Sanka-kávé dobozára. Azon ezt a feliratot találta: „A kávé hatóerejének 98 százalékát kivonták."

•

A főiskolán több kérdést is föltettek a diákok egyik tanáruknak, és a kérdések némelyike nem volt eléggé intelligens. A kimerült tanár végül felsóhajtott: „Bármelyik ostoba tehet föl olyan kérdéseket, amire a legbölcsebb ember sem válaszolhat." Az egyik diák megjegyezte: „Ez volt a benyomásunk a legutóbbi dolgozatíráskor is."

•

„Mi az öröklődés törvénye?"

„Az öröklődés törvénye az, hogy ha a nagyszülőknek nem voltak gyermekeik, és a szülőknek sincsenek gyermekeik, akkor egészen bizonyos, hogy a gyermekeknek sem lesznek gyermekeik."

•

Zsuzsika először volt a vasárnapi iskolában. Amikor hazament, megkérdezte az édesanyja, hogy odaadta-e a perselypénzt az Úr Jézusnak. A kisleány ezt felelte: „Nem, de odaadtam a tanító néninek. Ugyanis az Úr Jézus nem volt ott."

•

Az apa meglátva az év végi bizonyítványt, így szólt a fiához: „Egy bizonyos: ilyen jegyekkel te még csalni sem tudnál."

•

Tanító: „Mi a jó legelő titka?"

Tanuló: „Távol kell tartani tőle a teheneket."

•

Egy fiatalember kitüntetést kapott az egyik szervezettől, amely fennkölt nyelven írta le az ifjú eredményeit. A kitüntetett fiatalember lelkendezve ment haza, és büszkén ismételte el kitüntetésének okát. Aztán megkérdezte az édesanyjától: „Anyu, hány nagy ember lehet a világon napjainkban?" Édesanyja bölcsen ezt felelte: „Eggyel kevesebb, mint gondolod."

•

Amikor a gyülekezeti gyermekmegőrzőből kilépve hazaindult egy házaspár, az asszony felkiáltott: „Gyuri, hát ez nem a mi gyerekünk. A gyerekkocsi egészen másként néz ki." A férj így csitítgatta a feleségét: „Maradj nyugton. Ennek a kocsinak jobb a rugózása."

•

A drótkötélpályán haladó szerelvényben ülő egyik utas megjegyezte a jelenlevő vezetőnek: „A drótkötélnek nagyon erősnek kell lennie, hogy ilyen nagy terhet is kibír." A vezető így válaszolt: „Ó, igen, tízéves garanciát adtak rá, és a garancia csak holnap jár le."

•

Egy ultramodern önkiszolgálóban ezt a feliratot lehetett olvasni: „A mi fánkjainkban kevesebb a kalória." Egy testes hölgy meg akarta tudni a kalóriaszegény fánk titkát, ezért az egyik felszolgáló lánynak föltette ezt az ártatlan kérdést: „Hogyan lehetséges a fánkot kevesebb kalóriával készítenii?" A leány halkan a hölgy fülébe súgta: „Ne mondja meg senkinek. Itt a fánk valamivel kisebb, mint bárhol az országban."

•

Karácsonyra a férj kocsit akart venni magának, a feleség meg egy téli bundát. A végeredmény az lett, hogy vettek egy bundát, amit a garázsban tartottak.

A prédikáció nagyon hosszúra nyúlt. Egy látogató előrehajolt és súgva megkérdezte az előtte ülőtől: „Mióta prédikál ez az ember?" A válasz ez volt: „Már körülbelül harminc év óta." Az idegen így folytatta: „Ó, akkor még maradok. Hamarosan be kell fejeznie."

•

Egy igehirdető húsz percig beszélt Ézsaiásról, húsz percig Ezékielről, húsz percig Jeremiásról, húsz percig Dánielről, majd így folytatta: „Most érkezünk el a tizenkét kis prófétához. Milyen helyet adjunk Hóseásnak?" Egy férfi a kalapja után nyúlt és így szólt: „Én elmegyek. Adják át a helyemet Hóseásnak."

•

Egy nagyon hosszú prédikáció alatt az emberek eleinte csak egyesével, majd kettesével távoztak, később pedig egész családok hagyták ott az imaházat. Végül már csak egy férfi maradt, akihez odafordult az előadó és így szólt: „Bocsásson meg, uram, de föltűnt nekem, hogy ön végig kitartott. Megmondaná, hogy miért? " „Azért, mert én vagyok a következő szónok."

•

Valaki a lélek halhatatlanságáról beszélt megállás nélkül, órákon át, majd elragadtatásában ezt mondta: „Hegyek, bármilyen szépek vagytok, elpusztultok, de az én lelkem örökké megmarad. Óceán, bármilyen nagy vagy, végül kiszáradsz, de én soha."

•

Vendégelőadó lépett a pódiumra, és így szólította meg hallgatóságát: „Úgy tudom, hogy az én feladatom a beszéd, az önöké a hallgatás. Ha önök hamarabb befejezik, mint én, szíveskedjenek tudatni velem."

•

Karácsony táján az egyik játéküzletben egy kisbabát mutatott az eladónő az egyik édesapának, ezekkel a szavakkal. „Ez a kisbaba olyan, mint egy kisleány. Amikor lefektetik, becsukja a szemét és azonnal elalszik." Az apa szkeptikusan nézett az elárusítónőre, és így szólt: „Úgy vélem, hogy önnek még sohasem volt kislánya."

•

Karácsonyra egy kisfiú igazi lovat akart. Ajánlottak neki fából, gumiból és műanyagból készített hintalovat, de ő csak ezt hajtogatta: „Én olyan lovat akarok, amit lóból készítettek."

•

A karácsony előtti estén egy fölfedező vegyész így szólt a feleségéhez: „Drágám, eljött az idő, hogy egy nagy meglepetésnek szánt ajándékomat leleplezzem előtted. Azt a vírust, amit legutóbb fedeztem föl, rólad neveztem el."

Csak akkor törd meg a csendet, ha értékesebbé tudod tenni!

SZILÁNKOK

• Söpörjön mindenki a maga ajtaja előtt – van szemét ott elég!

• Miért ácsorogsz állandóan mások ajtaja előtt, hiszen semmi keresnivalód sincs ott.

• Miért látod meg testvéred szemében a szálkát, a magadéban pedig a gerendát sem veszed észre?

• Illetlenség mások hibáit előbb észrevenni, mint a magunk gyengeségét, gyarlóságát; saját házunk előtt szemet hunyni, mások háza előtt pedig a nagyítóüveget elővenni.

• Sokan házon kívül annyira elfoglaltak, hogy otthon körülnézni nincsen idejük. A cipész mezítláb járatja gyerekeit, a pék felesége nem jut perechez, a kéményseprő kéménye kormos...

• Vannak csodálatra méltó emberek, akik mellett Salamon is szégyent vallana, annyi eszük viszont nincs, hogy lábasukban a tej kifutását megakadályozzák.

Magukról azt tartják, hogy a királynál is jobban el tudnák kormányozni az országot, gyerekeik pedig a szomszéd-kert gyümölcsét lopják.

Azt hiszik, hogy meg tudnák jobbítani, boldoggá tudnák tenni az egész világot, otthonuk kicsiny világában viszont senki sem boldog.

Oktatni képesek a papot is, ők maguk viszont semmit sem akarnak tanulni. Orrukat a mások dolgába dugják, pedig ott annyira hiányoznak, mint cipőben a víz. Mások harisnyáján meglátják a lyukat, a magukét viszont képtelenek megstoppolni...

• Minden macska a saját bundáját tisztogatja, minden kutya a maga kölykét szereti. Főzd meg és edd a saját krumplidat, mások süssék az övékét akkor, amikor kedvük van hozzá!

• Mindenki a saját leckéjét tanulja meg, otthonukban így lesz boldogság és rend!

(Megjelent a Friedensklänge 1911. novemberi számban.)

• Új söprű jól söpör, de nem ér be minden zugba.

• Egyszerűsítés

– Honnan?
– Templomból
– Miről beszélt a pap?
– Bűnről.
– Mit mondott róla?
– Ellenezte.

20 Jahre Dauch / 1965. május
(Jubileumi kiadványból – Ford.: Schöneck Gábor)